

Den Haag

Onderzoeksrapport

DSO/ Strategie, Externe betrekkingen,
Portfoliomanagement en Onderzoek

Bevolkingsprognose

Den Haag 2021

Onderzoeksrapport

DSO/Strategie, Externe betrekkingen,
Portfoliomanagement en Onderzoek

Bevolkingsprognose Den Haag 2021

COLOFON

Uitgave

Gemeente Den Haag

DSO / Strategie, Externe betrekkingen, Portfoliomanagement en Onderzoek

juni 2021

Druk

Gemeente Den Haag

Intern Dienstencentrum

Inlichtingen

DSO / Strategie, Externe betrekkingen, Portfoliomanagement en Onderzoek

Richard Vermeulen 070 - 3534039 / richard.vermeulen@denhaag.nl

Marlies Diepeveen 070 - 3535386 / marlies.diepeveen@denhaag.nl

De Dienst Stedelijke Ontwikkeling aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid inzake het gebruik van en toepassing van de gepresenteerde gegevens. Afwijkingen in absolute aantallen en % kunnen veroorzaakt worden door afrondingen. Bij gebruik van cijfers is bronvermelding verplicht.

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD

SAMENVATTING 9

1	INLEIDING	11
2	BEVOLKINGSPROGNOSE	13
2.1	Haagse bevolking groeit op korte termijn langzamer	13
2.2	Vergelijking eerdere prognoses en realisatie	14
2.3	Van verleden naar heden en toekomst.....	14
2.4	Componenten bevolkingsgroei en gebruikte veronderstellingen	15
2.4.1	Geboorte, sterfte en natuurlijke groei	18
2.4.2	Immigratie, emigratie en buitenlands migratiesaldo	23
2.4.3	Binnenlandse vestiging, vertrek en migratiesaldo.....	28
2.4.4	Woningvoorraad	30
3	ACHTERGROND VAN DE PROGNOSE	33
3.1	De landelijke ontwikkeling als kader	33
3.2	Migratiestromen van grote invloed	34
3.3	Den Haag in perspectief van externe prognoses	37
4	VERDIEPING	41
4.1	Huishoudens	41
4.1.1	Het aantal huishoudens op de lange termijn.....	43
4.2	Leeftijdsopbouw en demografische druk	45
4.2.1	Groene en grijze druk.....	46
4.3	Migratieachtergrond	48
4.4	Doelgroepen van beleid	51
5	STADSDEEL- EN BUURTPROGNOSE	55
5.1	Stadsdelen.....	55
5.1.1	Loosduinen	56
5.1.2	Escamp	57
5.1.3	Segbroek.....	58
5.1.4	Scheveningen.....	59
5.1.5	Centrum	60
5.1.6	Laak	61
5.1.7	Haagse Hout	62
5.1.8	Leidschenveen-Ypenburg	63
5.2	Prognose per buurt	64
5.2.1	Leeftijdsverdeling per buurt in 2030.....	65

VOORWOORD

Jaarlijks wordt er vanuit DSO voor de hele gemeente Den Haag een bevolkingsprognose opgesteld via een inmiddels beproefd model. Het betreft een beleidsarme trendanalyse, waarmee de demografische ontwikkeling in de stad wordt geprognosticeerd. De uitkomsten en bijbehorende statistieken worden jaarlijks gepubliceerd op Den Haag in Cijfers en om het jaar in de vorm van een uitgebreid rapport. Met veel genoegen bied ik u nu weer deze tweejaarlijkse uitgebreide rapportage aan van de verwachte bevolkingsontwikkeling in onze stad. In deze Bevolkingsprognose 2021 wordt op stedelijk niveau een doorkijk gegeven naar de bevolkingsontwikkeling tot 2040. Tot 2030 geeft de prognose inzicht in de demografische effecten van de verwachte woningbouwproductie. Deze prognose tot 2030 geeft ook een beeld van de bevolkingsontwikkeling op het niveau van buurten, wijken en stadsdelen.

Dit inzicht op een lager schaalniveau is relevant voor de beleidsvelden, zoals economie, mobiliteit, zorg, onderwijs, wijkontwikkeling en wonen. Deze prognose vormt een belangrijke onderbouwing voor beleidsontwikkeling in relatie tot de woningbehoefte, de zorgvraag van ouderen, de vraag naar onderwijs in de stad, de ontwikkeling van de groep werkzoekenden, gebiedsontwikkeling, de groei van de mobiliteit en andere gemeentelijke opgaven.

Gezien de dynamische ontwikkelingen in deze steeds drukker wordende stad, is kennis en inzicht in de omvang en samenstelling van de bevolking van grote betekenis voor het gemeentelijk beleid en gemeentelijke dienstverlening. Om tijdig op veranderingen in te kunnen spelen is voortschrijdend jaarlijks inzicht nodig in hoe de bevolking zich in de nabije en verdere toekomst ontwikkelt en van samenstelling verandert. Ook bedrijven en particuliere instellingen in de stad baseren hun investeringen en strategische keuzes (mede) op deze inzichten.

De Corona-pandemie heeft ook invloed op de toekomstige ontwikkeling van bevolking in Den Haag, vooral op kortere termijn. Via scenario-studies wordt daar in deze prognose ook aandacht aan besteed.

De uitkomsten van de bevolkingsprognose 2021 zijn beschreven in het voorliggend rapport en beschikbaar gesteld via Den Haag in Cijfers (www.denhaag.incijfers.nl). Ik hoop en verwacht u met deze publicatie en met Den Haag in Cijfers een toegankelijke bron met relevante basisinformatie over de bevolkingsontwikkeling van Den Haag aan te bieden.

Dienst Stedelijke Ontwikkeling
Algemeen directeur
Ronald Nomes

SAMENVATTING

Bevolking groeide door coronapandemie langzamer

De afgelopen jaren is de bevolking van Den Haag flink gegroeid. Hierbij is de dynamiek van de Haagse bevolking sterk en de dynamiek is toegenomen. De Haagse bevolkingsgroei wordt vooral veroorzaakt door enerzijds natuurlijke groei en anderzijds door een positief buitenlands migratiesaldo. Vooral de laatste jaren vestigen zich steeds meer mensen vanuit het buitenland in Den Haag, terwijl de emigratie nauwelijks toeneemt. De huidige coronapandemie heeft dit beeld sterk veranderd. In de 5 jaren voor de uitbraak van de pandemie groeide de Haagse bevolking gemiddeld met 6.100 personen per jaar, in het coronajaar 2020 is deze groei meer dan gehalveerd tot nog geen 3.000 personen. De coronapandemie en de bijbehorende maatregelen hebben er met name voor gezorgd dat het buitenlands migratiesaldo fors lager uitvalt. In 2020 is dit bijna een derde lager dan in voorgaande jaren. Tegelijkertijd groeit de Haagse bevolking ook minder sterk door een lagere natuurlijke groei. De hogere sterftcijfers door de pandemie en de al langer bestaande trend van minder geboorten leidt in 2020 tot een natuurlijke groei van 1.500 personen terwijl dit in de 5 jaar voor de crisis gemiddeld 2.300 was. Desondanks is de Haagse bevolking het afgelopen jaar verder gegroeid tot 549.163 inwoners per 1 januari 2021.

Toekomst: op de korte termijn groeit de bevolking langzamer

De Haagse bevolking blijft naar verwachting groeien, maar door de coronapandemie zal de bevolking tot 2025 minder snel groeien dan verwacht in de vorige prognose van 2020. De verwachting is dat de effecten van de pandemie op de bevolkingsontwikkeling in 2030 verdwenen zijn. Tot 2030 groeit de Haagse bevolking met 10% naar 601.000 inwoners. Op de langere termijn – tot 2040 – groeit de Haagse bevolking door naar 617.500 tot 633.000 inwoners. Bij de uitkomsten van de huidige bevolkingsprognose past de kanttekening dat het onzeker is hoe de coronapandemie zich in de nabije toekomst zal ontwikkelen waarmee de onzekerheid van de prognose toeneemt. Ook is niet duidelijk of de huidige coronapandemie leidt tot structurele veranderingen in het wonen en werken van de bevolking in Nederland. Bovendien is bevolkingsgroei geen vanzelfsprekendheid. Een - impliciete - randvoorwaarde is dat in de Randstad, zoals landelijke prognoses nu aangeven, voldoende bevolkingspotentieel blijft bestaan. En ook dat Den Haag zelf werkgelegenheid, opleidingen, voorzieningen en aantrekkelijke en concurrerende woningen en woonmilieus blijft bieden.

Op lange termijn: minder groen, meer grijs

Het aantal baby's en peuters groeit tot 2040 even sterk als de gemiddelde Haagse groei. Het aantal kleuters en leerlingen in het basis- en vervolgonderwijs groeien minder sterk of nemen tot 2030 licht af. Ook op de langere termijn blijven deze groepen achter bij de gemiddelde groei van de Haagse bevolking. De groep jongeren van 20 tot 29 jaar nemen tot 2030 gemiddeld toe, om daarna tot 2040 minder sterk toe te nemen. Het zijn vooral de oudere leeftijdsgroepen die sterker dan gemiddeld groeien.

Externe prognoses

De landelijke prognoses die een uitspraak doen over de bevolkingsontwikkeling van Den Haag zijn de PBL/CBS-prognose (2019) en de PRIMOS-prognose (2020). Op provinciaal niveau geeft de trendraming van de Provincie Zuid-Holland (2019) ook een doorkijk in de bevolkingsontwikkeling van Den Haag. Iedere prognose heeft zijn eigen invalshoek, uitgangspunten en veronderstellingen voor de toekomst. Al deze externe prognoses dateren van voor de coronapandemie.

Tot 2040 laten alle externe prognoses een groei van de Haagse bevolking zien. De trendraming van de provincie Zuid-Holland laat voor Den Haag van 2020 tot 2040 een groei zien van 130.000 inwoners; de prognose van PBL/CBS van 71.500; de PRIMOS-prognose van 143.500 en bij de Haagse langetermijnvariant (ARvdS) groeit het inwonertal tussen 71.000 en 86.500. De prognose van PBL/CBS laat voor Den Haag de onzekerheidsmarges zien. Tot 2040 zou de Haagse bevolking, volgens PBL/CBS, maximaal kunnen groeien met 113.700 of minimaal met 32.500.

Verschillen binnen de stad

De betekenis en kracht van de kortetermijnprognose, gebaseerd op de woningbouwprogrammering (WBP) tot 2030, is dat deze uitspraken doet op het schaalniveau van buurten, wijken en stadsdelen. Het stadsdeel Laak groeit tot 2030 met 42% naar verhouding het meest, gevolgd door het stadsdeel Loosduinen (14%), stadsdeel Haage Hout (12%), stadsdeel Escamp (9%), stadsdeel Centrum (8%), stadsdeel Scheveningen (5%) en stadsdeel Segbroek (2%). Alleen het stadsdeel Leidschenveen-Ypenburg heeft een licht dalende bevolkingsomvang (-2%). Dit geldt ook voor de meeste Vinex-buurten. Vergrijzing manifesteert zich vooral in de buurten op "het zand".

Huishoudens

Tegelijk met de groei van het aantal inwoners zal het aantal huishoudens in Den Haag op zowel de korte als lange termijn blijven stijgen. Tot 2030 groeit het aantal huishoudens van bijna 271.500 in 2020 naar circa 303.000 in 2030, op de lange termijn zal het aantal huishoudens toenemen tot 312.000-319.400 huishoudens. De groei van het aantal huishoudens wordt voor het grootste deel veroorzaakt door de toename van het aantal eenpersoonshuishoudens. Hierbij zijn het vooral de oudere huishoudens die de sterkste groei laten zien.

Migratieachtergrond

Tot 2030 neemt het aantal Hagenaars met een Nederlandse achtergrond af. Hetzelfde geldt voor de bevolkingsgroepen met een Surinaamse en Indonesische migratieachtergrond. De bevolkingsgroepen met een Marokkaanse, Antilliaanse en Turkse migratieachtergrond groeien minder sterk, terwijl alle overige groepen met een migratieachtergrond sterk toenemen in aantal.

1

INLEIDING

DSO-SEPO maakt elk jaar een bevolkingsprognose, aangepast aan de meest actuele cijfers en ontwikkelingen. De prognose wordt elk kalenderjaar gemaakt aan het einde van het jaar en heeft betrekking op de jaren daarna. Voorliggend rapport heeft betrekking op de prognoseperiode vanaf 2021. Standaard worden de uitkomsten van de prognose opgenomen in Den Haag in Cijfers (www.denhaag.incijfers.nl) en om het jaar wordt er een uitgebreide rapportage gemaakt.

Het doel van de bevolkingsprognose is om op basis van actuele kennis een zo reëel mogelijke inschatting te maken van de toekomstige bevolking. Voor een prognose worden trends uit het verleden doorgetrokken naar de toekomst. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar het Haagse verleden maar ook naar historische reeksen van Nederland, en de toekomstige trends van de bevolking in Nederland. Het model dat voor de gemeentelijke prognose is gebruikt (GBPRO) is dan ook te typeren als een trendmodel waarbij de toekomst wordt berekend met een cohort-componenten model. De bevolking in de toekomst wordt bepaald door de effecten van geboorte, sterfte en migratie te verrekenen met de omvang van de bevolking het jaar daarvoor. Door dit proces voor elk toekomstig jaar opnieuw te doorlopen kan de toekomstige bevolking steeds verder in de tijd berekend worden. In dit rapport worden de resultaten gepresenteerd en tevens een verantwoording gegeven voor de wijze waarop de prognose tot stand is gekomen.

Leeswijzer

Na deze inleiding gaan we in hoofdstuk 2 in op de uitkomsten en de hoofdlijnen van de prognose. Ook kijken we naar de verandering ten opzichte van de vorige prognose en uiteraard gaan we in op de invloed van de coronapandemie op de bevolkingsontwikkeling. In hoofdstuk 3 gaan we in op de achtergronden van de prognose en kijken we naar de landelijke prognose en andere prognoses van de Haagse bevolking. Hoofdstuk 4 geeft een verdieping van de uitkomsten van de prognoses, waarbij we kijken naar de ontwikkeling van huishoudens, leeftijdsgroepen, migratieachtergrond en specifieke doelgroepen van beleid. Hoofdstuk 5 tot slot geeft de resultaten van de bevolkingsprognose op stadsdeel- en buurniveau.

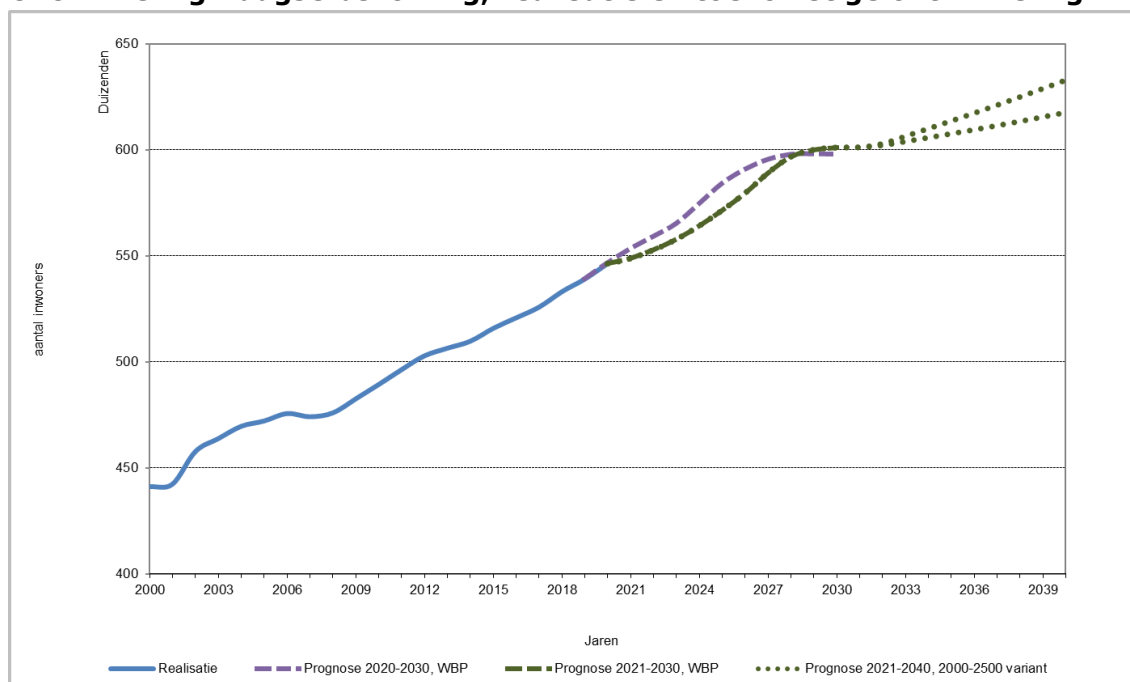

2 BEVOLKINGSPROGNOSE

2.1 Haagse bevolking groeit op korte termijn langzamer

De Haagse bevolking zal blijven groeien tot circa 601.000 inwoners in 2030 en tussen de 617.500 en 633.000 inwoners in 2040 (figuur 2.1). Hiermee zijn de uitkomsten van de prognose 2021 op lange termijn vergelijkbaar met de uitkomsten van de prognose 2020. Op de kortere termijn zijn er wel duidelijke verschillen.

Figuur 2.1 Ontwikkeling Haagse bevolking; realisatie en toekomstige ontwikkeling

Bron: Realisatiecijfers Den Haag en bevolkingsprognose Den Haag 2020, 2021

De coronapandemie is van grote invloed geweest op de groei van de Haagse bevolking in 2020. De groei van de bevolking valt lager uit dan verwacht doordat er meer mensen zijn overleden en omdat de immigratie lager uitvalt¹. Op de korte termijn leidt de huidige crisis tot lagere groeicijfers voor de Haagse bevolking, zo telt de Haagse bevolking volgens de prognose 2021 bijna 13.000 minder inwoners in het jaar 2025 dan de prognose van 2020. Op de langere termijn, vanaf 2028-2029, zijn de verschillen verdwenen.

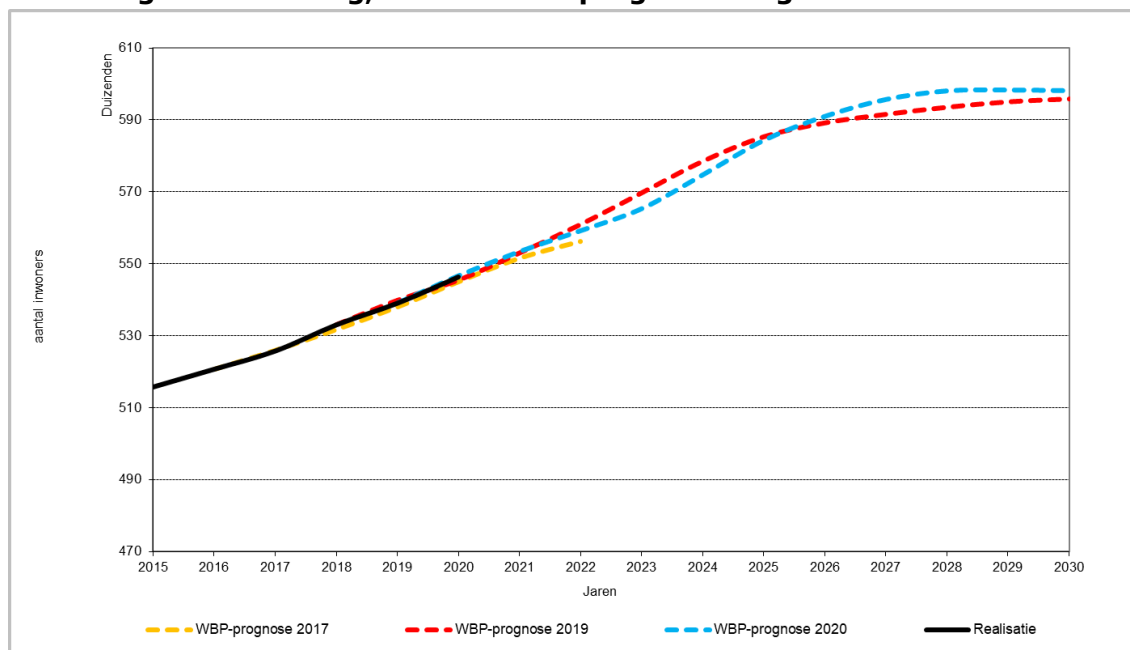
Hoe de pandemie verder zal verlopen is niet zeker, waarmee de onzekerheid van de uitkomsten van de bevolkingsprognose is toegenomen. Voor de toekomstige ontwikkeling van de Haagse bevolking wordt die onzekerheid voor de bevolkingsontwikkeling in beeld gebracht door, naast de basisvariant, te werken met een tweetal alternatieve varianten. Deze varianten en de basisvariant worden beschreven en toegelicht in paragraaf 2.4.

¹ Kenniswijzer Coronapandemie en ontwikkeling bevolking Den Haag 2020, gemeente Den Haag, DSO/SEPO, januari 2021

2.2 Vergelijking eerdere prognoses en realisatie

De afgelopen jaren is de Haagse bevolking vrij stabiel gegroeid. In deze paragraaf kijken we terug om te zien in hoeverre de prognoses van de afgelopen jaren de situatie in 2020 voorspeld hebben (figuur 2.2). Op 1 januari 2020 telde Den Haag 546.335 inwoners. In 2017 werden er voor 2020 545.049 inwoners verwacht, dat is een afwijking van 0,24 procent te laag. In 2019 was de verwachting nog steeds iets te laag, 0,16 procent. In de prognose van 2020 (gemaakt eind 2019) is die afwijking uiteraard nog maar heel erg klein.

Figuur 2.2 Bevolkingsontwikkeling, realisatie en prognose vergeleken

Bron: Bevolkingsprognose Den Haag WBP-varianten 2017, 2019 en 2020, realisatie Den Haag in Cijfers

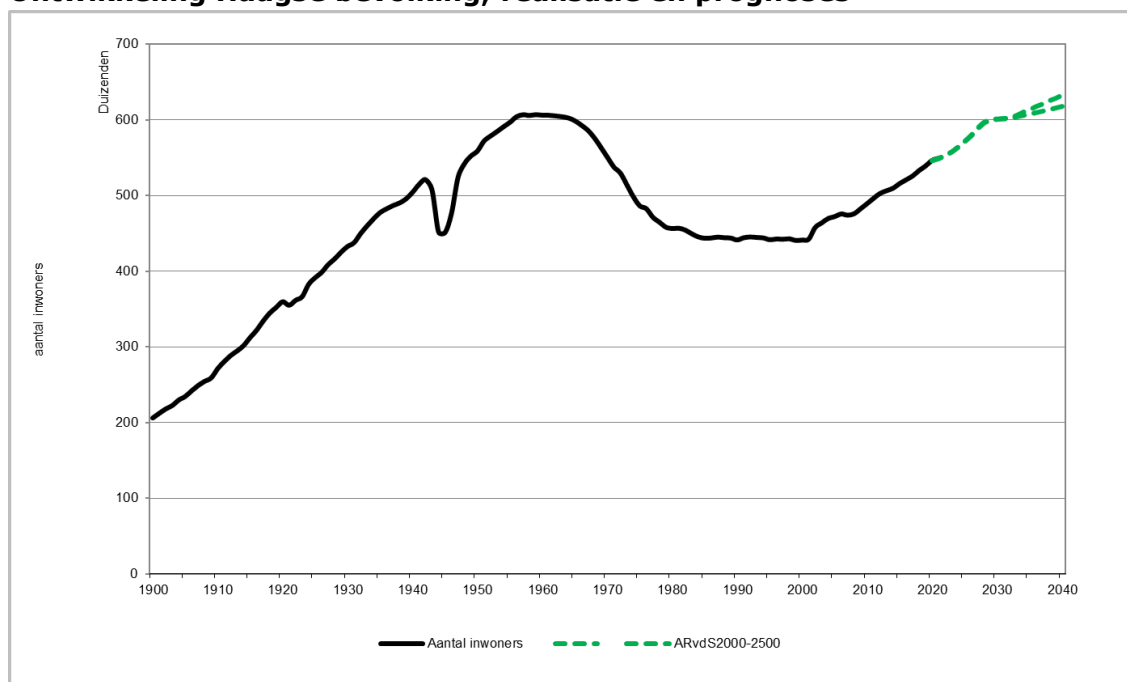
2.3 Van verleden naar heden en toekomst

Rond 1800 woonden er zo'n 40.000 inwoners in Den Haag. Honderd jaar later, in 1900, waren dat er vijf keer zo veel, 200.000. In figuur 2.3 is het historische verloop van de bevolking van Den Haag vanaf 1900 weergegeven met daarin ook het beeld naar de toekomst tot 2040 op basis van de prognoses van dit jaar.

Tussen 1900 en 1960 is het aantal inwoners in Den Haag verdrievoudigd, met 600.000 inwoners rond 1960. In de Tweede Wereldoorlog is er een duidelijke dip te zien. Door politieke keuzes (zoals de ontwikkeling van de groeikernen rond grote steden), demografische processen en ruimtegebrek daalde het aantal inwoners in Den Haag vervolgens van 600.000 inwoners in 1960 naar iets meer dan 440.000 inwoners eind jaren '90. Het aantal inwoners bleef een tiental jaar rond de 440.000 hangen, maar door de druk op de woningmarkt in de Randstad, de brede herwaardering van de stad als aantrekkelijke woonplek, de grenswijziging van Den Haag in 2002 en de daardoor gerealiseerde forse woningproductie binnen de gemeentegrenzen is de bevolking van Den Haag sinds het begin van deze eeuw weer toegenomen. De 500.000e inwoner in Den Haag werd in augustus 2011 in de stad verwelkomd. Op 1 januari 2021 stonden er 549.163 Hagenaars ingeschreven in de Basisregistratie Persoonsgegevens (BRP) van de gemeente Den Haag (voorlopig cijfer); een groeispurt van 10 procent in 10 jaar.

Naar verwachting groeit de bevolking van Den Haag ook de komende jaren verder door. De mate waarin wordt voor een belangrijk deel bepaald door de toename van de woningvoorraad en van de verwachte binnen- en buitenlandse migratie. Op basis van de huidige verwachtingen groeit de bevolking tot 2025 door naar ca. 571.500 inwoners. In 2029 zal de Haagse bevolking opnieuw de grens van 600.000 passeren en in 2030 zullen er op basis van het woningbouwprogramma (WBP) naar verwachting 601.000 mensen in Den Haag wonen. Voor de lange termijn groeit de Haagse bevolking naar verwachting verder door naar 617.500 tot 633.000 inwoners in 2040.

Figuur 2.3 Ontwikkeling Haagse bevolking; realisatie en prognoses

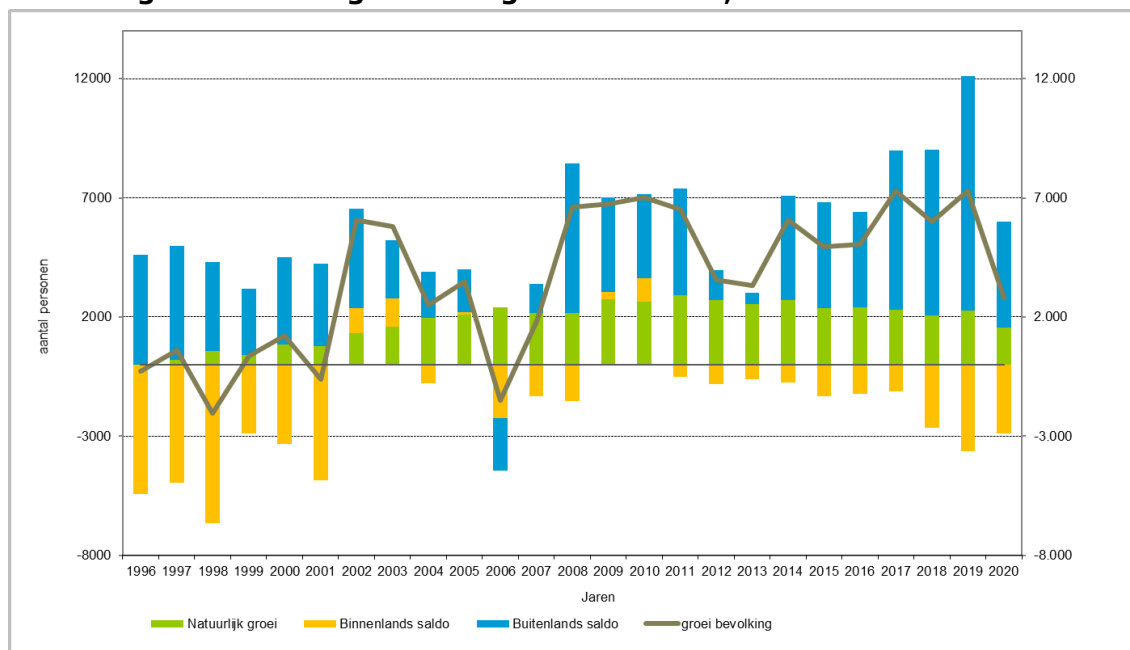
Bron: Realisatiecijfers Den Haag en bevolkingsprognose Den Haag 2021 ARvdS-variant

Bij deze prognose en scenario's hoort de kanttekening dat de verwachte groei geen vanzelfsprekendheid is. Een belangrijke randvoorwaarde is dat er in de Randstad voldoende bevolkingspotentieel blijft bestaan. Volgens de landelijke prognoses (hoofdstuk 3) wordt aan deze randvoorwaarde voldaan: op regionaal niveau blijft ook op langere termijn voldoende bevolkingspotentieel aanwezig om door te (kunnen) groeien. De tweede randvoorwaarde is dat Den Haag zelf werkgelegenheid, opleidingen, voorzieningen en aantrekkelijke en concurrerende woningen, woonmilieus en voorzieningen blijft bieden.

2.4 Componenten bevolkingsgroei en gebruikte veronderstellingen

De afgelopen jaren (sinds 2014) ligt de jaarlijkse groei van de Haagse bevolking tussen de 5.000 en 7.000 inwoners. Door de coronacrisis valt de bevolkingsgroei in 2020 met 3.000 inwoners lager uit. In figuur 2.4 is te zien dat de jaarlijkse groei opgebouwd is uit een aantal componenten: de natuurlijke groei, het binnenlands saldo en het buitenlands saldo.

Figuur 2.4 Bevolkingsontwikkeling Den Haag naar oorzaak, 1996-2020*

Bron: Den Haag in Cijfers en mutatiestatistiek DPZ

*2020 is een voorlopig cijfer

In de figuur zien we dat de laatste jaren een oplopend buitenlands saldo bepalend was voor de bevolkingsgroei in Den Haag. In 2019 was dit buitenlands saldo opgelopen tot bijna 10.000 mensen. De vestiging uit het buitenland was toen 22.700 en het vertrek naar het buitenland 12.800. In 2020 is de vestiging uit het buitenland bijna 4.000 mensen lager, 18.900, en het vertrek naar het buitenland is wat hoger, namelijk 14.500 mensen. Het saldo komt daardoor een stuk lager uit, op 4.500. Dit is grotendeels het gevolg van de coronamaatregelen, waardoor de internationale migratie tijdens lockdowns bijna stil is komen te liggen en dat heeft dus met name effect gehad op de immigratie.

De volgende component is het binnenlands saldo, ook dat liep de laatste jaren op, maar dan in negatieve zin. Er waren dus meer Hagenaars die de stad verlieten naar een andere gemeente in Nederland dan dat er binnenkwamen vanuit een andere gemeente. Overigens was dit saldo rond en vlak voor de eeuwwisseling veel sterker negatief. In 2019 was dit negatieve saldo met -3.600 het hoogst. Er vertrokken toen 23.900 Hagenaars naar elders in Nederland en kwamen 20.200 mensen naar de stad toe. In 2020 liggen beide cijfers wat hoger: er vertrokken 24.800 Hagenaars en kwamen 21.900 mensen naar Den Haag. Met name het aantal mensen dat vanuit elders in Nederland in Den Haag is komen wonen, is dus toegenomen. Daarmee is het binnenlands saldo wat minder negatief geworden en komt dat voor 2020 uit op -2.900.

Tot slot de derde en (momenteel) kleinste component, de natuurlijke groei, het saldo tussen geboorte en sterfte in een jaar. De voorgaande vijf jaar (2015 – 2019) varieerde dit saldo tussen de 2.100 en 2.400. Hierbij waren er gemiddeld rond de 6.500 geboortes in een jaar en 4.200 sterfgevallen per jaar. De coronapandemie heeft een flinke invloed op de sterftcijfers gehad waardoor 2020 afwijkend was ten opzichte van de voorgaande jaren. In 2020 zijn er ruim 4.500 Hagenaars overleden, de laatste vijftien jaar is het sterftcijfer niet zo hoog geweest. Het aantal geboortes

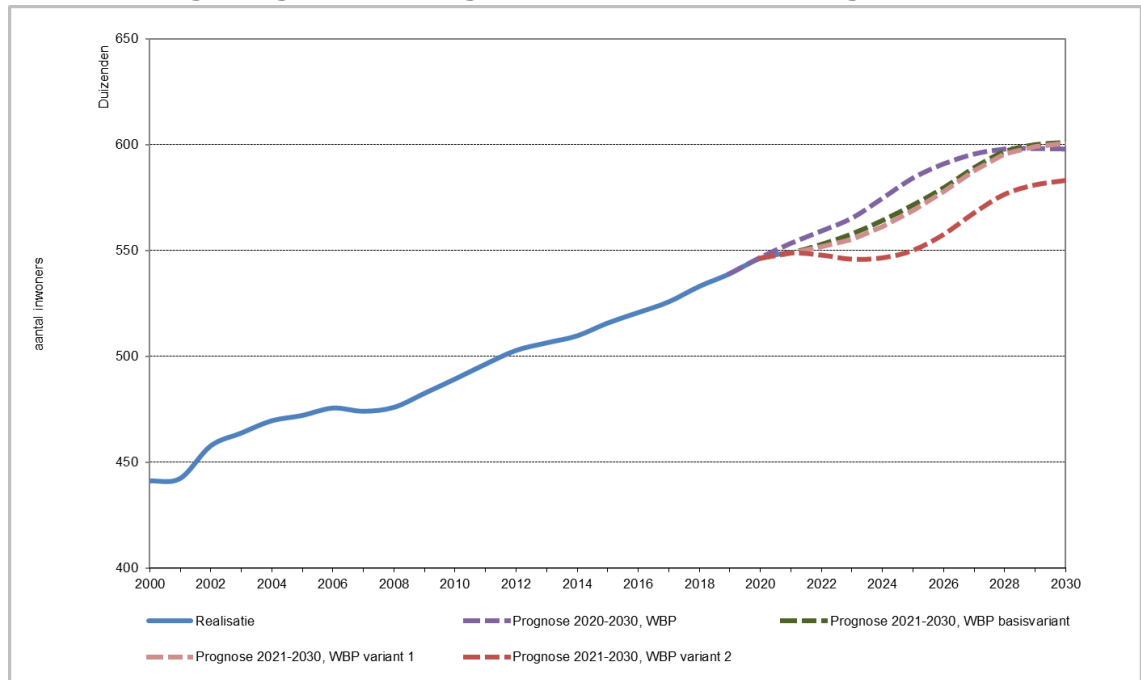
lag juist vrij laag in 2020, op 6.100. Dit laatste kan echter nog geen corona-effect zijn geweest, omdat de pandemie in maart 2020 in Nederland uitbrak en is een gevolg van een al langere bestaande trend dat er minder kinderen worden geboren (paragraaf 2.4.1).

Bij het opstellen van de bevolkingsprognose 2021 is rekening gehouden met de effecten van de pandemie. Onzeker blijft wat de precieze effecten voor de afzonderlijke bevolkingscomponenten zullen zijn en vooral hoelang deze effecten doorwerken in de bevolkingsontwikkeling. Hieronder volgt een korte beschrijving van de gebruikte veronderstellingen bij de basisvariant en bij de twee alternatieve varianten die zijn gebruikt bij het maken van de Haagse bevolkingsprognose. In de daaropvolgende paragrafen zal daar dieper op in worden gegaan.

1. **Basisvariant:** Bij deze variant zijn geboorte, sterfte, buitenlands migratiesaldo en binnenlands migratiesaldo aangepast aan de verwachte uitkomsten voor 2020 op basis van de beschikbare maandcijfers van Den Haag in 2020. Voor 2021 wordt er, met de komst van verschillende werkende vaccins begin 2021, nog een beperkt effect van de coronacrisis verwacht op de totale bevolkingsontwikkeling, vanaf 2022 is verondersteld dat de situatie feitelijk weer is genormaliseerd.
2. **Variant 1:** Deze variant is gebaseerd op de veronderstellingen die het CBS gebruikt heeft bij de Macro Economische Verkenning (MEV) van september 2020. Ook bij deze variant worden geboorte, sterfte, buitenlands migratiesaldo en binnenlands migratiesaldo aangepast aan de verwachte uitkomsten voor 2020 op basis van de beschikbare maandcijfers van Den Haag in 2020. Deze variant veronderstelt dat er medio 2021 een goed werkend vaccin beschikbaar is, maar gaat ervan uit dat er pas vanaf 2025 geen effect meer is op de vraag naar arbeid. Ook hier zijn geen verdere langetermijneffecten op de bevolkingsontwikkeling voorzien.
3. **Variant 2:** Ook deze variant is gebaseerd op de veronderstellingen van de MEV-verkenning van september 2020. Er wordt echter in dit scenario van uitgegaan dat er pas vanaf 2024 een goed vaccin en behandeling beschikbaar is. Vanaf 2029 is er geen effect meer op de vraag naar arbeid en zijn er geen verdere langetermijneffecten meer op de bevolking.

Volgens de basisvariant groeit het aantal inwoners in Den Haag naar 571.500 in 2025 en naar circa 601.000 in 2030 (figuur 2.5). Variant 1 komt in 2025 ruim 2.300 inwoners lager uit maar in 2030 is er nog nauwelijks verschil. Variant 2 komt in 2025 ruim 21.425 inwoners lager uit en het verschil is in 2030 met 18.119 nog steeds groot.

Figuur 2.5 Ontwikkeling Haagse bevolking; realisatie en toekomstige varianten

Bron: Den Haag in Cijfers, bevolkingsprognose Den Haag 2020, 2021

2.4.1 Geboorte, sterfte en natuurlijke groei

Geboorte

De geboorte van het aantal kinderen in Den Haag is afhankelijk van het gemiddeld aantal kinderen dat vrouwen in Den Haag krijgen, ofwel het vruchtbaarheidscijfer (TFR). In 2019 was het gemiddeld kindertal in Den Haag 1,53, in 2010 was dit nog 1,72. In de jaren na 2008 is zowel op nationaal niveau als op het niveau van Den Haag een daling van het vruchtbaarheidscijfer te zien. Dit leek vooral samen te hangen met de economische crisis. Vanaf 2015 herstelt de economische conjunctuur terwijl het kindertal, tegen de verwachting in, bleef dalen. Volgens het CBS² heeft de daling van het aantal geboorten vooral betrekking op de jongere generaties die er langer over doen om 'gesetteld' te raken. Oorzaken hiervan zijn het later uit huis gaan van jongeren, later gaan samenwonen, langer onderwijs volgen. De onzekerheid op de arbeidsmarkt, met de toenemende flexibilisering van arbeid en de woningmarkt die voor starters moeilijk toegankelijk is leiden tot onvoldoende zekerheid en stabiliteit om aan kinderen te beginnen en dus tot dalende geboortecijfers. Dit beeld is te zien bij zowel de landelijke als bij de lokale Haagse cijfers (figuur 2.6).

In 2020 lijkt het vruchtbaarheidscijfer verder te zijn gedaald. Op basis van de maandcijfers tot en met november is de schatting³ dat er in 2020 in Den Haag tussen 6.000 en 6.100 kinderen geboren worden, tegen 6.334 geboorten in 2019. Het vruchtbaarheidscijfer is voor 2020 naar beneden bijgesteld op 1,462.

Basisvariant: Bij de basisvariant is de verwachting dat het vruchtbaarheidscijfer weer gaat oplopen. In 10 jaar loopt de vruchtbaarheid trendmatig op naar 1,64, de waarde in Den Haag van voor de VINEX-periode.

² CBS: Bevolkingsprognose 2020-2070: bevolking groeit langzamer door corona

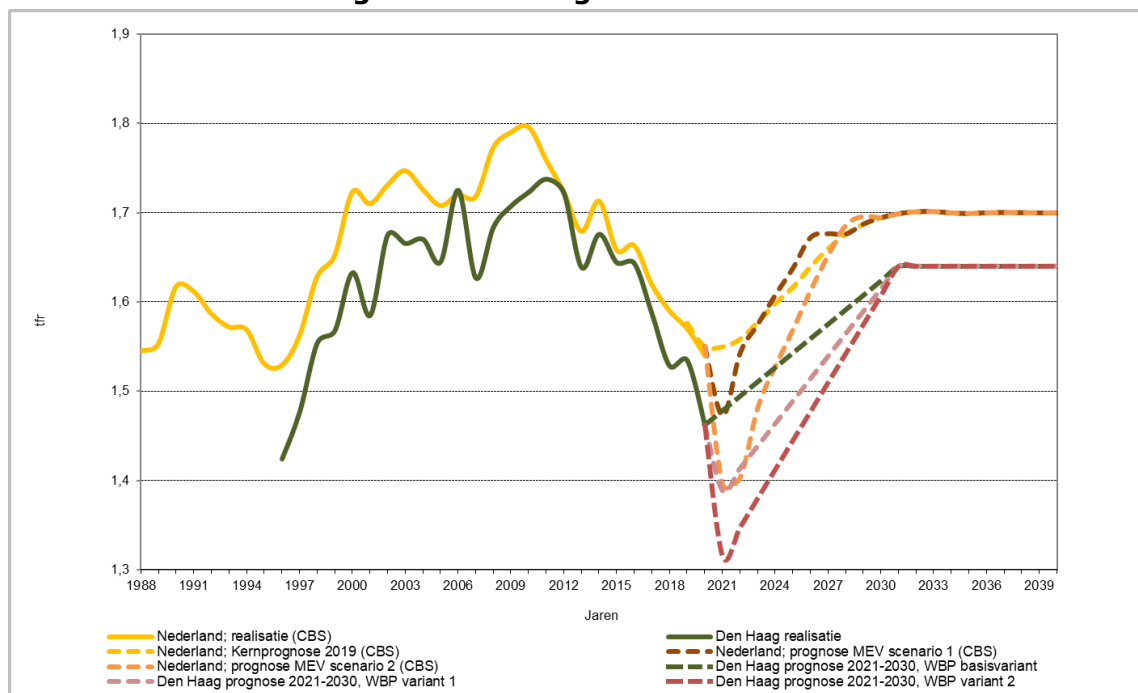
³ Bevolkingsprognose 2021 is opgesteld in het najaar 2020. Mutaties zoals geboorte, sterfte en migratie zijn voor de laatste maanden van 2020 geschat.

Landelijk verwacht het CBS eveneens dat de vruchtbaarheid weer oploopt naar 1,70 in een periode van 10 jaar.

Variant 1: De aanname is dat de coronacrisis leidt tot extra onzekerheid waardoor de kindwens wordt uitgesteld. Bij variant 1 neemt de vruchtbaarheid landelijk in 2021 met 5% verder af. Deze daling is toegepast op de Haagse vruchtbaarheid van 1,461 in 2020, waarbij de vruchtbaarheid in Den Haag verder daalt naar 1,388 in 2021. Vanaf 2022 stijgt de vruchtbaarheid landelijk weer tot een waarde van 1,70. De veronderstelling is dat de vruchtbaarheid in Den Haag vanaf 2022 trendmatig oploopt naar 1,64, de waarde van Den Haag van voor de VINEX-periode.

Variant 2: De aanname is dat de coronacrisis leidt tot extra onzekerheid waardoor de kindwens wordt uitgesteld. Bij variant 2 neemt de vruchtbaarheid landelijk in 2021 met 10% sterker af. Deze daling is toegepast op de Haagse vruchtbaarheid van 1,461 in 2020, waarbij de vruchtbaarheid in Den Haag verder daalt naar 1,315 in 2021. Vanaf 2022 stijgt de vruchtbaarheid landelijk weer tot een waarde van 1,70. De veronderstelling is dat de vruchtbaarheid in Den Haag vanaf 2022 trendmatig oploopt naar 1,64, de waarde van Den Haag van voor de VINEX-periode.

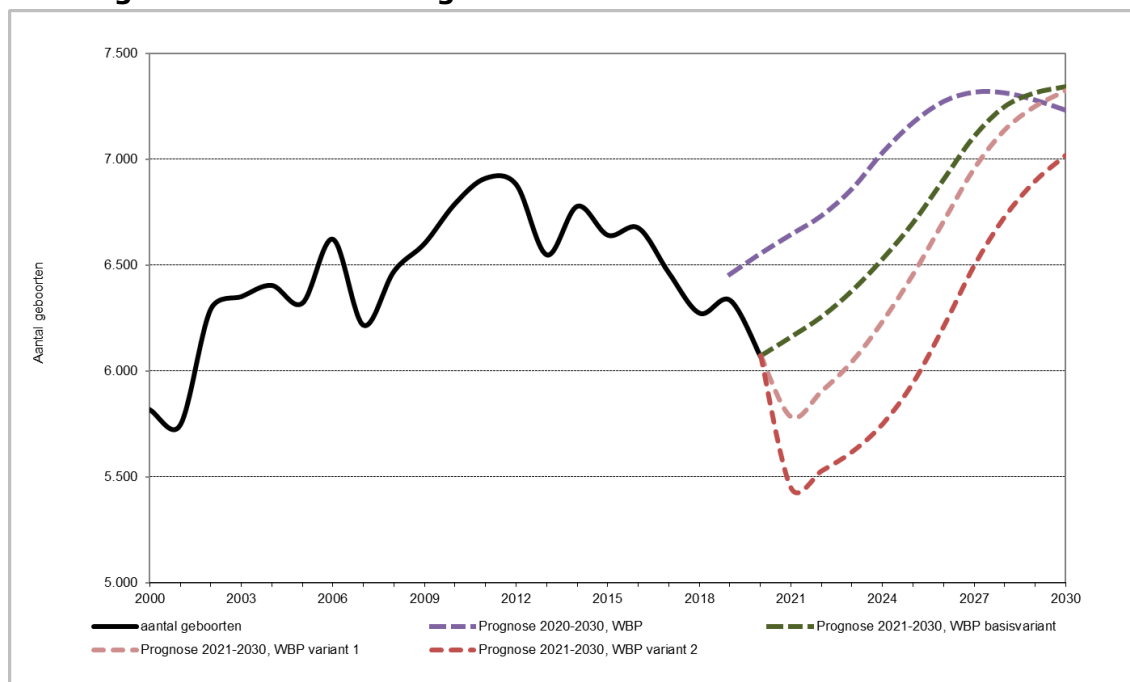
Figuur 2.6 Ontwikkeling totale vruchtbaarheidscijfer Den Haag en Nederland, realisatie en toekomstige ontwikkeling

Bron: Den Haag in Cijfers, CBS Kernprognose 2019, CBS-bevolkingsvarianten MEV 2020, bevolkingsprognose Den Haag 2021

Volgens de basisvariant worden er in de periode 2020 tot 2025 31.400 kinderen in Den Haag geboren en 35.200 kinderen tussen 2025 en 2030. Vergeleken met de bevolkingsprognose uit 2020 worden er tot 2030 bijna 3.500 minder kinderen in Den Haag geboren. Bij variant 1 worden er, vergeleken met de basisvariant uit 2021, tot 2030 2.100 minder kinderen geboren, bij variant 2 zijn dit 6.000 minder geboorten (figuur 2.7).

Figuur 2.7 Aantal geboortes in Den Haag

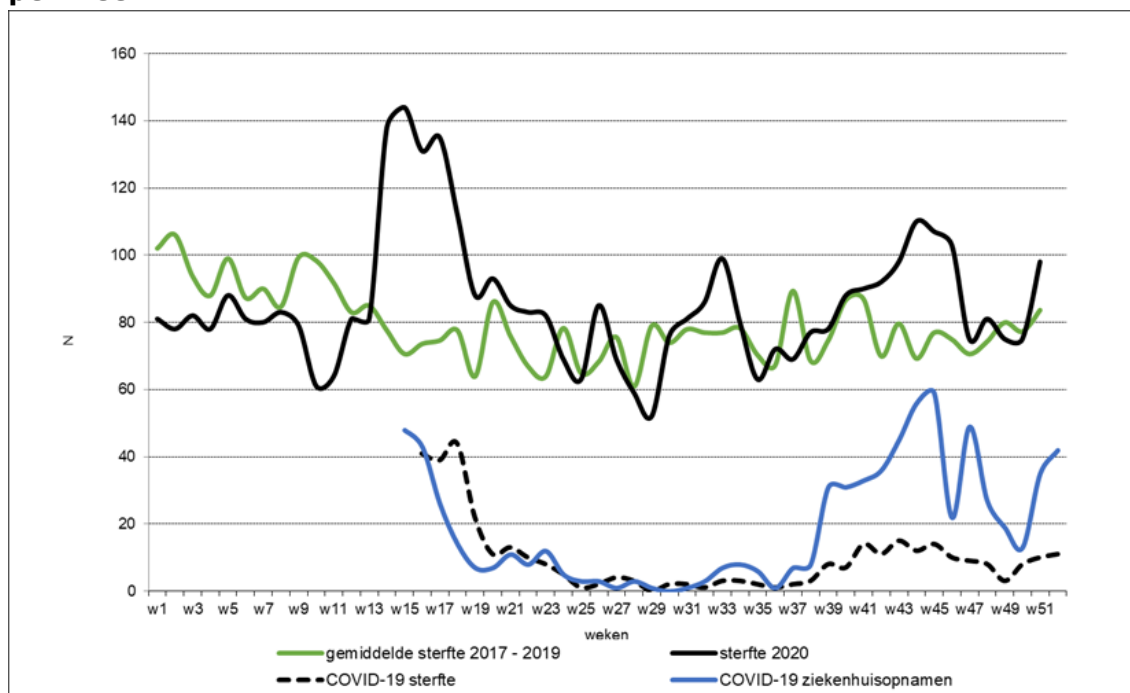
Bron: Den Haag in Cijfers, bevolkingsprognose Den Haag 2020, 2021, CBS-bevolkingsvarianten MEV 2020, bewerking DSO/SEPO

Sterfte

De afgelopen vijf jaar schommelt het aantal sterfgevallen in Den Haag rond de 4.200 sterfgevallen per jaar. Na een sterke daling van het aantal sterfgevallen in de periode 1999-2009 is dit aantal recentelijk stabiel. Dit laatste valt op omdat de totale bevolking in Den Haag de afgelopen jaren sterk is gegroeid. Dit betekent dat de sterftekansen de afgelopen jaren zijn gedaald en de levensverwachting is gestegen. Oorzaak hiervan is dat Den Haag relatief weinig ouderen heeft van 65 jaar en ouder. Dit leeftijdscohort heeft Den Haag in de jaren '80 verlaten. In de toekomst zal het sterftcijfer weer gaan toenemen door de vergrijzing van de Haagse bevolking. Ook landelijk is dit de verwachting, ondanks de stijging van de levensverwachting en daling van de sterftekansen. Er zijn nu eenmaal meer ouderen.

In 2020 zijn er landelijk bij de eerste golf van de coronapandemie 9.000 mensen meer overleden dan verwacht, waarbij de oversterfte groter is bij mannen dan bij vrouwen. Ook in Den Haag zijn er tijdens de eerste golf meer mensen overleden dan verwacht (figuur 2.8). Voor Den Haag komt deze oversterfte uit op 360 extra sterfgevallen. Naast de oversterfte door de coronapandemie valt er ook in de zomer een piek in de sterfte waar te nemen (week 30-34). Deze piek in sterfte wordt niet veroorzaakt door corona, immers het aantal geregistreerde coronadoden in deze periode bedraagt slechts 11 personen, maar is een gevolg van de hittegolf in augustus. De oversterfte als gevolg van hitte bedraagt in deze periode circa 37 personen. De tweede golf van de coronapandemie is waarneembaar in de sterftcijfers van week 30 tot en met week 47. De oversterfte van de tweede golf komt in Den Haag uit op circa 175 extra sterfgevallen.

Figuur 2.8 Sterftecijfers, coronasterfte en aantal ziekenhuisopnamen in Den Haag per week

Bron: BRP-mutatatiebestanden gemeente Den Haag, RIVM, bewerking DSO/SEPO

In 2020 zijn de sterftetekansen als gevolg van corona gestegen. Op basis van de maandcijfers tot en met november is de schatting dat er in 2020 in Den Haag circa 4.500 personen zullen zijn overleden, tegen 4.083 in 2019. De sterftetekansen voor 2020 zijn daarom naar boven bijgesteld naar 1,039 voor mannen en 1,022 voor vrouwen.

Basisvariant: In de basisvariant is de veronderstelling dat de sterftetekans in 2021 licht verhoogd is. Vanaf 2022 is de veronderstelling dat de sterftetekansen weer zijn genormaliseerd. De sterftetekans van 2021 is het gemiddelde van de verhoogde sterftetekansen in 2020 en die in het eerste normaal veronderstelde jaar, 2022. Vanaf 2022 dalen de sterftetekansen conform de landelijke sterftetekansen van de CBS-Kernprognose 2019-2060.

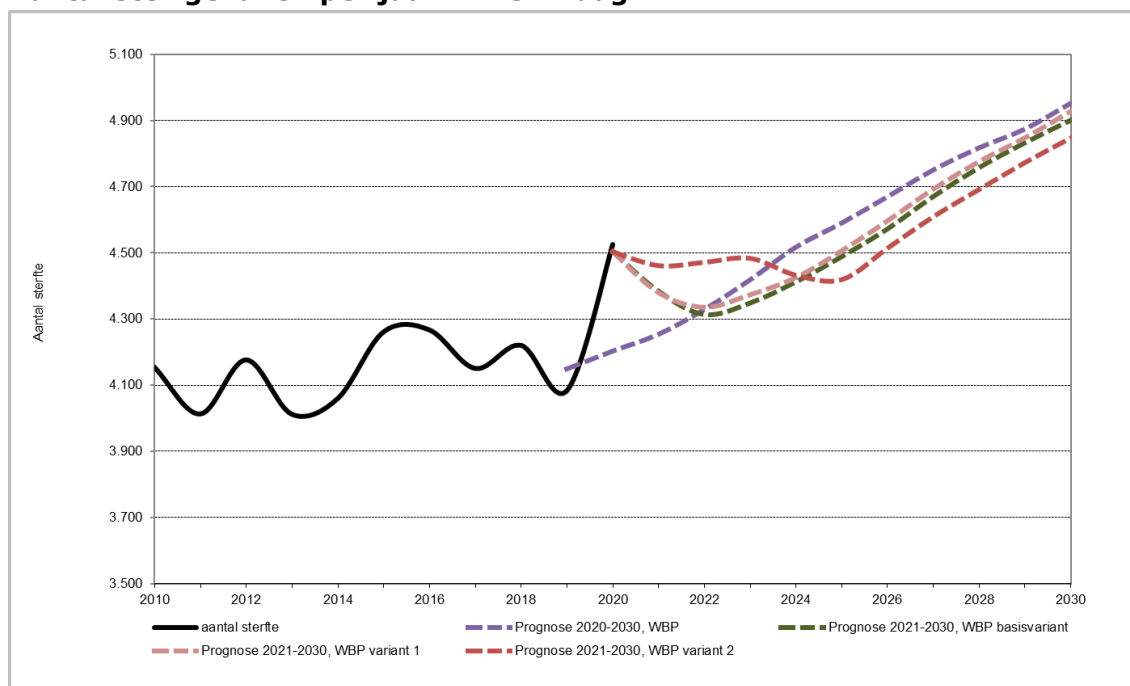
Variant 1: Voor variant 1 geldt dat deze sterk lijkt op de basisvariant. Er wordt uitgegaan van een beperkte extra sterfte in met name de eerste helft van 2021. Vanaf 2022 wordt hier de situatie weer als normaal verondersteld, maar bij deze variant liggen de toekomstige sterftetekansen in het geheel wat hoger dan in de basisvariant, wat een gevolg is van een verschil in sterftetekansen bij de CBS-Kernprognose 2019 (uitgangspunt bij de basisvariant) en de gebruikte sterftetekansen bij de MEV-bevolkingsscenario's van het CBS (uitgangspunt bij variant 1 en 2).

Variant 2: Voor variant 2 is de veronderstelling dat de oversterfte langer blijft aanhouden en dat de terugkeer naar een normale situatie pas ingaat vanaf 2025. Ook in deze variant blijven de toekomstige sterftetekansen op de lange termijn licht hoger in vergelijking met de basisvariant.

Volgens de basisvariant overlijden er in de periode 2020 tot 2025 22.000 Hagenaars en 23.300 Hagenaars tussen 2025 en 2030. Vergeleken met de bevolkingsprognose uit 2020 overlijden er, door de toegenomen sterftetekansen op de korte termijn, tot

2025 bijna 250 meer Hagenaars. Op de langere termijn tot 2030 zijn de verschillen klein. Variant 1 sluit nagenoeg aan op de basisvariant en de verschillen die er zijn worden veroorzaakt door het verschil in de veronderstelde toekomstige sterftekansen. Bij variant 2 is er op de korte termijn sprake van meer sterfte; er overlijden tot 2025 bijna 400 meer Hagenaars maar, dit wordt gecompenseerd door minder sterfgevallen op de langere termijn (figuur 2.8).

Figuur 2.9 Aantal sterfgevallen per jaar in Den Haag

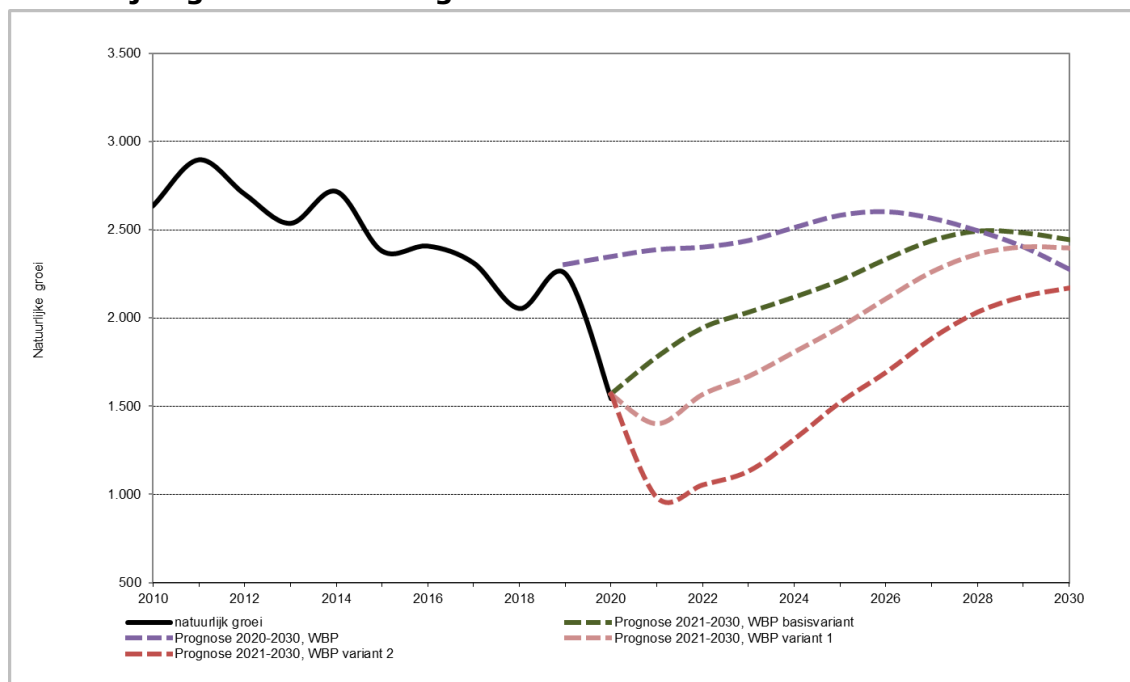
Bron: Den Haag in Cijfers, bevolkingsprognose Den Haag 2020, 2021, CBS-bevolkingsvarianten MEV 2020, bewerking DSO/SEPO

Natuurlijke groei

De natuurlijke groei, ofwel het verschil tussen het aantal geboren kinderen en het aantal overledenen, is de afgelopen jaren kleiner geworden. In 2020 komt de natuurlijke groei met circa 1.500 personen veel lager uit dan de jaren daarvoor (figuur 2.10). Dit komt enerzijds doordat er steeds minder kinderen zijn geboren en anderzijds door de verhoogde sterftecijfers als gevolg van corona.

Bij de basisvariant komt de natuurlijke groei in de periode 2020 tot 2025 uit op circa 9.400 en op 12.000 tussen 2025 en 2030. Vergeleken met de bevolkingsprognose uit 2020 komt de natuurlijke groei tot 2030 circa 3.300 lager uit. Bij variant 1 komt de natuurlijke groei, vergeleken met de basisvariant uit 2021, tot 2030 circa 2.300 lager uit, terwijl variant 2 bijna 6.100 lager is.

Figuur 2.10 Natuurlijke groei in Den Haag

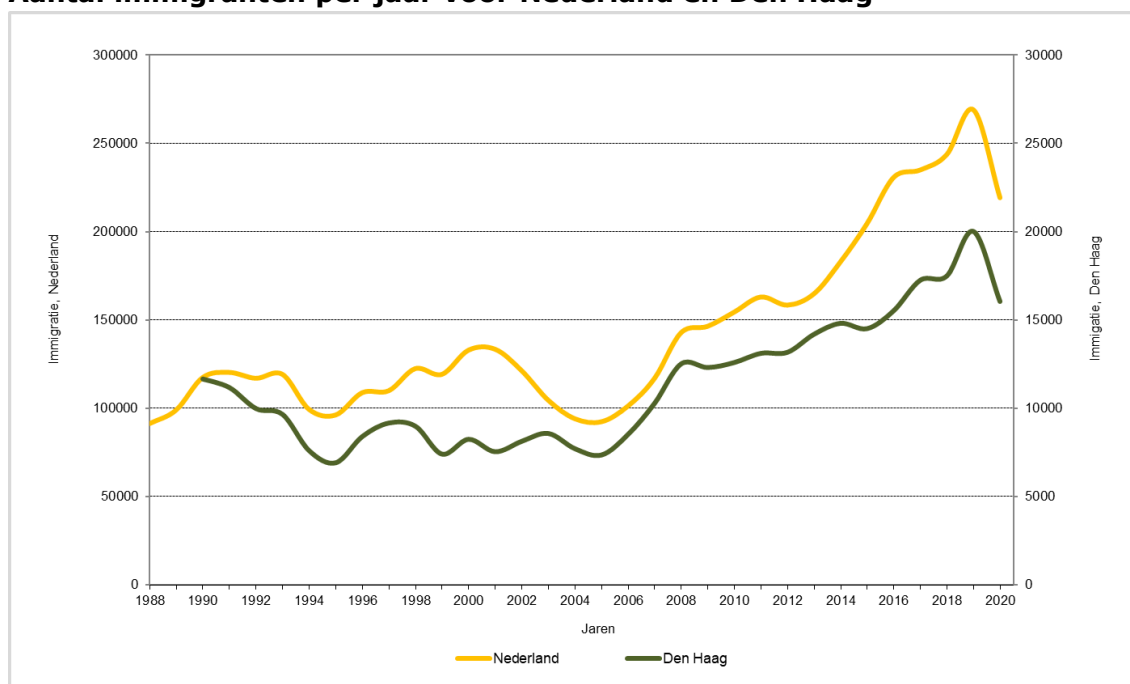
Bron: Den Haag in Cijfers, bevolkingsprognose Den Haag 2020, 2021, CBS-bevolkingsvarianten MEV 2020, bewerking DSO/SEPO

2.4.2 Immigratie, emigratie en buitenlands migratiesaldo

Immigratie

In zowel Den Haag als Nederland vertoont de immigratie een sterk schommelend beeld. Uit figuur 2.11 blijkt wel duidelijk dat het Haags patroon (rechteras) herkenbaar is in het Nederlands patroon (linkeras).

Figuur 2.11 Aantal immigranten per jaar voor Nederland en Den Haag

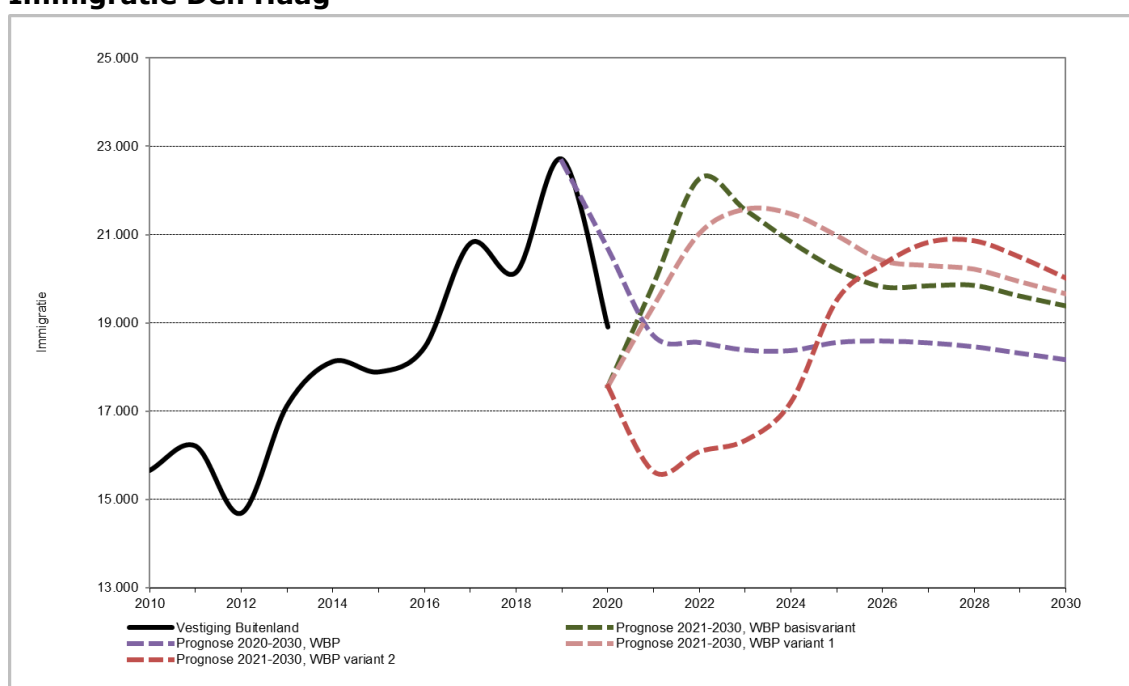

Bron: CBS-statline

Uit figuur 2.11 komt duidelijk naar voren dat de immigratie de afgelopen jaren sterk is opgelopen in zowel Nederland als Den Haag. Ook de terugval van de immigratie in 2020 door de coronapandemie is duidelijk zichtbaar.

- Basisvariant:** Bij de basisvariant is de veronderstelling dat vanaf 2022 de buitenlandse migratie weer is genormaliseerd. Voor 2021 is het uitgangspunt het gemiddelde van 2020 en 2022.
- Variant 1:** Voor variant 1 is de aanname dat de effecten op de migratie beperkt zijn vanaf 2022 en dat er geen effect meer is door een afgenomen vraag naar arbeid vanaf 2024.
- Variant 2:** Bij variant 2 duurt het langer voordat de effecten van de coronapandemie op de migratie verdwenen zijn. Er is geen effect meer door een afgenomen vraag naar arbeid vanaf 2029.

Figuur 2.12 Immigratie Den Haag

Bron: Den Haag in Cijfers, bevolkingsprognose Den Haag 2020, 2021, CBS-bevolkingsvarianten MEV 2020, bewerking DSO/SEPO

Volgens de basisvariant zijn er in de periode 2020 tot 2025 102.100 immigranten die zich in Den Haag vestigen, in de periode 2025 tot 2030 daalt dit aantal licht naar 99.300. Vergeleken met de bevolkingsprognose uit 2020 komt de immigratie tot 2030 in de prognose van 2021 circa 14.300 hoger uit. De toename is een direct gevolg van de verhoogde toekomstige immigratiecijfers bij de prognose van het CBS. Bij variant 1 is de immigratie tot 2025 ruim 1.100 lager om in de periode tussen 2025-2030 ruim 2500 hoger uit te komen. Variant 2 heeft tot 2025 duidelijk lagere immigratiecijfers en komt 19.300 lager uit om tussen 2025-2030 met circa 2.700 hoger uit te komen. Dit laatste is een gevolg van het te verwachten landelijke (CBS) inhaaleffect van vraag naar arbeidsmigranten.

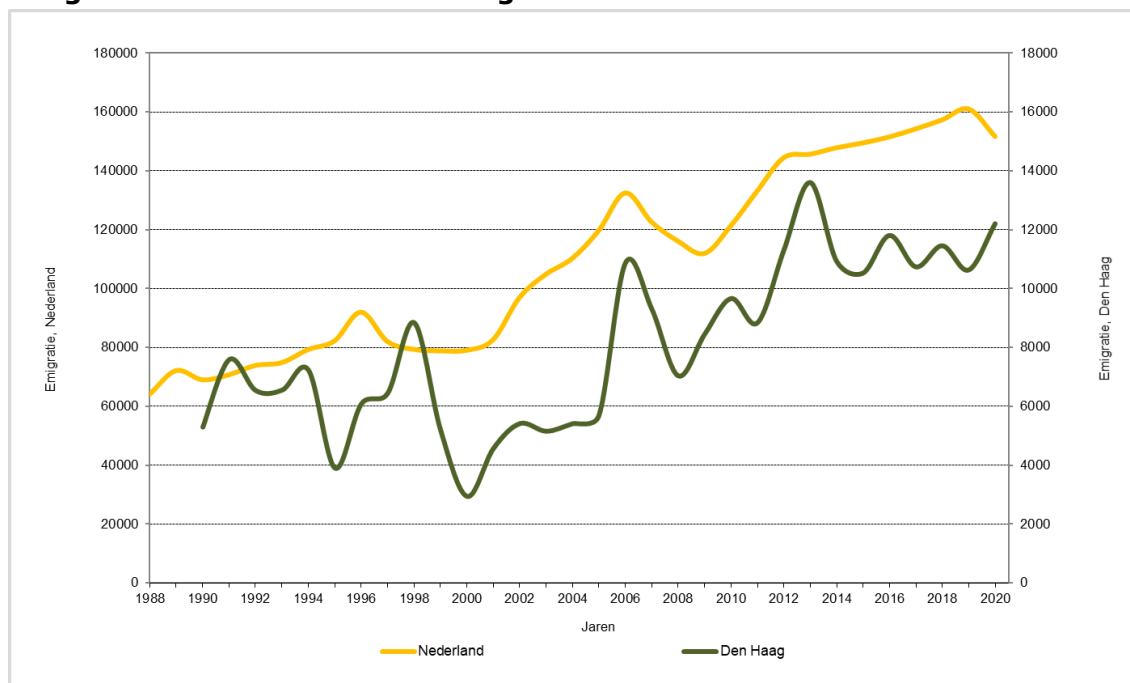

Emigratie

Net als de bij de immigratie vertoont de emigratie in zowel Den Haag als Nederland een sterk schommelend beeld. Eveneens is duidelijk dat het Haags patroon ook herkenbaar is in het Nederlands patroon (figuur 2.13). In zowel Nederland als Den Haag loopt de emigratie op, waarbij er door de coronapandemie niet direct een terugval valt waar te nemen.

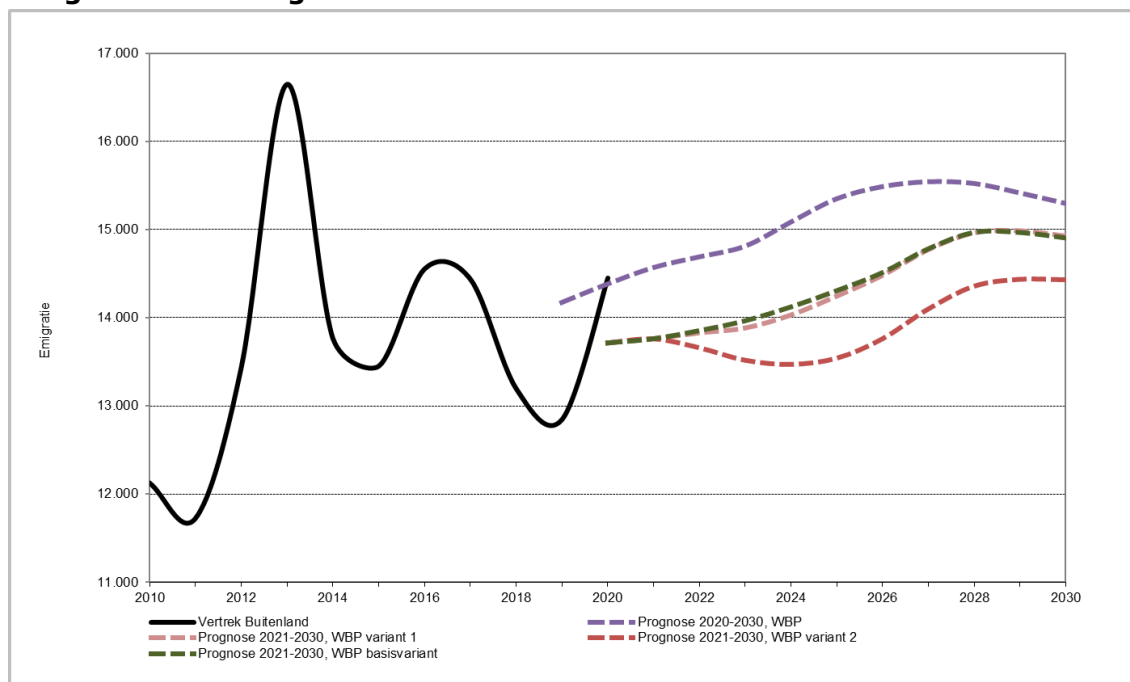
De veronderstellingen bij de verschillende varianten ten aanzien van de emigratie zijn hetzelfde als bij de immigratie. Volgens de basisvariant emigreren er in de periode 2020 tot 2025 circa 69.400 Hagenaars, in de periode 2025 tot 2030 loopt dit op tot 73.500 (figuur 2.14). Vergeleken met de bevolkingsprognose uit 2020 komt de emigratie in de prognose van 2021 circa 7.800 lager uit. Bij variant 1 zijn de uitkomsten vergelijkbaar met de basisvariant, de verschillen zijn klein. Bij variant 2 komt de emigratie tot 2025 circa 1.300 lager uit en tussen 2025 en 2030 komt de emigratie 3.300 lager uit.

Figuur 2.13 Emigratie Nederland en Den Haag

Bron: CBS-statline

Figuur 2.14 Emigratie Den Haag

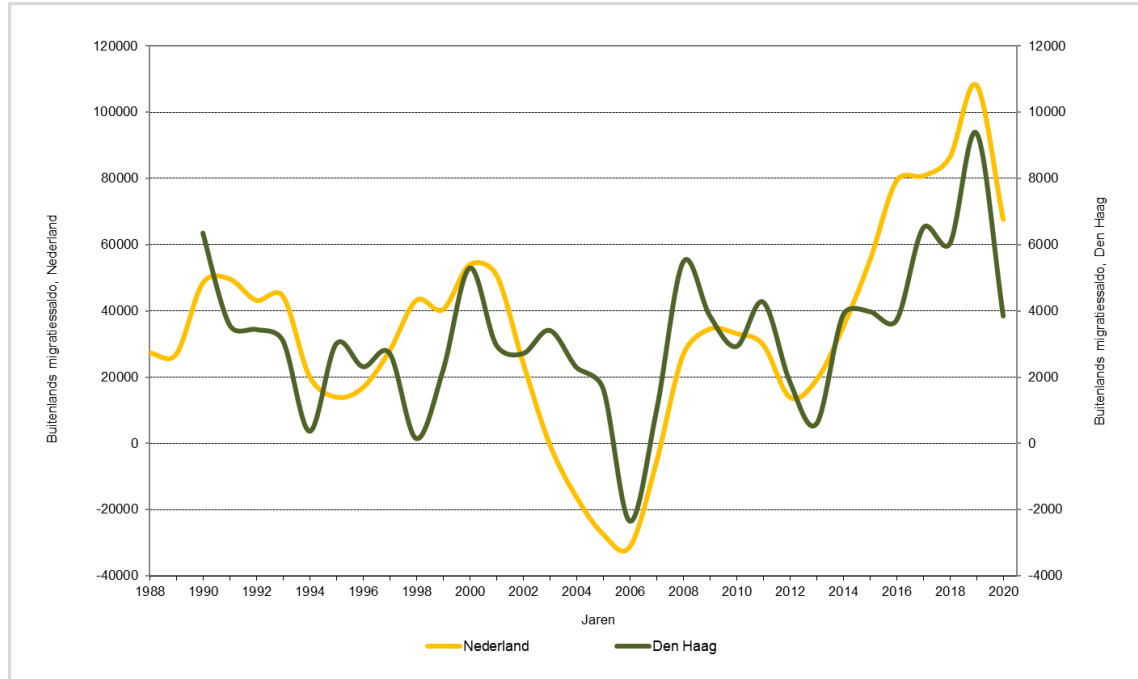
Bron: Den Haag in Cijfers, bevolkingsprognose Den Haag 2020, 2021, CBS-bevolkingsvarianten MEV 2020, bewerking DSO/SEPO

Buitenlands migratiesaldo

Het verschil tussen immigratie en emigratie vormt het migratiesaldo, dat net als het saldo van geboorte en sterfte een factor is voor de bevolkingsontwikkeling. Immigratie vanuit en emigratie naar het buitenland worden vooral beïnvloed door (inter)nationale economie, politieke omstandigheden en landelijk en Europees migratiebeleid. Uit onderzoek van het CBS blijkt dat gezinsvorming of gezinshereniging de belangrijkste reden is voor immigratie, dit ondanks de recentelijk toegenomen asielmigratie en de arbeidsmigratie. Immigratie wordt niet of nauwelijks gestuurd door het (nieuwbouw)woningaanbod. Veel immigranten nemen in eerste instantie genoegen met tijdelijke (onzelfstandige) woonruimte, om bij een langer verblijf in Nederland alsnog te verhuizen naar een meer definitieve woning⁴. Voor Den Haag geldt dat het oplopend buitenlands migratiesaldo sinds 2008 sterk wordt veroorzaakt door een toename van (arbeids-)migranten uit de Midden- en Oost-Europese landen.

⁴ CBS: Jaarrapport Integratie 2012

Figuur 2.15 Buitenlands migratiesaldo Nederland en Den Haag

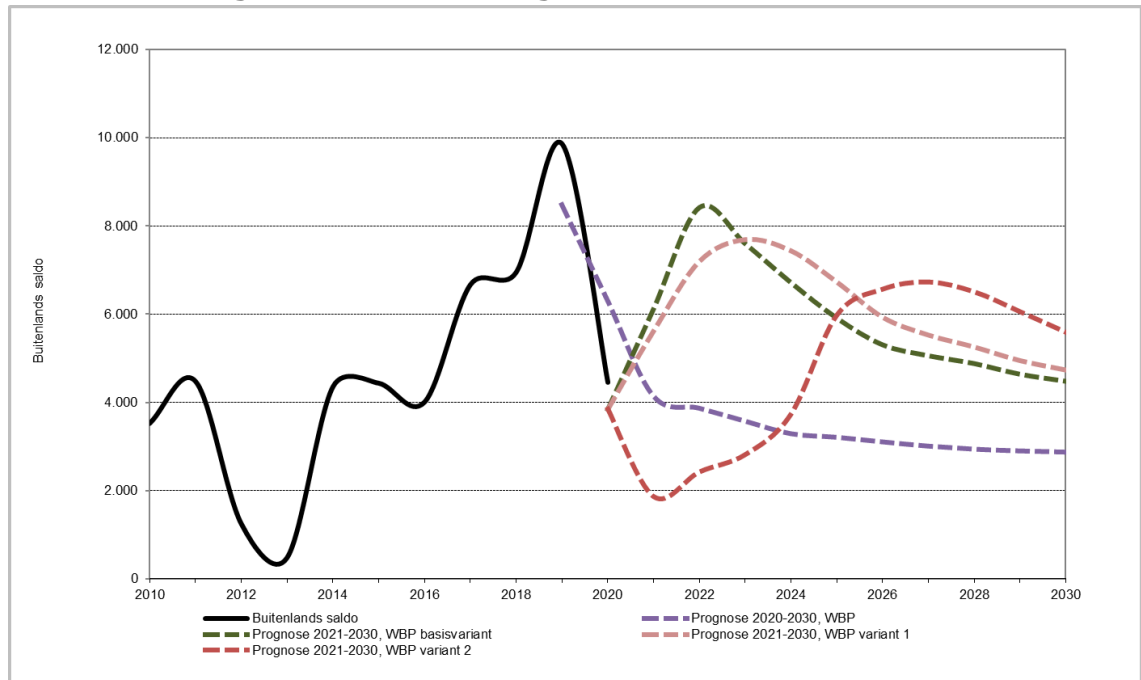

Bron: CBS-statline

Het migratiesaldo voor Den Haag lijkt qua patroon in de tijd sterk op het migratiesaldo voor heel Nederland (figuur 2.15). Voor de bevolkingsprognose 2021 van Den Haag wordt verondersteld dat de immigratie in de toekomst meebeweegt met de landelijke ontwikkeling en gelijk is aan 7,69% van de landelijke immigratie en dat de emigratie gelijk is aan 7,47% van de toekomstige landelijke emigratie. Deze cijfers zijn gebaseerd op het historisch gemiddelde van de afgelopen 10 jaar. Hieruit wordt voor Den Haag het toekomstig migratiesaldo berekend. De uitkomst hiervan is bij de bevolkingsprognose 2021 van Den Haag gebruikt als aanname voor het toekomstige buitenlands migratiesaldo (figuur 2.16).

De huidige coronacrisis heeft een sterke invloed op de buitenlandse migratie. Het migratiesaldo daalt daardoor sterk en komt naar schatting op basis van de maandcijfers tot en met november 2020 uit op circa 3.850 in 2020. Volgens de basisvariant bedraagt het buitenlands migratiesaldo in de periode 2020 tot 2025 32.700 en daalt deze tot 25.800 tussen 2025 en 2030. Vergeleken met de bevolkingsprognose uit 2020 komt het migratiesaldo in de prognose van 2021 tot 2030 circa 22.000 hoger uit. Bij variant 1 is het migratiesaldo tot 2025 ruim 900 lager dan de basisvariant om in de periode tussen 2025-2030 ruim 2.600 hoger uit te komen. Variant 2 heeft tot 2025 een duidelijk lager buitenlands migratiesaldo en komt ruim 18.000 lager uit om tussen 2025-2030 met 6.000 hoger uit te komen. De hogere migratiesaldi tussen 2025-2030 is het te verwachten landelijke (CBS) inhaaleffect van vraag naar arbeidsmigranten.

Figuur 2.16 Buitenlands migratiesaldo Den Haag

Bron: Den Haag in Cijfers, bevolkingsprognose Den Haag 2020, 2021, CBS-bevolkingsvarianten MEV 2020, bewerking DSO/SEPO

2.4.3 Binnenlandse vestiging, vertrek en migratiesaldo

Bij het maken van de bevolkingsprognose is de uitkomst van binnenlandse vestiging, vertrek en saldo niet gebaseerd op veronderstellingen maar is dit een modeluitkomst. Eenvoudig gezegd werkt dit door te kijken hoeveel huishoudens er zijn in een jaar en uit hoeveel personen die huishoudens bestaan. Het aantal huishoudens wordt vervolgens afgezet tegen het aantal woningen. Bij een 'tekort' aan woningen worden in het prognosemodel huishoudens 'weggestuurd' en bij een overschot 'toegelaten'.

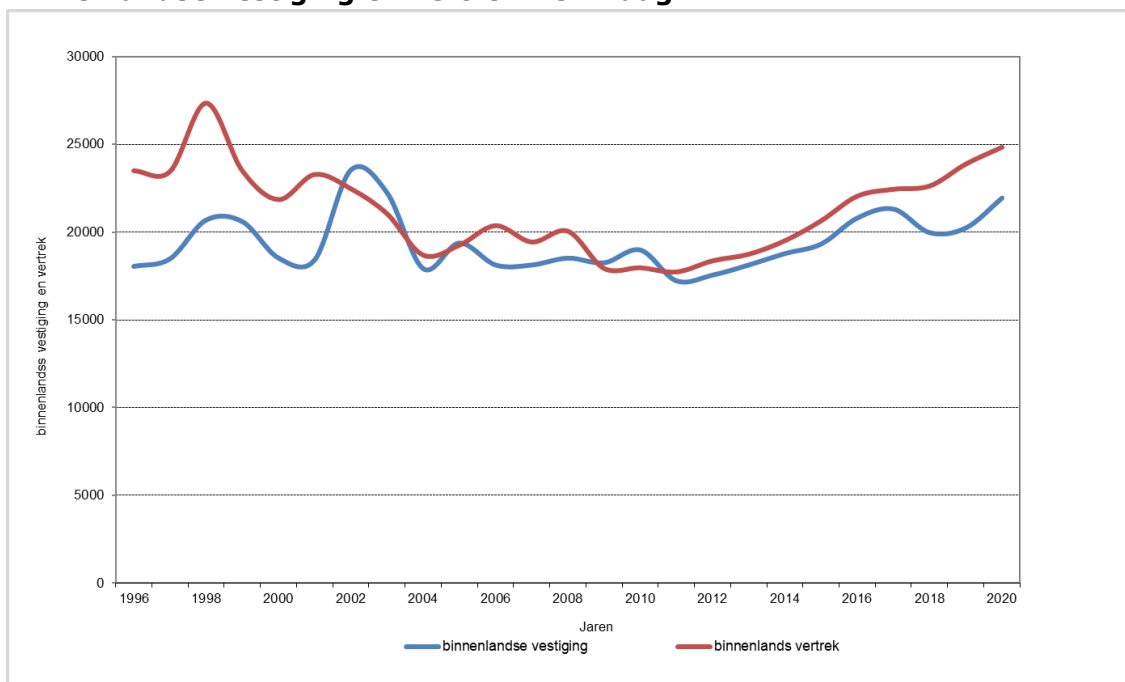
Voor de doorgerekende varianten 1 en 2 is de uitkomst van het binnenlands saldo gelijk verondersteld aan de uitkomsten voor de basisvariant. Immers als het model bij deze varianten het binnenlands saldo zelf gaat berekenen dan worden de specifieke veronderstellingen van de coronapandemie bij geboorte, sterfte en buitenlandse migratie door de modelberekening weer tenietgedaan.

Uitzondering op de modeluitkomst is het eerste jaar 2020. Het binnenlands saldo is geschat op basis van de maandcijfers tot en met november 2020, waarbij de huidige coronacrisis nauwelijks invloed lijkt te hebben op de binnenlandse migratie.

Net als de buitenlandse migratie vertoont het binnenlands migratiepatroon een grillig verloop (figuur 2.17). Tot aan de crisis in de periode 2008-2010 lieten zowel vestiging als vertrek een daling zien. Vanaf 2011 stijgt zowel het aantal vestigers uit het binnenland in Den Haag als het aantal vertrekkers uit Den Haag naar een andere gemeente in Nederland. In 2011 vertrokken bijna 18.000 Hagenaars naar een gemeente in Nederland, terwijl dit in 2020 was opgelopen naar bijna 25.000 personen. In 2011 vestigden zich ruim 17.000 personen uit een ander Nederlandse gemeente zich in Den Haag en in 2020 is dit opgelopen naar bijna 22.000 personen. Per saldo verlaten er meer mensen Den Haag dan dat er zich vanuit het binnenland vestigen (figuur 2.18). Vanaf 2011 neemt het vertrek binnenlands weer toe en loopt het negatief binnenlands saldo op.

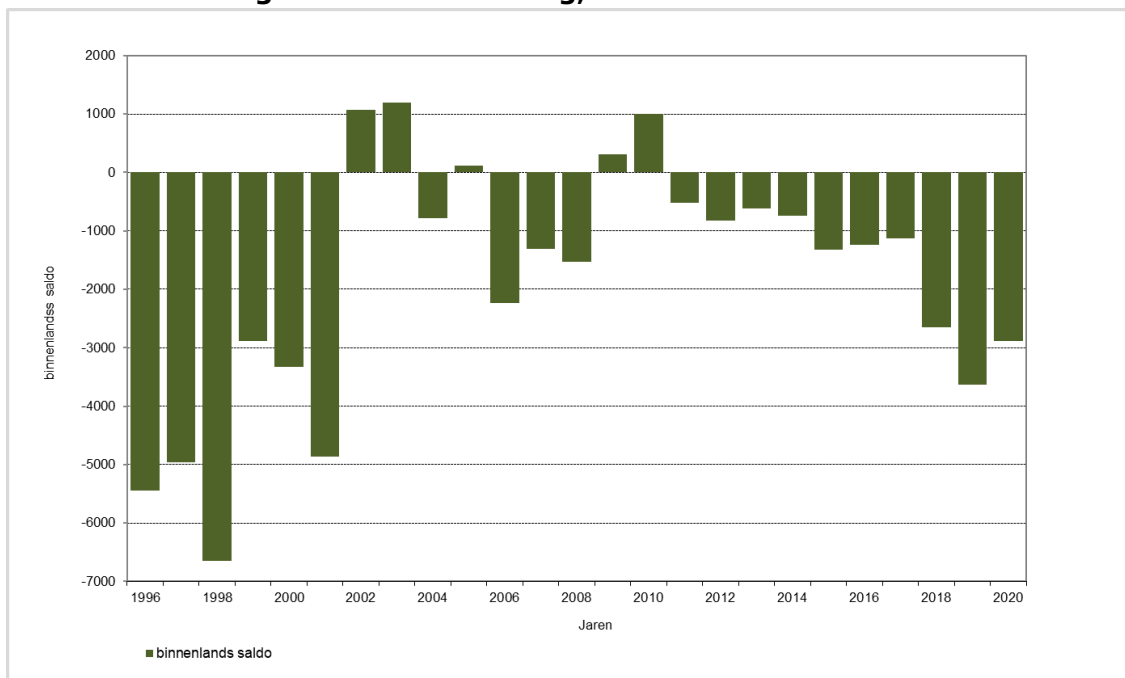
Voor binnenlandse migratie naar leeftijd geldt dat er per saldo zich altijd meer jongeren in de leeftijd tussen 15 en 29 jaar in Den Haag vestigen dan vertrekken; in alle overige leeftijdscategorieën vertrekken er juist meer personen.

Figuur 2.17 Binnenlandse vestiging en vertrek Den Haag

Bron: Den Haag in Cijfers

Figuur 2.18 Binnenlandse migratiesaldo Den Haag, 1996-2020

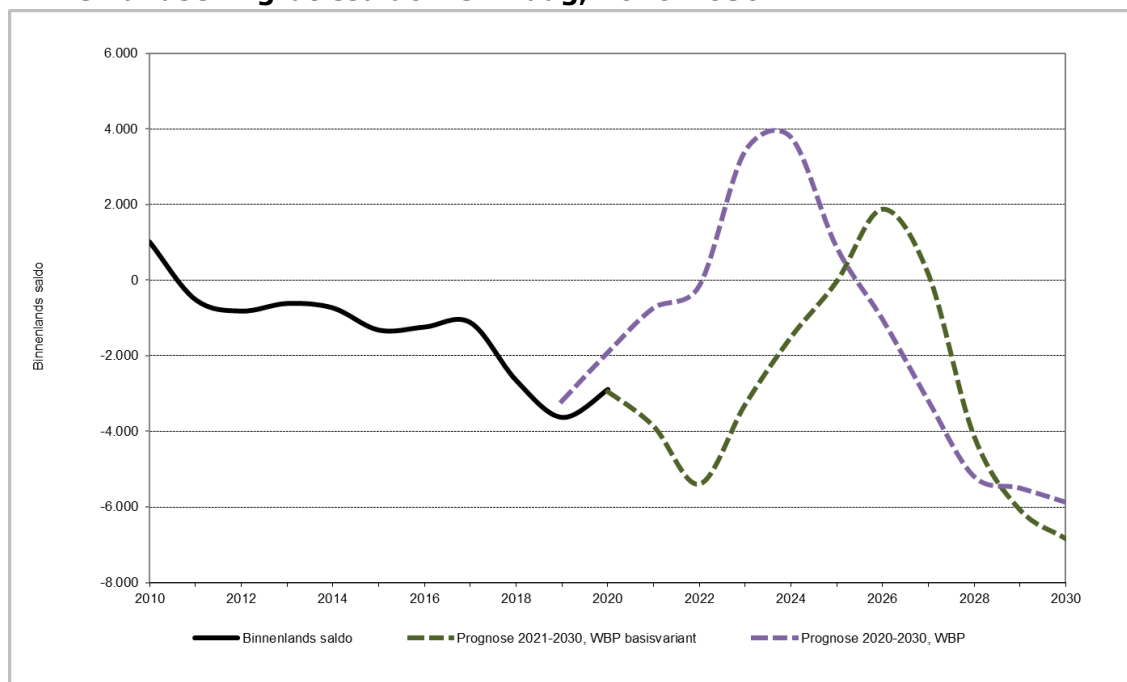

Bron: Den Haag in Cijfers

De modeluitkomsten van het binnenlands migratiesaldo staan weergegeven in figuur 2.19 (variant 1 en 2 zijn hier gelijk aan de basisvariant en daarom niet apart opgenomen). Het negatief binnenlands migratiesaldo loopt de komende jaren sterk terug om later dan eerder voorzien, namelijk pas na 2025 kortstondig uit te komen

op een positief saldo. Dit is een direct gevolg van de woningbouwprogrammering tot 2030. Na 2027 voorzien we een negatief binnenlands migratiesaldo en een verder doorgaande daling daarvan.

Figuur 2.19 Binnenlandse migratiesaldo Den Haag, 2010-2030

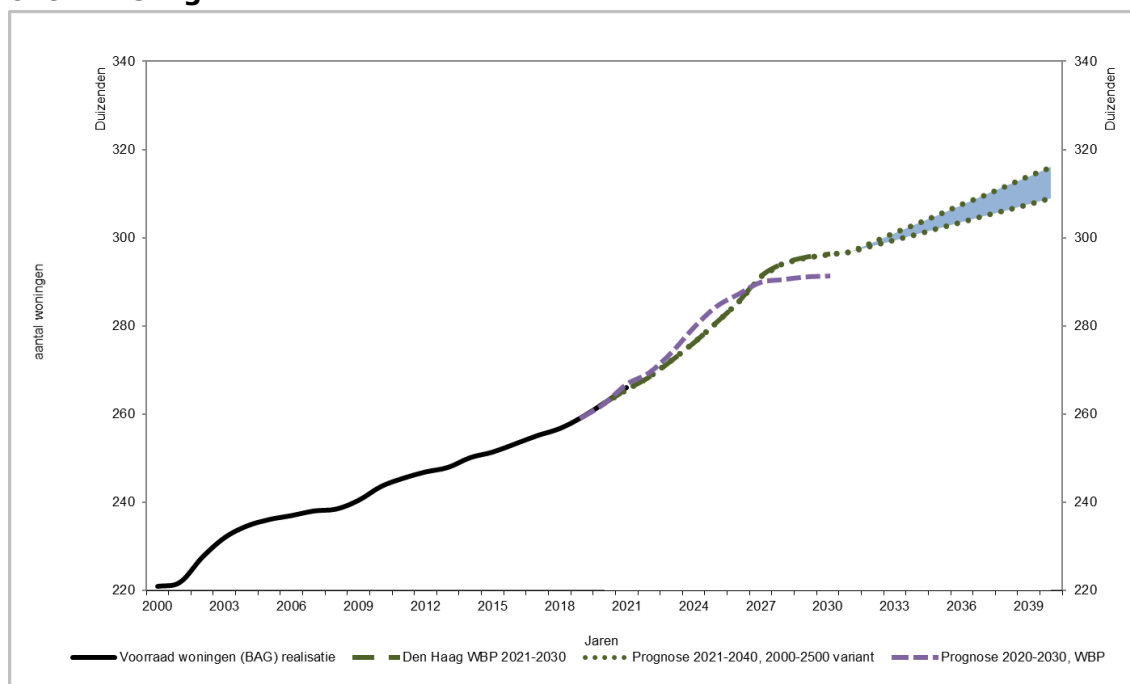
Bron: Den Haag in Cijfers, bevolkingsprognose Den Haag 2020, 2021

2.4.4 Woningvoorraad

Omdat de woningvoorraad, zoals hiervoor toegelicht, een belangrijke factor is bij de prognose, gaan we hier nader in op de ontwikkeling van de woningvoorraad. De afgelopen twintig jaar is de woningvoorraad in Den Haag gemiddeld met circa 2.200 woningen per jaar toegenomen. In absolute zin is de woningvoorraad gegroeid van 221.900 woningen in 2001 naar circa 262.500 woningen in 2020. De verwachting is dat de Haagse woningvoorraad nog verder zal toenemen tot circa 296.000 woningen in 2030 en tussen de 309.000 en 316.000 woningen in 2040.

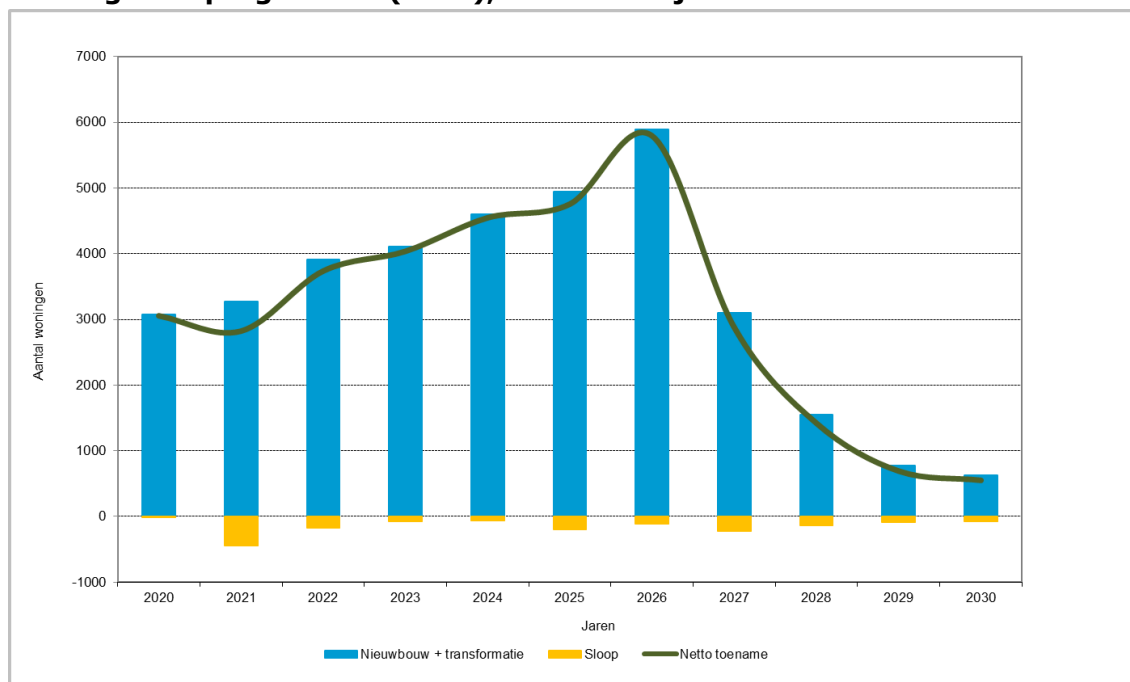
Voor de bevolkingsprognose van de gemeente Den Haag heeft het woningbouwprogramma een variant voor de korte en een variant voor de lange termijn. Het woningbouwprogramma (WBP) geeft inzicht in de korte termijn, met een doorkijk naar 2030 (figuur 2.21). De WBP-prognose van Den Haag is bedoeld om de demografische effecten van de feitelijk te verwachten woningbouwprogrammering in beeld te brengen. Deze programmering is goed gevuld tot 2027. Daarna zijn er nog weinig plannen die nu al concreet genoeg zijn om te worden opgenomen in de programmering. Het gebruikte woningbouwprogramma is van december 2020.

Figuur 2.20 Ontwikkeling woningvoorraad Den Haag, realisatie en toekomstige ontwikkeling

Bron: Den Haag in Cijfers, bevolkingsprognose Den Haag 2020, 2021

Figuur 2.21 Woningbouwprogramma (WBP), korte termijn

Bron: lopend bouwprogramma database DSO/SEPO, december 2020

Voor de periode na 2030 wordt gerekend met een gemiddelde toevoeging van 2.000 tot 2.500 woningen per jaar voor de gehele periode tussen 2020 en 2049. Dit gemiddelde is gebaseerd op het historisch gemiddelde van de afgelopen twintig jaar. Het gaat hier dan om toevoegingen door nieuwbouw en transformaties. Concreet leidt dit vanaf 2031 tot gemiddeld jaarlijks 1.354 netto toevoegingen bij de ARvdS2000-variant en 2.144 netto toevoegingen bij de ARvdS2500-variant. In de woningbouwprogrammering tot 2030 worden gemiddeld meer woningen toegevoegd

waardoor het gemiddelde na 2030 voor de varianten lager uitvalt dan respectievelijk 2.000 en 2.500. De Haagse langetermijnprognose tot 2040 is bedoeld om de langetermijneffecten van de woningbouw en transformaties voor de stad in beeld te brengen. Deze prognose geeft vooral een doorkijk op de langere termijn (2040) voor de ontwikkeling van de woningvoorraad, de bevolking en huishoudens voor Den Haag en is daarmee qua tijdshorizon goed te vergelijken met de provinciale en landelijke prognoses (hoofdstuk 3).

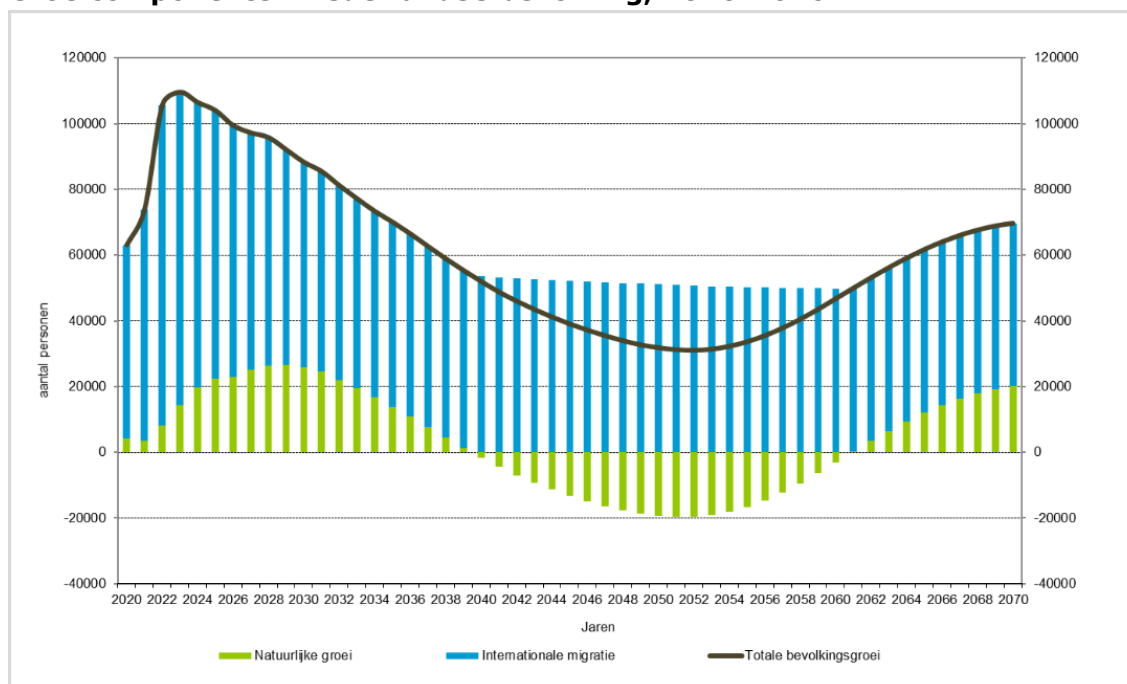
3

ACHTERGROND VAN DE PROGNOSE

3.1 De landelijke ontwikkeling als kader

Of de bevolking in Den Haag op termijn blijft groeien, is vooral afhankelijk van de bevolkings- en huishoudensontwikkeling in Nederland als geheel. Volgens de laatste CBS-bevolkingsprognose van december 2020 groeit de Nederlandse bevolking naar verwachting van 17,4 miljoen mensen in 2020 door tot 18,3 miljoen in 2030 (+5,4%), 19,1 miljoen in 2040 (+9,6%) en uiteindelijk naar 20,4 miljoen in 2070 (+17,3%). Dit betekent een groei met ruim 1,7 miljoen mensen tot 2040. De belangrijkste groeicomponent voor de bevolkingsgroei in Nederland is de internationale migratie (figuur 3.1). Tot 2040 komt de groei van de bevolking in Nederland voor 81% tot stand door internationale migratie en voor 19% door natuurlijke groei, daarna, tot 2070, draagt nagenoeg alleen de internationale migratie (95%) bij aan de bevolkingsgroei. Van 2040 tot 2060 is in Nederland de natuurlijke groei van de bevolking negatief wat wil zeggen dat vanaf dat moment er jaarlijks meer personen overlijden dan dat er kinderen worden geboren.

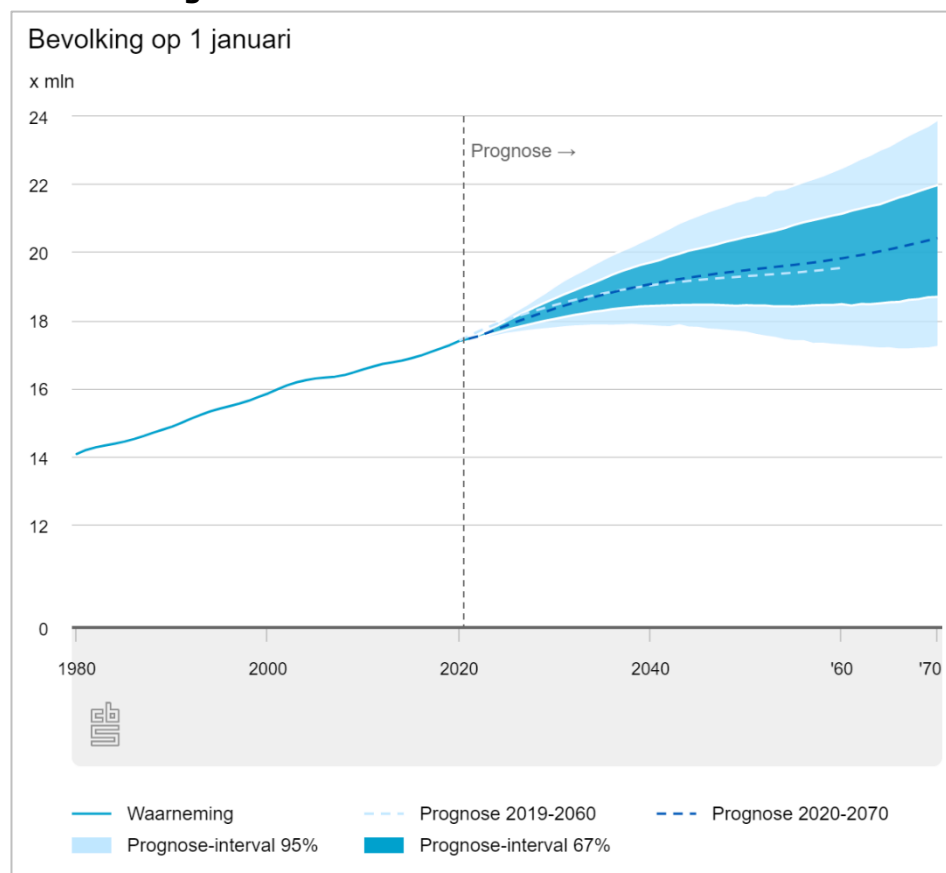
Figuur 3.1 Groeicomponenten Nederlandse bevolking, 2020-2070

Bron: CBS Bevolkingsprognose 2020-2070, bewerking DSO/SEPO

Het CBS publiceert onzekerheidsmarges rond de prognosecijfers. In figuur 3.2 zijn deze marges weergegeven. Volgens deze berekeningen is een maximale groei mogelijk naar 20,4 miljoen in 2040, maar ook een minimale groei naar 17,8 miljoen in 2040 (prognose-interval 95% waarschijnlijkheid).

Figuur 3.2 Ontwikkeling Nederlandse bevolking; realisatie en toekomstige ontwikkeling

Bron: CBS Bevolkingsprognose 2020-2070

3.2 Migratiestromen van grote invloed

Zoals geconstateerd in paragraaf 2.4.2 vertoont de immigratie een grillig, en sinds 2005, stijgend verloop. In 2019 immigreerden 269.000 personen naar Nederland (figuur 3.3). Volgens het CBS vormen immigranten uit het werelddeel Europa met 167.000 personen (62%) de grootste instroom in Nederland. Specifieker blijkt de instroom met 113.000 personen (42%) afkomstig uit een ander EU-land. De tweede grootste groep wordt gevormd door de 51.000 (19%) immigranten met een Aziatische achtergrond, gevolgd door de 33.000 immigranten (12%) die zijn geboren in Nederland. Deze laatste groep zijn in Nederland geboren, eerder geëmigreerd en keren weer terug naar Nederland. Door conflicten in met name Syrië is het aantal asielmigranten sterk gestegen tussen 2013 en 2016 tot 34.250. Vanaf 2016 neemt het aantal asielverzoeken weer af tot circa 12.000 in 2019.

Het CBS verwacht op de lange termijn jaarlijks 293.000 immigranten. Op de korte termijn tot 2025 is de verwachting dat er minder immigratie is, maar de verschillen lopen snel terug tussen 2021 en 2025 (figuur 3.5).

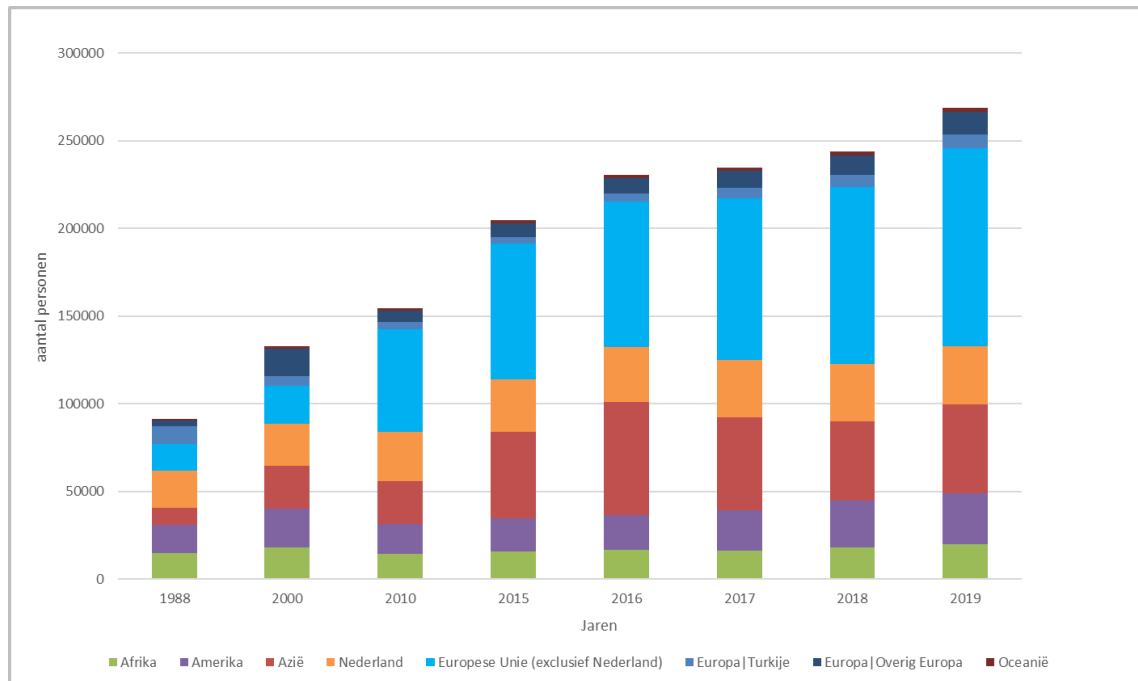
Bij de immigratie worden door het CBS een drietal groepen onderscheiden:

1. Niet in Nederland geboren asielmigranten. De veronderstelling is dat het jaarlijks gaat om 18.000 asielmigranten. De aanname is circa 4.000 hoger vergeleken met eerdere prognoses. Dit komt enerzijds door een hogere toekenningskans van asielaanvragers en anderzijds doordat nareizigers nu

ook gerekend worden tot de groep asielmigranten en niet tot gezinsmigranten.

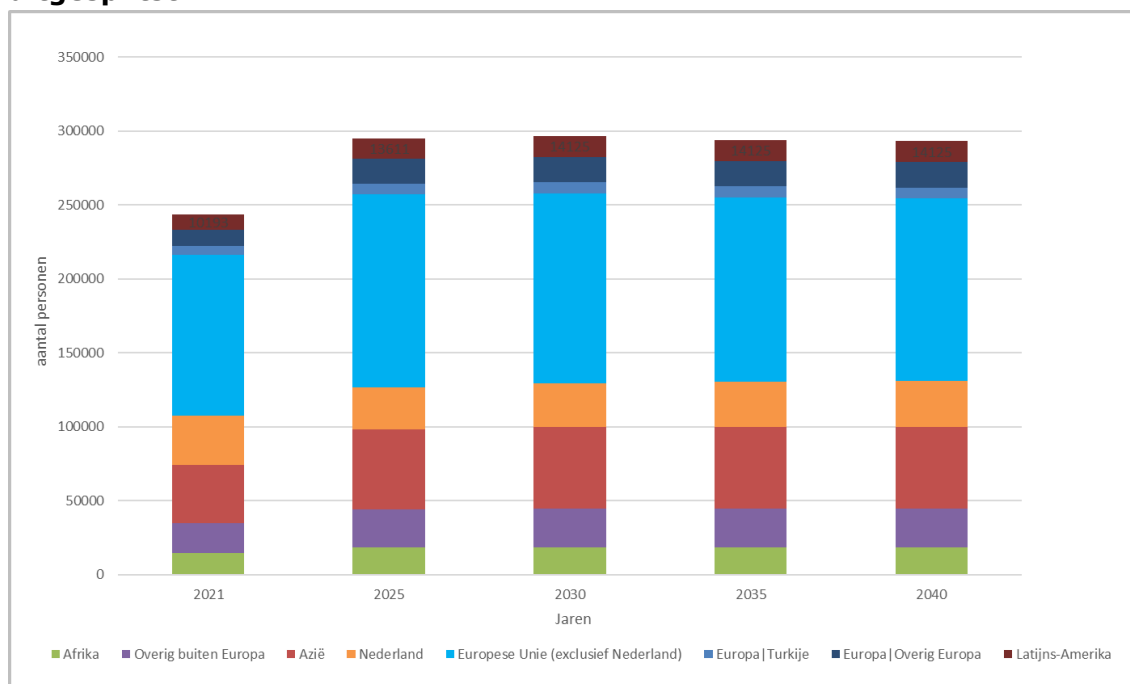
2. Niet in Nederland geboren immigranten met als motief arbeid, onderwijs, gezinshereniging. De langetermijnverwachting van het CBS is dat er jaarlijks 243.000 niet in Nederland geboren immigranten zijn met een andere reden dan asielmigratie.
3. In Nederland geboren immigranten. De verwachting is dat, na een daling op de korte termijn, er jaarlijks 32.000 in Nederland geboren immigranten zijn.

Figuur 3.3 Immigratie naar geboorteland per werelddeel en Europa uitgesplitst, 1988-2019

Bron: CBS-statline, bewerking DSO/SEPO

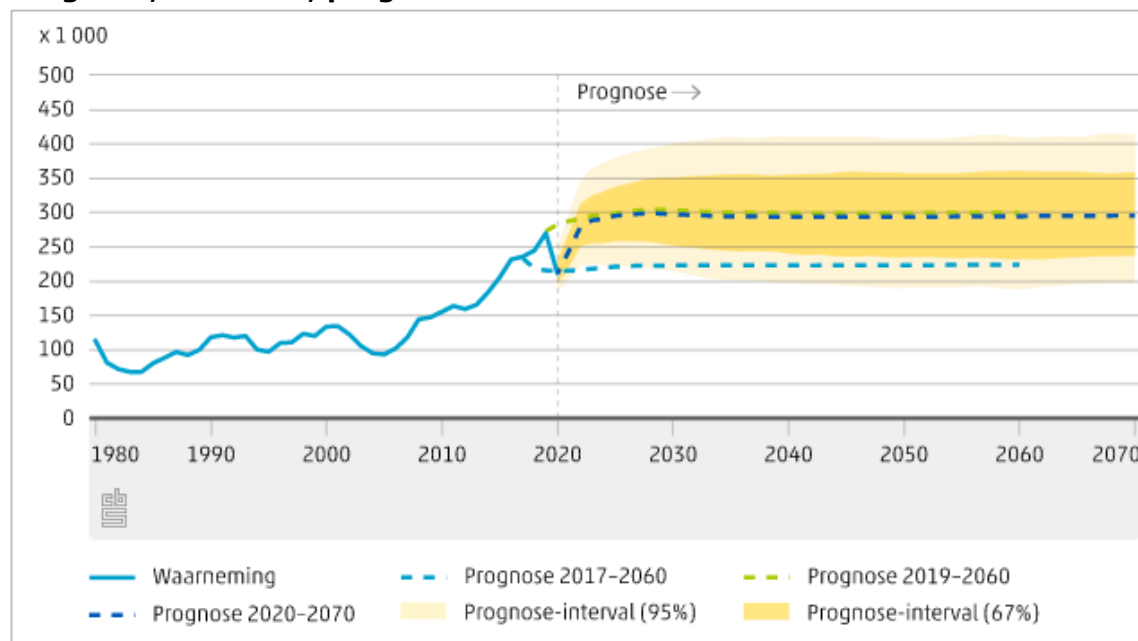
Figuur 3.4 Prognose immigratie naar geboorteland per werelddeel en Europa uitgesplitst

Bron: CBS-bevolkingsprognose 2020-2070, bewerking DSO/SEPO

Ook voor de toekomst (2040) blijft immigratie voor de helft bestaan uit personen afkomstig uit Europa (51%), waarbij een groot deel afkomstig uit een ander EU-land (42%). De tweede grootste groep zijn de immigranten uit Azië (19%), gevolgd door immigranten die geboren zijn in Nederland (11%) (figuur 3.4).

Figuur 3.5 Immigratie, realisatie, prognose

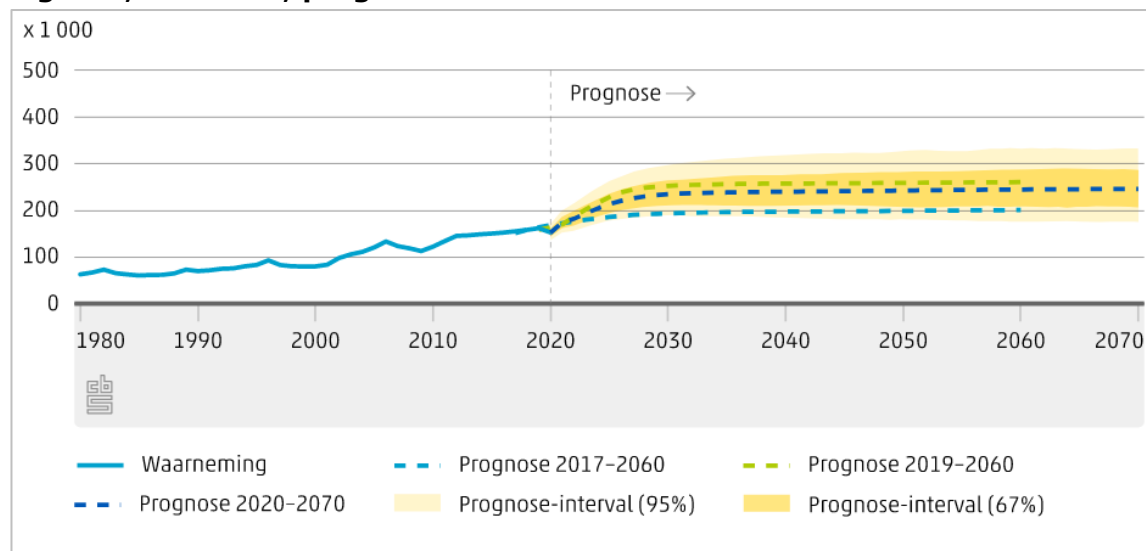

Bron: CBS-bevolkingsprognose 2020-2070

De toegenomen immigratie leidt tot een toename van emigratie. Met name emigreren meer personen die buiten Nederland zijn geboren. Dit zijn mensen die

eerst als immigrant Nederland binnenkwamen en vervolgens weer vertrekken. In 2019 emigreerden 161.000 personen. Uitgangspunt bij de bevolkingsprognose van het CBS is dat 74% van de niet in Nederland geboren immigranten uiteindelijk ook weer vertrekt⁵. De verwachting is dat het aantal emigranten stijgt naar 234.000 in 2030.

Figuur 3.6 Emigratie, realisatie, prognose

Bron: CBS-bevolkingsprognose 2020-2070

3.3 Den Haag in perspectief van externe prognoses

De landelijke prognoses die een uitspraak doen over de bevolkingsontwikkeling van Den Haag zijn de PBL/CBS-prognose en de PRIMOS-prognose. Op provinciaal niveau geeft de Provinciale prognose Zuid-Holland ook een doorkijk in de bevolkingsontwikkeling van Den Haag. Elke prognose heeft zijn eigen invalshoeken of uitgangspunten waarvoor de prognose is opgesteld. Daardoor heeft elk model zo zijn voor- en nadelen. Geen enkel model is 'het beste'. In onderstaande figuren is de ontwikkeling van de bevolking, de woningvoorraad en gemiddelde bruto woningbezetting voor Den Haag weergegeven volgens de meest recente beschikbare langetermijnprognoses.

Bevolkingsontwikkeling

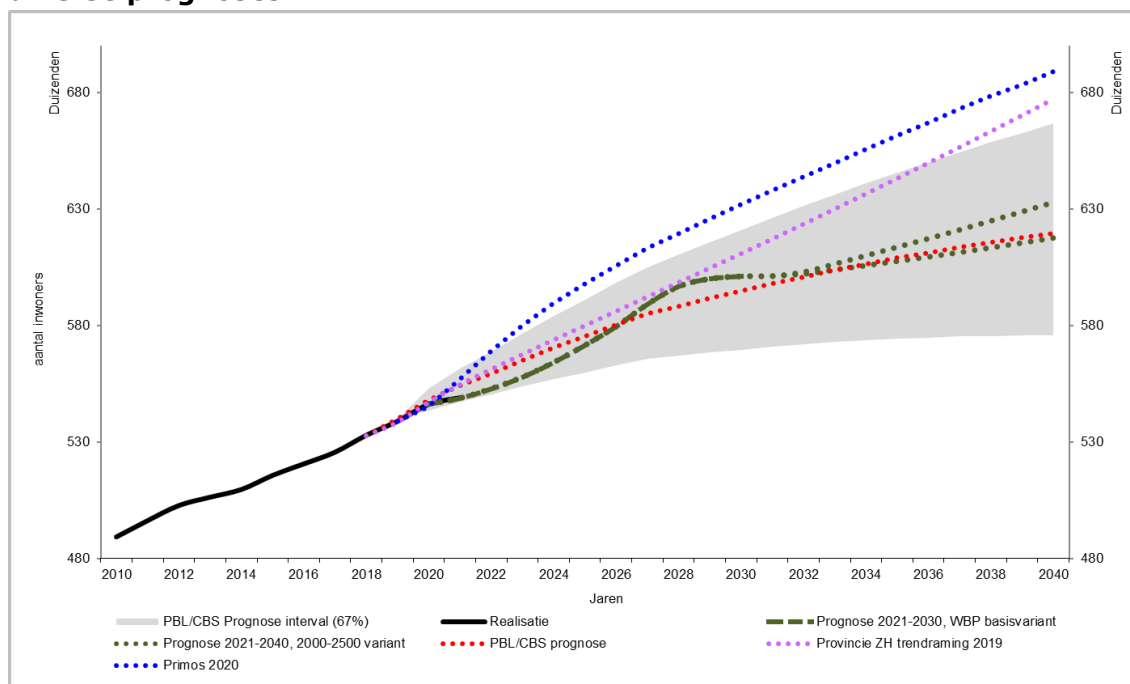
De prognose van PBL/CBS geeft voor Den Haag tot 2040 een groei te zien van 71.500 mensen (t.o.v. 2020); de PRIMOS-prognose verwacht een flinke toename van ruim 143.500 mensen (t.o.v. 2020), de trendraming van de Provincie Zuid-Holland laat een groei zien van 130.000 inwoners, en bij deze Haagse bevolkingsprognose 2021 groeit het inwonertal tussen 71.000 en 86.500. PBL/CBS presenteren onzekerheidsmarges rond de prognose cijfers. In figuur 3.7 zijn de marges van PBL/CBS weergegeven. Dit betekent dat de kans klein is dat de bevolkingsgroei hoger of lager zal zijn. Tot 2040 zou de Haagse bevolking, volgens PBL/CBS, maximaal kunnen groeien naar 666.500 en minimaal naar 576.000 inwoners. Duidelijk is dat zowel de trendraming van de Provincie Zuid-Holland als de PRIMOS-prognose in 2040 hoger uitkomt dan de maximale variant PBL/CBS.

⁵ CBS: <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2020/bevolkingsprognose-2020-2070?onepage=true#c-5--Toekomstige-ontwikkeling-van-de-bevolking>

De Haagse bevolkingsprognose voor de korte termijn (2030) en lange termijn (2040) vallen binnen de genoemde onzekerheidsmarges.

Of de Provincie en PRIMOS daarmee een onwaarschijnlijke uitkomst hebben, is niet zeker. Iedere prognose heeft zijn eigen invalshoek, uitgangspunten en veronderstellingen voor de toekomst. Elk model heeft zijn voor- en nadelen waarbij geen enkel model 'het beste' is.

Figuur 3.7 Ontwikkeling Haagse bevolking; realisatie en toekomstige ontwikkeling diverse prognoses

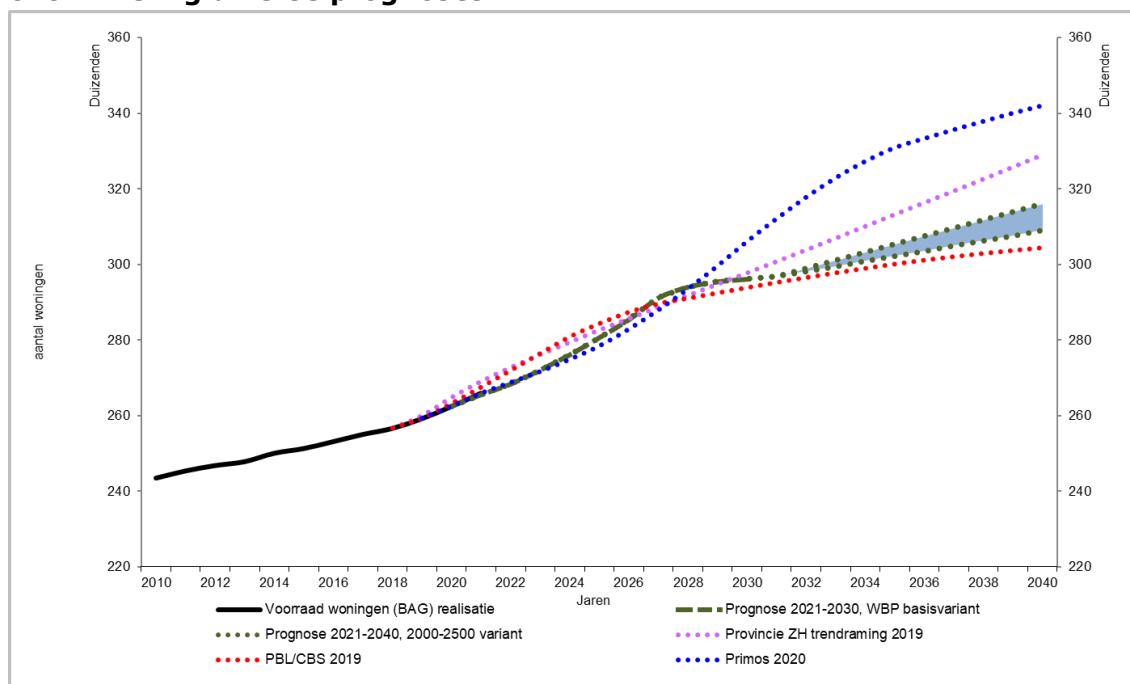

Bron: Den Haag in Cijfers, bevolkingsprognose Den Haag 2021, PBL/CBS 2019, Primos 2020, Provincie Zuid-Holland 2019, bewerking DSO/SEPO

Woningvoorraadontwikkeling

De Haagse langetermijnprognose gaat tot 2040 uit van een toename van het aantal woningen tussen de 46.500 en 53.500 woningen, gemiddeld een netto toename van tussen de 2.300 en 2.700 woningen per jaar (t.o.v. 2020). De PBL/CBS-prognose laat een iets bescheidener groei zien van 41.000 woningen, gemiddeld 2.050 woningen per jaar (t.o.v. 2020). De PRIMOS-prognose laat de grootste groei zien, zij rekenen met een toename van 79.500 woningen tot 2040, gemiddeld bijna 4.000 woningen per jaar (t.o.v. 2020).

Figuur 3.8 Ontwikkeling woningvoorraad voor Den Haag; realisatie en toekomstige ontwikkeling diverse prognoses

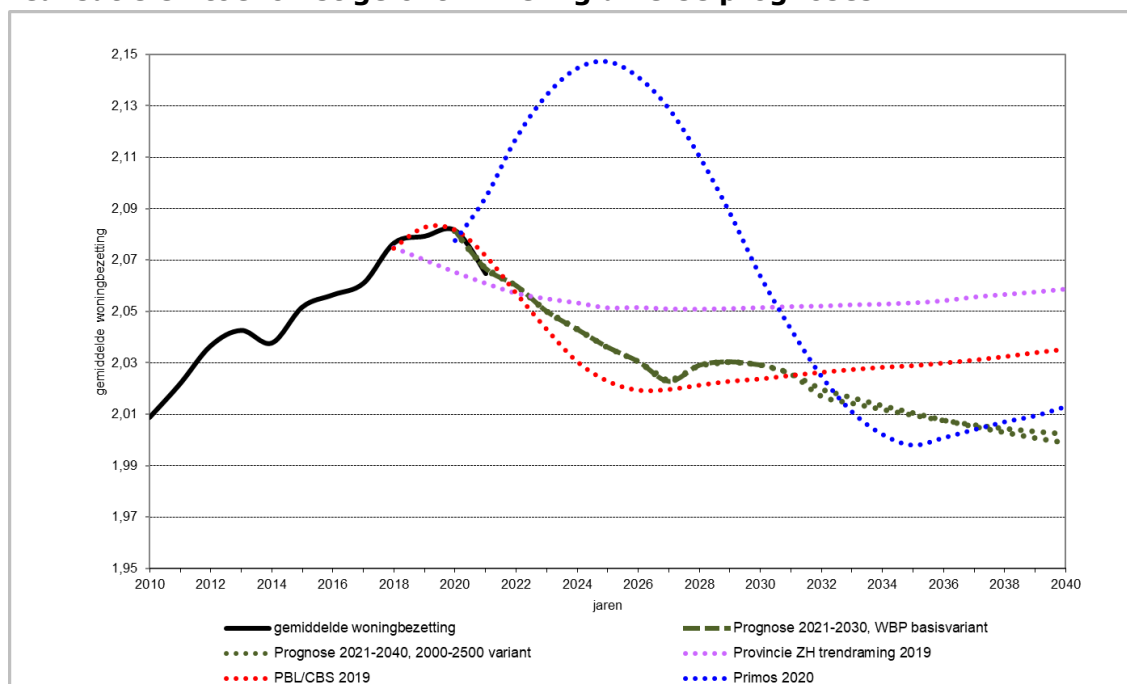

Bron: Den Haag in Cijfers, bevolkingsprognose Den Haag 2021, PBL/CBS 2019, Primos 2020, Provincie Zuid-Holland 2019, bewerking DSO/SEPO

Gemiddelde bruto woningbezetting

De gemiddelde bruto woningbezetting is in Den Haag per 1-1-2020 2,08 personen per woning. Vanaf 1951 is er sprake van een jaarlijkse neerwaartse trend wat betreft de gemiddelde woningbezetting. In 1950 was de bruto gemiddelde woningbezetting 3,96 personen per woning; in 2008 was de bruto gemiddelde woningbezetting gedaald tot 2,00 mensen per woning. Sinds 2008 is deze trend omgebogen naar een opwaartse trend: de gemiddelde woningbezetting stijgt weer. De toekomstige ontwikkeling van de gemiddelde bruto woningbezetting is de resultante van de toekomstige bevolking en woningvoorraad. De PRIMOS-prognose laat de gemiddelde woningbezetting tot 2025 sterk oplopen om daarna af te nemen tot gemiddeld 2,01 in 2040. De langetermijnprognose van Den Haag (2000-2500 variant) komt in 2040 met een gemiddelde woningbezetting van 2,0 net iets lager uit, terwijl de Provincie Zuid-Holland uitkomt in 2040 op een gemiddelde van 2,06 en PBL/CBS op 2,04.

Figuur 3.9 Ontwikkeling gemiddelde bruto woningbezetting voor Den Haag; realisatie en toekomstige ontwikkeling diverse prognoses

Bron: Den Haag in Cijfers, bevolkingsprognose Den Haag 2021, PBL/CBS 2019, Primos 2020, Provincie Zuid-Holland 2019, bewerking DSO/SEPO

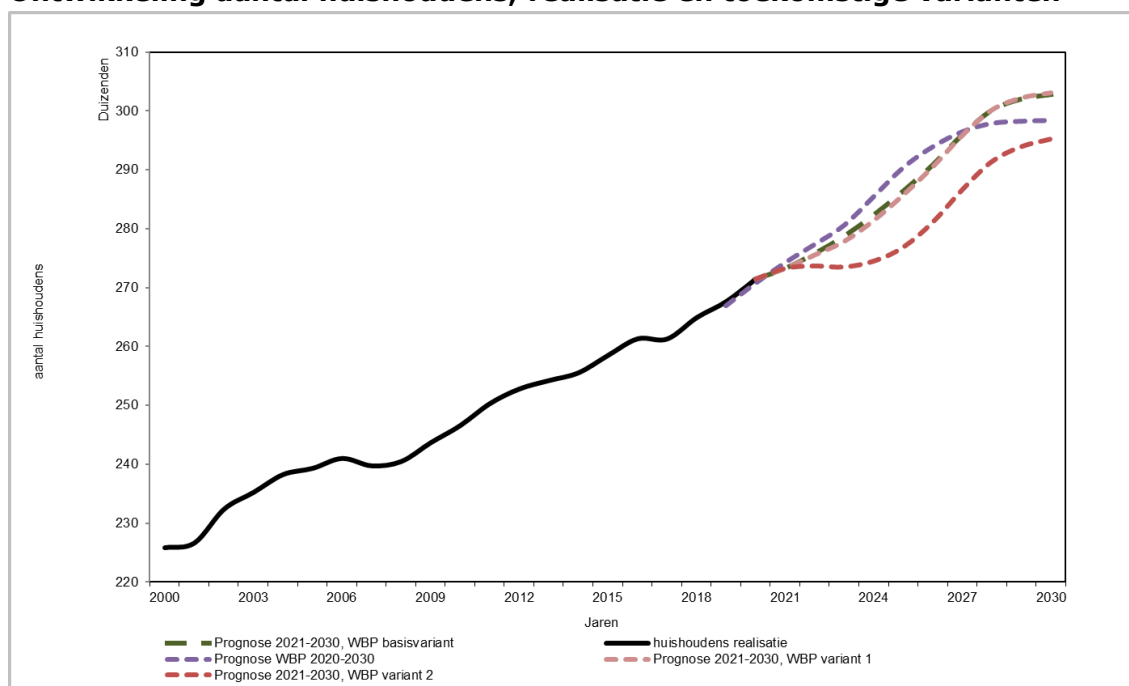

4 VERDIEPING

4.1 Huishoudens

Het aantal huishoudens⁶ neemt de komende tien jaar toe met ruim 31.000, van bijna 271.500 in 2020 tot 302.800 in 2030, een toename van 11,5 procent. Tot 2030 verschilt de prognose van die van 2020 (figuur 4.1). Het aantal huishoudens neemt tot 2027 wat minder hard toe dan bij de vorige prognose, daarna is juist een grotere stijging te zien. Als we dit naast de twee varianten leggen, zien we dat variant 1 ook hier heel dicht op de basisvariant zit. De eerste paar jaar is het aantal verwachte huishoudens iets lager dan in de basisvariant, maar dat verschil is marginaal. Variant 2 wijkt wel duidelijk af, in deze variant is het aantal verwachte huishoudens voor de hele periode tot 2030 lager dan in de basisvariant en uiteindelijk ook lager dan de prognose van 2020.

Figuur 4.1 Ontwikkeling aantal huishoudens, realisatie en toekomstige varianten

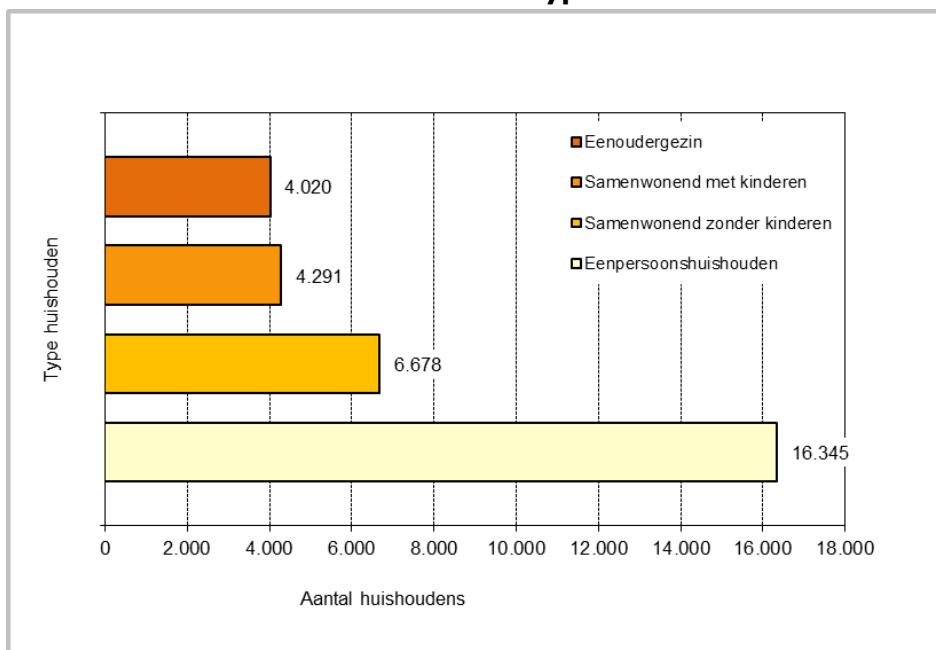

Bron: Realisatiecijfers Den Haag 2020 en bevolkingsprognose Den Haag 2021

In totaal zullen er in 2030 ruim 31.000 huishoudens bij zijn gekomen ten opzichte van 2020, ruim de helft hiervan komt voor rekening van de eenpersoonshuishoudens, zie figuur 4.2. Een vijfde van de toename is voor rekening van de samenwonenden zonder kinderen. De toename in het aantal samenwonenden met kinderen en eenoudergezinnen is ongeveer gelijk.

⁶ In de Basisregistratie Personen (BRP) worden alleen gegevens over de bevolking vastgelegd volgens de officiële burgerlijke staat. De registratie is georganiseerd naar personen, burgerlijke staat en gezinssamenstelling volgens deze burgerlijke staat. Gezinssamenstelling is echter niet hetzelfde als huishoudenssamenstelling. Personen die ongehuwd samenwonen, zijn volgens de gezinsdefinitie twee alleenstaanden, terwijl zij feitelijk een tweepersoonshuishouden vormen. Dit leidt bij de BRP tot een overschatting van het aantal alleenstaanden. Om de werkelijkheid qua aantal huishoudens en hun samenstelling beter te benaderen is door DSO/SEPO een schattingsroutine ontwikkeld om op basis van de registratie in het BRP een reële inschatting te maken van het aantal mensen dat feitelijk samenwoont.

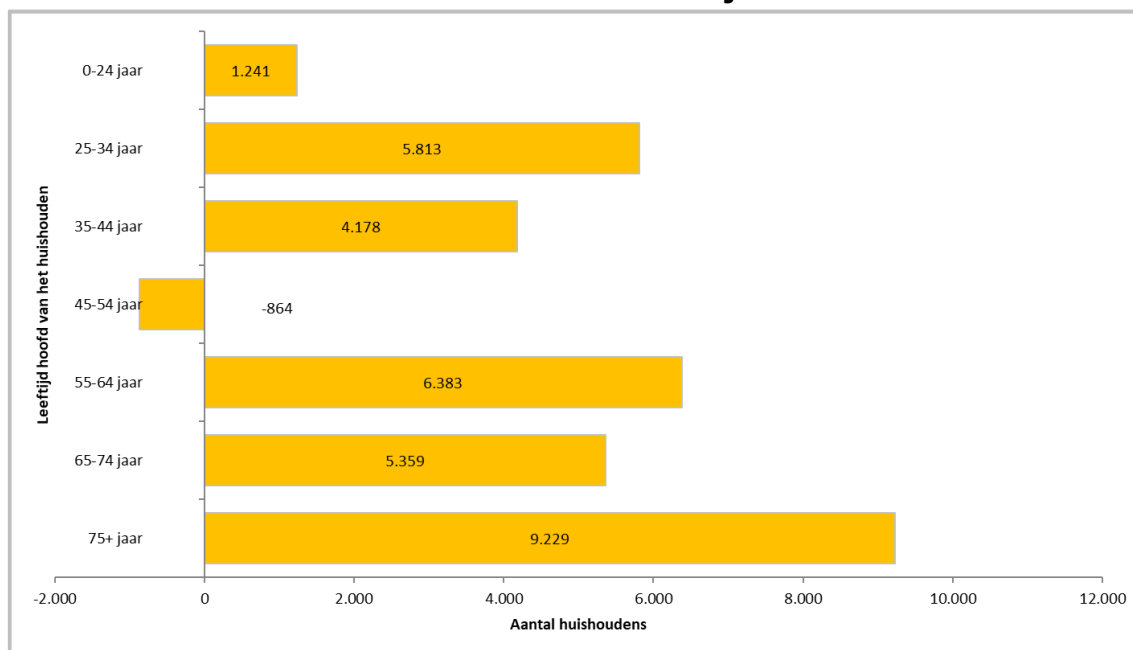
Figuur 4.2 Toename aantal huishoudens naar type tussen 2020 en 2030

Bron: Bevolkingsprognose 2021 Den Haag WBP-variant

De prognose van het aantal huishoudens verschilt naar de leeftijd van het hoofd van het huishouden, zie de figuur hieronder. Voor bijna alle groepen wordt een flinke toename verwacht, behalve voor de huishoudens in de leeftijd 45 – 54 jaar (kleine afname) en de jonge huishoudens in de leeftijd tot 24 jaar (kleine toename). Bij de andere groepen is sprake van een aanzienlijke toename, met name bij de oudere huishoudens, de 75-plussers, wordt een flinke toename verwacht.

Figuur 4.3 Toe- en afname huishoudens in 2030 naar leeftijd

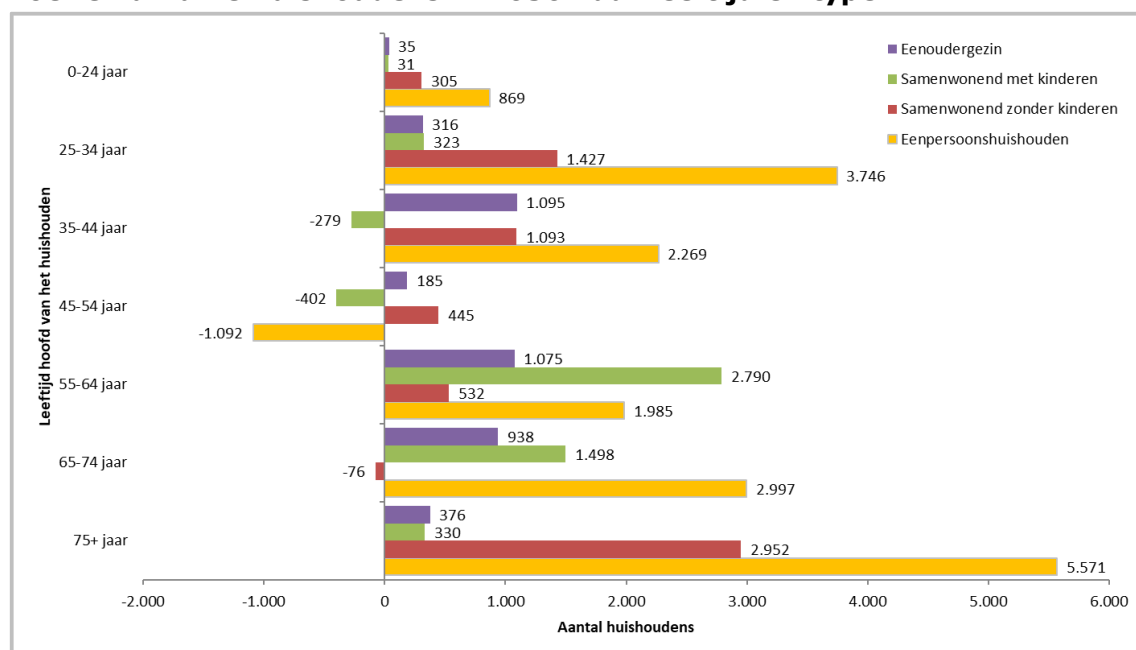

Bron: Bevolkingsprognose 2021 Den Haag WBP-variant

In onderstaande figuur zijn de huishoudens uitgesplitst naar type en leeftijd en wordt de toe- of afname van de diverse soorten huishoudens in 2030 (ten opzichte van

2020) weergegeven. Voor bijna alle groepen wordt een toename verwacht, maar er zijn een paar uitzonderingen. Bij de huishoudens waarvan het hoofd tussen de 45 en 54 jaar is wordt een behoorlijke afname in de eenpersoonshuishoudens verwacht en een afname van de samenwonenden met kinderen. De andere typen bij deze leeftijdsgroep, eenoudergezinnen en samenwonenden zonder kinderen, laten een kleine toename zien. Bij de 35- tot 44-jarigen wordt ook een kleine afname van het aantal samenwonenden met kinderen verwacht. Alle overige groepen blijven min of meer gelijk of laten een toename zien. In bijna alle leeftijdsgroepen is de toename van eenpersoonshuishoudens het grootst, maar niet bij de 55- tot 64-jarigen (en de 45- tot 54-jarigen, zoals hierboven al genoemd). Bij deze 55- tot 64-jarigen wordt de grootste toename bij het aantal samenwonenden met kinderen verwacht. Deze verwachting is gebaseerd op een toenemende trend die de afgelopen jaren te zien is binnen deze groep. Bij de overige groepen, tot 34 jaar en vanaf 65 jaar, is de toename in eenpersoonshuishoudens veruit het grootst. Met name bij de 75-plussers wordt een grote toename van het aantal eenpersoonshuishoudens verwacht. Verder wordt bij deze groep een flinke toename in het aantal samenwonenden zonder kinderen verwacht, de andere twee groepen nemen bij deze leeftijdsgroep nauwelijks toe. Het aantal samenwonenden met kinderen zal vooral toenemen bij de oudere leeftijdsgroepen tussen 55 en 64 jaar en in iets mindere mate bij de groep tussen 65 en 74 jaar.

Figuur 4.4 Toe- en afname huishoudens in 2030 naar leeftijd en type

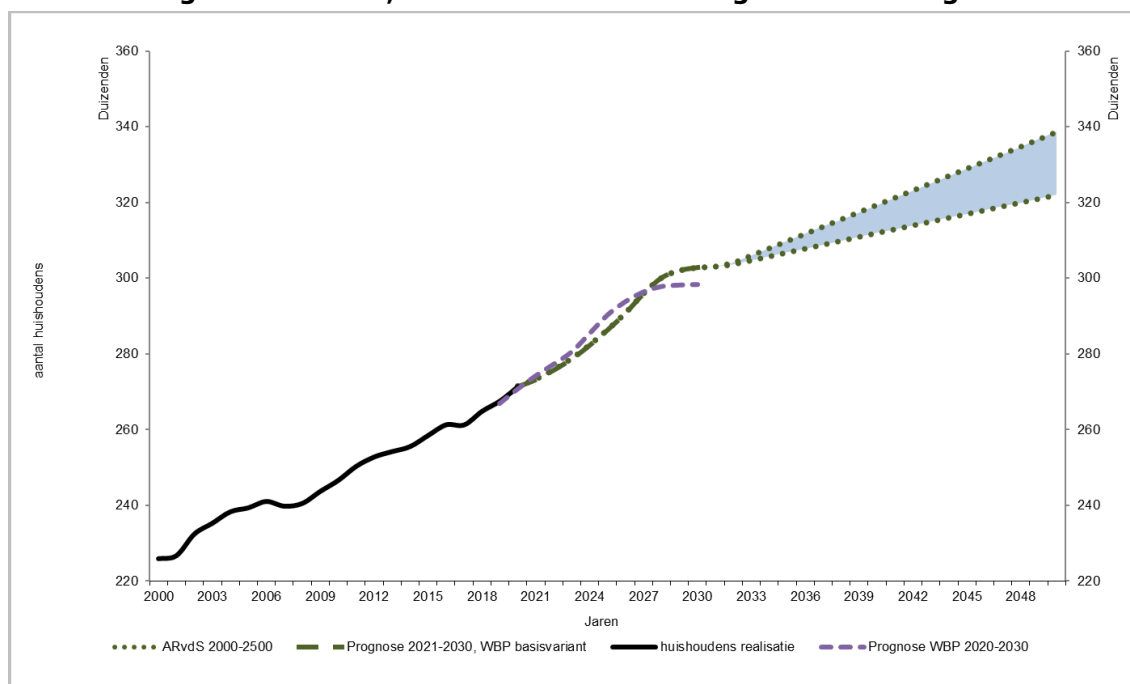

Bron: Bevolkingsprognose 2021 Den Haag WBP-variant

4.1.1 Het aantal huishoudens op de lange termijn

Op de lange termijn, in 2040, zal het aantal uitkomen tussen 312.000 en 319.400, een toename van respectievelijk 14,9 en 17,7 procent. Op de lange termijn is uitkomst van onze prognose 2021 weer vergelijkbaar met die van 2020 (niet opgenomen in de figuur).

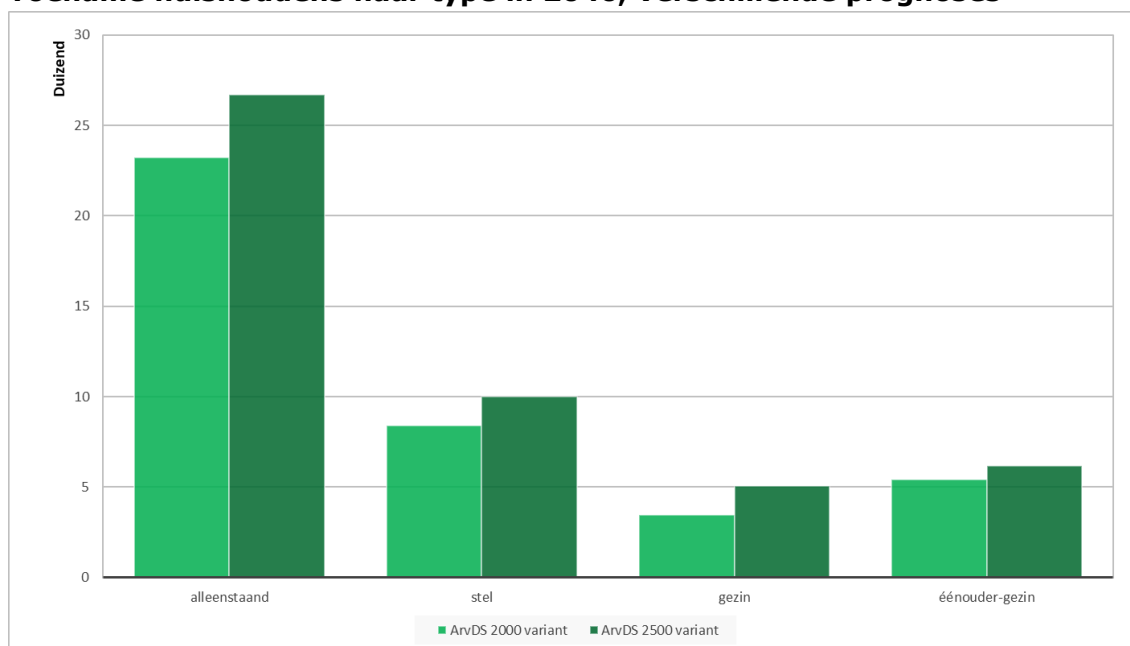
Figuur 4.5 Ontwikkeling huishoudens; realisatie en toekomstige ontwikkeling

Bron: Realisatiecijfers Den Haag en bevolkingsprognose Den Haag 2021

Voor 2040 verwachten we een toename van 40.500 tot bijna 48.000 huishoudens, een toename van 14,9 tot 17,7 procent. Ook dan met name een toename van de alleenstaanden, tussen 23.200 en 26.700, zie figuur 4.6. Voor de samenwonenden zonder kinderen is de toename tussen 8.400 en 10.000, voor samenwonenden met kinderen tussen 3.500 en 5.000 en voor de eenoudergezinnen ligt de verwachte toename tussen 5.400 en 6.200.

Figuur 4.6 Toename huishoudens naar type in 2040, verschillende prognoses

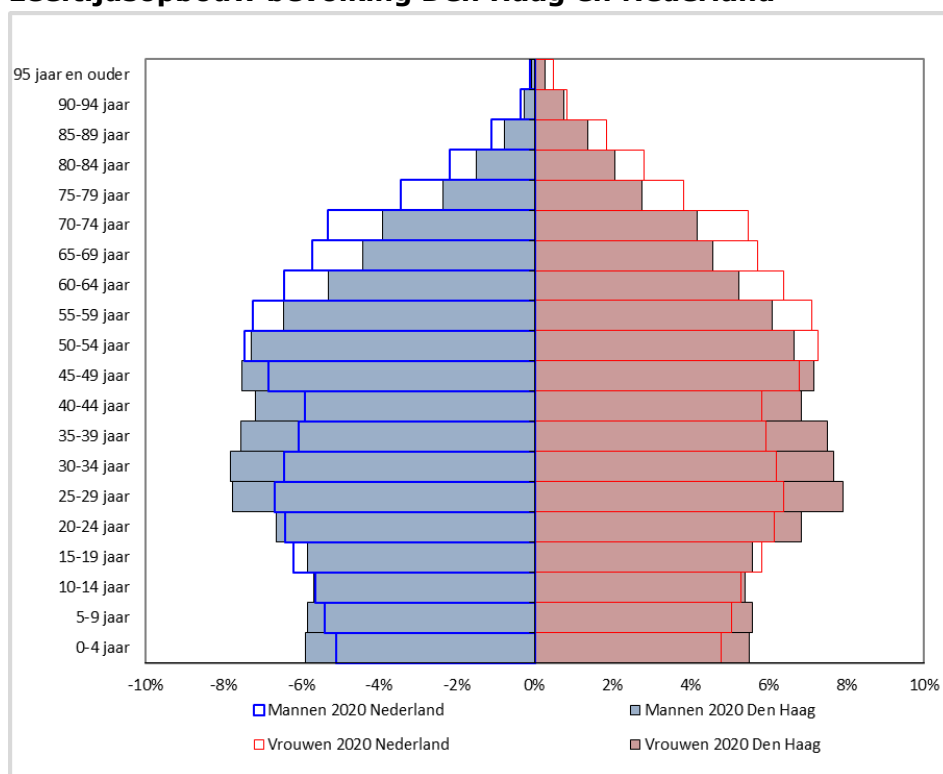

Bron: Bevolkingsprognose 2021 Den Haag ARvdS2000/2500-varianten

4.2 Leeftijdsopbouw en demografische druk

Op 1 januari 2020 was de gemiddelde leeftijd van de Haagse bevolking 38,8 jaar. De helft van de bevolking is 29 jaar of jonger en de andere helft is 29 jaar of ouder, waaruit je kunt afleiden dat de leeftijdsopbouw in Den Haag scheef is. Den Haag heeft, vergeleken met de situatie in heel Nederland, een relatief jonge bevolking. De gemiddelde leeftijd voor Nederland ligt in 2020 op 42,2 jaar (CBS, Statline). In Nederland is 35 procent van de inwoners 29 jaar of jonger, dat is een stuk lager dan in Den Haag. In de volgende figuur is een vergelijking gemaakt tussen de leeftijdsopbouw in Nederland en in Den Haag. Daar is ook goed te zien dat de Haagse bevolking jonger is dan de landelijke bevolking.

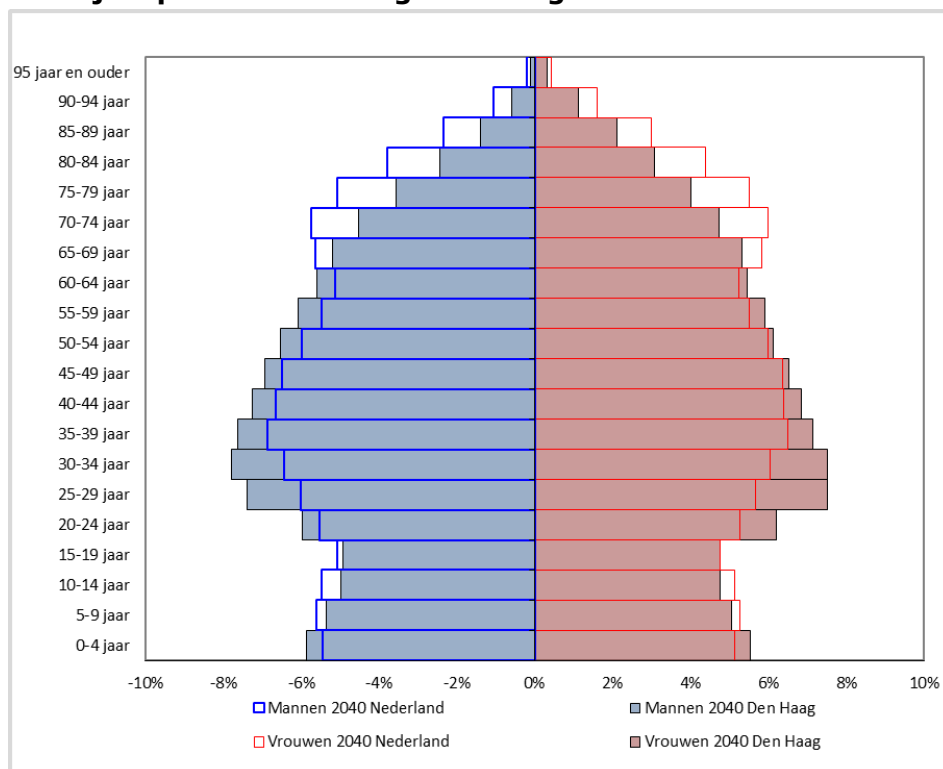
Figuur 4.7 Leeftijdsopbouw bevolking Den Haag en Nederland

Bron: Realisatiecijfers Den Haag en Nederland (CBS)

De verwachting is dat de Haagse bevolking de komende jaren wel ouder gaat worden: in 2030 is de gemiddelde leeftijd naar verwachting 40,1 jaar en in 2040 41,2 jaar (ARvdS2500). Ook de Nederlandse bevolking veroudert, in 2030 is de gemiddelde leeftijd naar verwachting 43,6 jaar en in 2040 44,2 jaar. Den Haag heeft ook in de toekomst nog steeds een relatief jonge bevolking. In figuur 4.8 is de leeftijdsopbouw van de Haagse en Nederlandse bevolking opgenomen in 2040. Weliswaar is de figuur met de Haagse leeftijdsopbouw aan de bovenkant breder geworden, maar de figuur met de Nederlandse situatie is aan de bovenkant nog een stuk breder.

Figuur 4.8 Leeftijdsofbouw bevolking Den Haag en Nederland

Bron: Bevolkingsprognose Den Haag 2021 ARvDS 2.500-variant, CBS-bevolkingsprognose 2020-2070

4.2.1 Groene en grijze druk

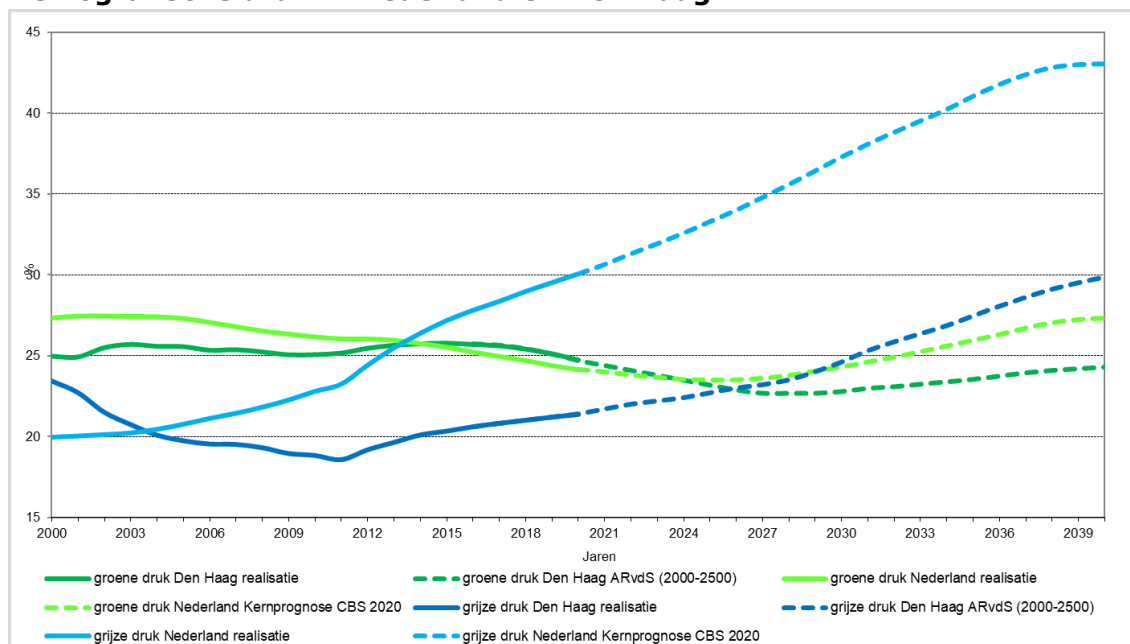
De verhouding tussen de jongste respectievelijk de oudste leeftijdsgroep en de potentiële beroepsbevolking⁷ wordt weergegeven als de groene druk en grijze druk. Die geven inzicht in de verhouding tussen economisch (potentieel) actieven en inactieven. In figuur 4.9 is het verloop van de groene en grijze druk weergegeven in Nederland en in Den Haag. De groene druk is het aantal 0- tot en met 14-jarigen in verhouding tot de productieve leeftijdsgroep van 15 tot en met 64 jaar. In 2020 is deze groene druk in Den Haag 24,7. De prognose verwacht dat de groene druk de komende jaren lager zal worden (tot 22,7), om rond 2030 weer toe te nemen, maar in 2040 nog steeds iets onder het huidige niveau te zitten. Momenteel is de groene druk in Den Haag vergelijkbaar met de situatie in Nederland. De verwachting is dat de groene druk in Nederland in de toekomst hoger zal liggen dan in Den Haag. Dit komt doordat na 2030 in Den Haag de 0- tot en met 14-jarigen toe zullen gaan nemen, terwijl het aantal 15- tot en met 64-jarigen na 2030 in eerste instantie zal slinken en daarna weer langzaam toeneemt.

De grijze druk is de verhouding tussen het aantal 65-plussers ten opzichte van de personen in de productieve leeftijdsgroep van 15 tot en met 64 jaar. De grijze druk is in 2020 21,4 en vertoont sinds een aantal jaren een licht stijgende lijn. Deze stijging zet naar verwachting door en neemt vanaf 2028 verder toe, tot 29,9 in 2040. Hierin is duidelijk de te verwachten vergrijzing terug te zien. In vergelijking met de landelijke situatie is de grijze druk in Den Haag een stuk lager. Momenteel ligt de grijze druk in Nederland op 30,1 en vertoont een flink stijgende lijn, tot 43,1 in 2040.

⁷ Bevolking van 15 tot en met 64 jaar.

De vergrijzing neemt in Nederland sterker toe dan in Den Haag. Dit komt vooral doordat de omvang van de beroepsbevolking (15 – 64 jaar) landelijk de komende jaren nog zal toenemen (tot 2026), maar daarna langzaam afneemt. In Den Haag zal de beroepsbevolking voorlopig nog toenemen, na 2030 is er sprake van een afname, maar vanaf 2035 neemt deze weer toe. Zowel landelijk als in Den Haag neemt de groep 65-plussers naar verwachting flink toe, maar doordat er in Den Haag nu relatief gezien weinig 65-plussers zijn is de druk van deze groep straks in Den Haag kleiner dan in Nederland.

Figuur 4.9 Demografische druk in Nederland en Den Haag

Bronnen: Realisatiecijfers Den Haag en Nederland (CBS), bevolkingsprognose Den Haag 2020, ARvds-2000 en -2500, CBS-bevolkingsprognose 2020-2070

Door de vergrijzing zal het aantal hoogbejaarden (85+) naar verwachting flink toenemen. Landelijk zal deze groep meer dan verdubbeld zijn in 2040, van 386.000 nu naar ruim 823.000 in 2040. In Den Haag neemt het minder sterk toe maar gaat het ook nog steeds om een toename van 85%, van 9.600 nu naar 17.700 in 2040.

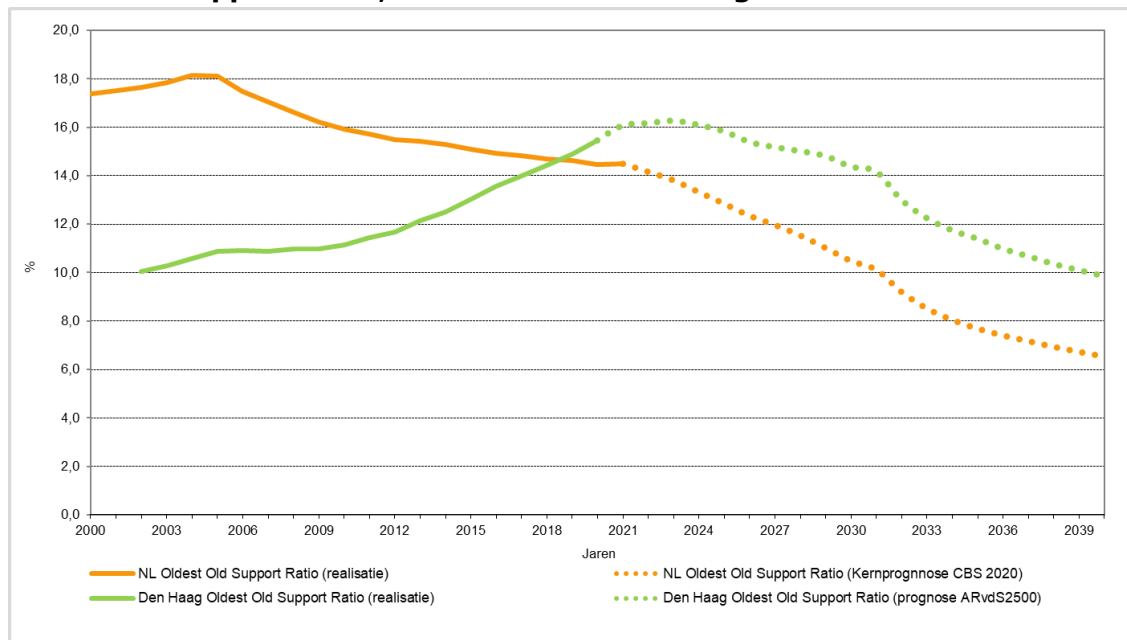
De Oldest Old Support Ratio (zie kader) geeft hier inzicht in en wordt in figuur 4.10 weergegeven voor Nederland en Den Haag, nu en in de toekomst. In 2020 is de waarde van de indicator 15,4, dat betekent dat er voor elke 85-plusser ruim 15 informele zorgverleners 'beschikbaar' zijn. Landelijk is de verhouding min of meer hetzelfde, 14,5. In de figuur is goed te zien dat de Ratio landelijk al jarenlang afneemt, terwijl er in Den Haag al

Oldest Old Support Ratio

De kans dat een 85-plusser zorgbehoefte heeft, is relatief groot. Vaak staat een 85-plusser er alleen voor, omdat de partner is overleden. De informele zorg voor deze groep komt dan meestal terecht op de kinderen van deze ouderen, vaak mensen in de leeftijd tussen 50 en 75 jaar. Het is de vraag of er in de toekomst voldoende potentieel is om deze informele zorg te geven. Om de verhouding tussen deze leeftijdsgroepen weer te geven, is hier een indicator voor ontwikkeld, de 'Oldest Old Support Ratio'. Deze indicator geeft de verhouding weer tussen de leeftijdsgroep die deze informele zorg kan leveren (50 tot 75-jarigen) en de 85-plussers.

jaren een stijgende lijn te zien is. De verwachting is dat ook in Den Haag de stijging zich in de komende jaren om zal zetten in een afname. Naar verwachting is de ratio in 2040 in Den Haag 9,8. Landelijk is die verhouding dan nog een stuk lager, namelijk 6,5. Deze verhouding is in Den Haag dus gunstiger dan landelijk.

Figuur 4.10 Oldest Old Support Ratio, Nederland en Den Haag

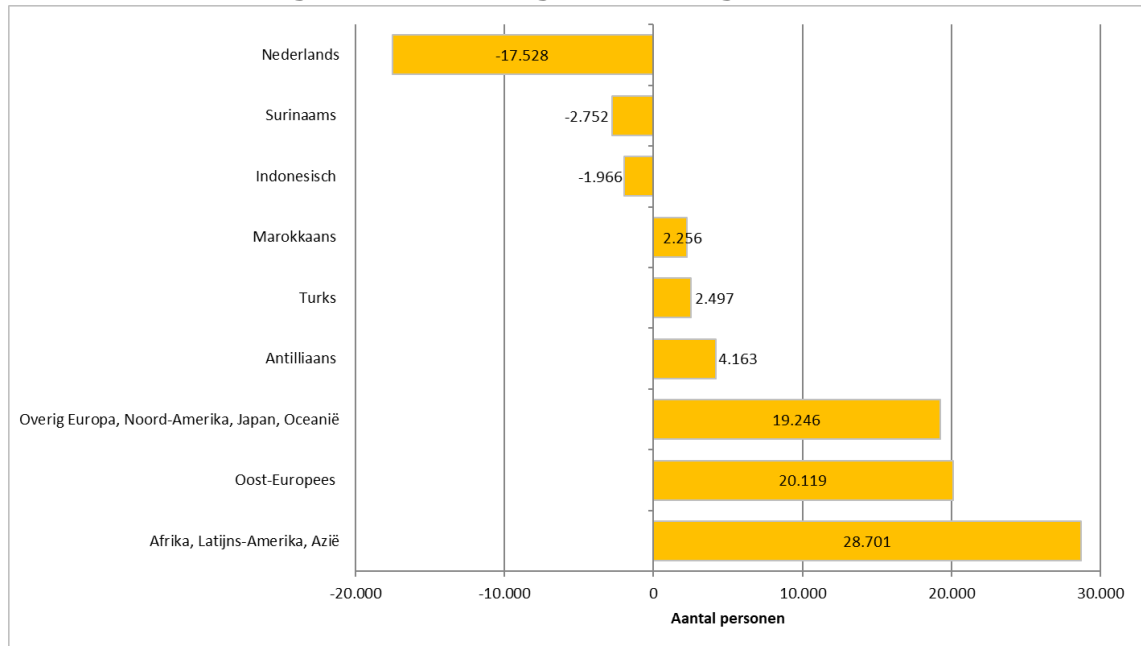
Bronnen: Realisatiecijfers Den Haag en Nederland (CBS), bevolkingsprognose Den Haag 2021, CBS-bevolkingsprognose 2020-2070

4.3 Migratieachtergrond

De bevolkingsprognose is verschillend voor diverse groepen Hagenaars, zie figuur 4.11. Zo is de verwachting dat het aantal Hagenaars met een Nederlandse achtergrond in 2030 met 17.500 zal zijn afgenomen tot bijna 225.000, een afname van 7,2 procent. Andere grote verschuivingen in absolute zin worden verwacht bij Hagenaars uit overig Europa, Noord-Amerika, Japan en Oceanië, uit Oost-Europa en uit Afrika, Latijns-Amerika en Azië. Deze groepen zullen allemaal toenemen, de groep uit overig Europa, Noord-Amerika, Japan en Oceanië met ongeveer 20.000 inwoners, net als de Oost-Europeanen. De groep Hagenaars uit Afrika, Latijns-Amerika en Azië met bijna 29.000. Ook procentueel gezien is er bij deze groepen sprake van een sterke stijging van 37 procent voor Hagenaars uit overig Europa, Noord-Amerika, Japan en Oceanië, 56,9 procent voor de Oost-Europese Hagenaars en 43,4 procent voor de Hagenaars uit Afrika, Latijns-Amerika en Azië. Overigens neemt ook de groep Hagenaars met een Antilliaanse achtergrond procentueel gezien flink toe, met 29,5 procent. Maar omdat het hier om een kleine groep gaat, is het absolute aantal minder groot. Bevolkingsgroepen met een Turkse en Marokkaanse achtergrond nemen minder snel toe en groepen met een Indonesische en Surinaamse achtergrond nemen licht af.

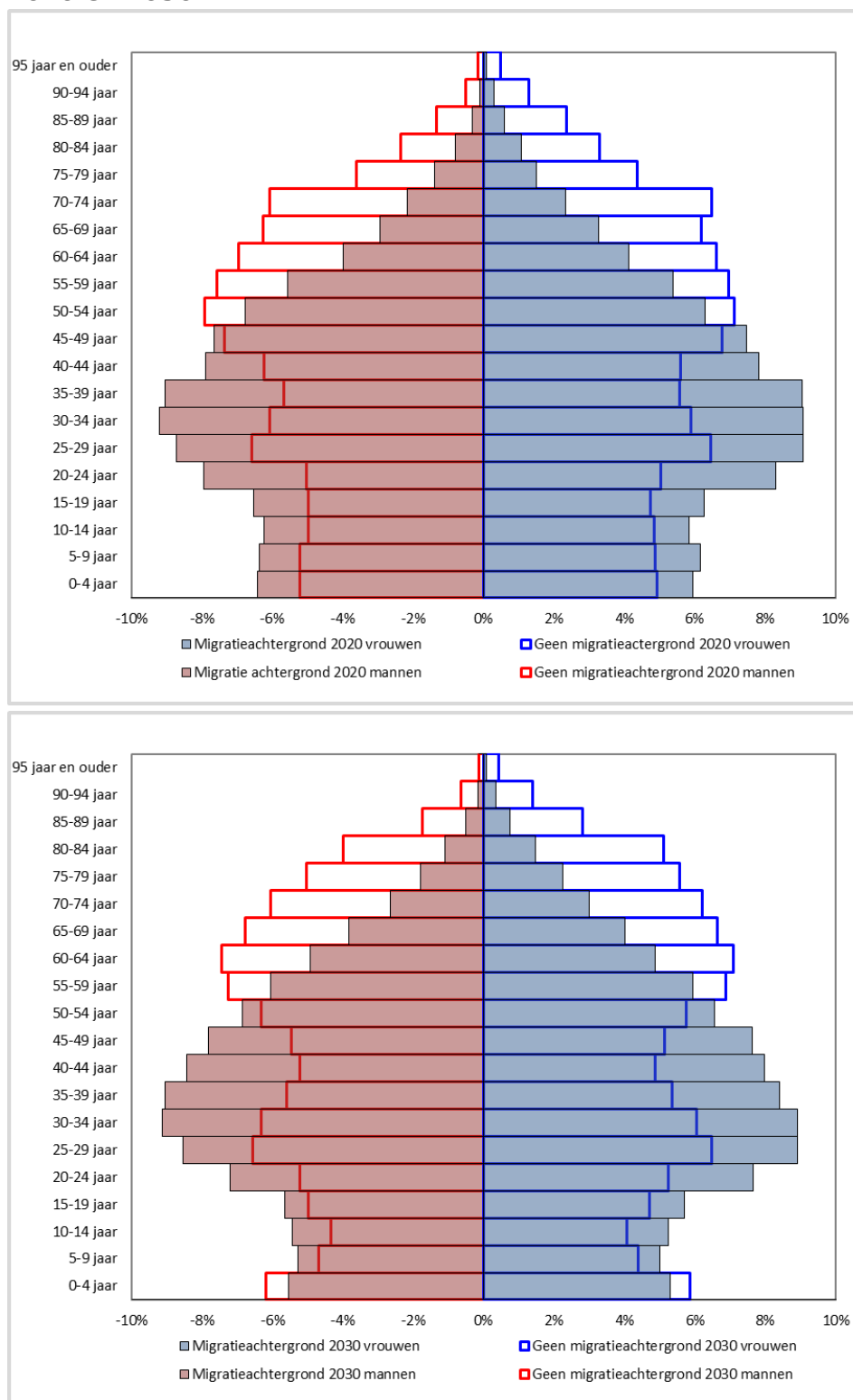
Figuur 4.11 Toe- en afname Hagens naars naar migratieachtergrond in 2030

Bron: Realisatiecijfers Den Haag 2020 en bevolkingsprognose Den Haag 2021 WBP-variant

In figuur 4.12 zijn de bevolkingspiramides (naar leeftijd en geslacht) te zien voor Hagens naars met en zonder migratieachtergrond, links geeft de situatie in 2020 weer, rechts de prognose voor 2030. Zowel in 2020 als in 2030 valt op dat Hagens naars zonder migratieachtergrond over het algemeen ouder zijn en Hagens naars met migratiegrond jonger. Er zijn wel kleine verschillen. Zo is de jongste groep (0 tot en met 4 jaar) in 2020 nog groter onder Hagens naars met een migratieachtergrond, terwijl deze groep in 2030 groter zal zijn onder Hagens naars zonder migratieachtergrond. In 2020 zijn met name Hagens naars tussen 20 en 40 jaar oververtegenwoordigd onder Hagens naars met een migratieachtergrond. In 2030 is deze groep (logischerwijs) tien jaar ouder geworden en is de oververtegenwoordiging met name te zien bij Hagens naars tussen de 30 en 50 jaar. Bij de oudere Hagens naars verandert het beeld ook enigszins. In 2020 zijn vooral onder de Hagens naars van 60 tot en met 74 jaar de Hagens naars zonder migratieachtergrond oververtegenwoordigd. In 2030 is dat effect wat meer verspreid en laat deze groep onder de 60- tot en met 84-jarigen een oververtegenwoordiging zien.

Figuur 4.12 Leeftijdverdeling Hagenaars met en zonder migratieachtergrond in 2020 en 2030

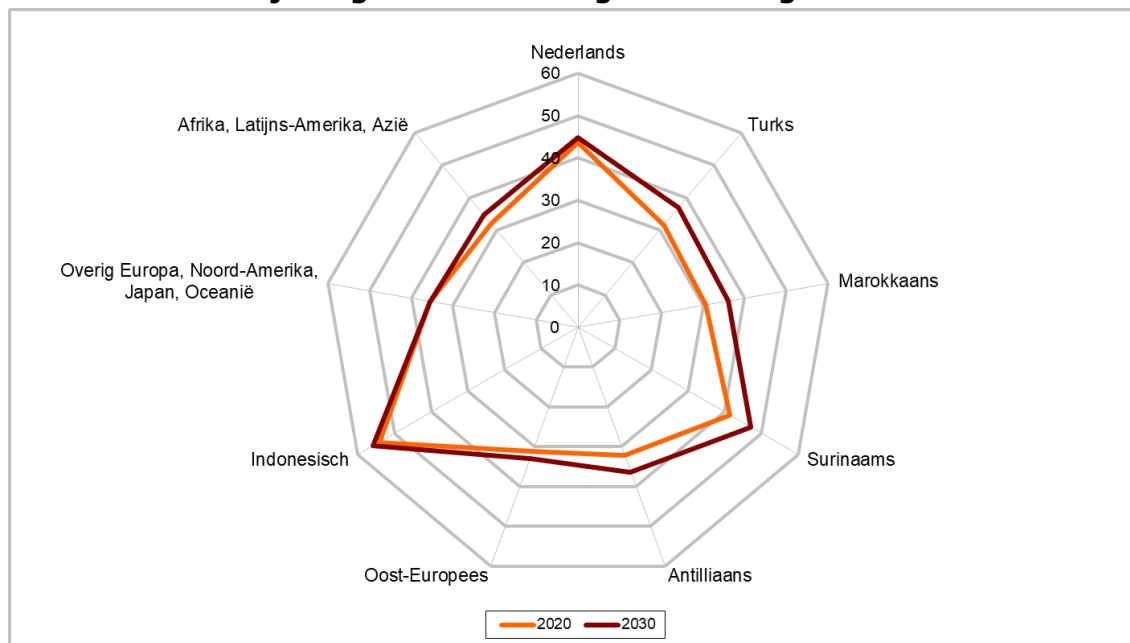

Bron: Realisatiecijfers Den Haag 2020 en bevolkingsprognose Den Haag 2021 WBP-variant

In de vorige paragraaf zagen we al dat de Haagse bevolking ouder wordt, in figuur 4.13 wordt de gemiddelde leeftijd voor de verschillende Haagse bevolkingsgroepen weergegeven. Onder alle groepen neemt de gemiddelde leeftijd de komende tien jaar toe, behalve bij de Hagenaars uit overig Europa, Noord-Amerika, Japan en Oceanië, daar blijft de gemiddelde leeftijd gelijk. De gemiddelde leeftijd neemt vooral toe bij

Hagenaars met een Turkse, Marokkaanse, Surinaamse of Antilliaanse achtergrond. Dat komt doordat deze groepen nauwelijks toe- of afnemen de komende jaren (figuur 4.11), dus deze groep mensen wordt gewoon ouder. Hagenaars met een Indonesische achtergrond vormen gemiddeld de oudste groep in Den Haag, gevolgd door Hagenaars met een Surinaamse en Nederlandse achtergrond. Hagenaars met een Oost-Europese achtergrond vormen in 2030 de jongste groep, terwijl dat in 2020 nog de Hagenaars met een Marokkaanse achtergrond zijn.

Figuur 4.13 Gemiddelde leeftijd Hagenaars naar migratieachtergrond

Bron: Realisatiecijfers Den Haag 2020 en bevolkingsprognose Den Haag 2021 WBP-variant

4.4 Doelgroepen van beleid

In gemeentelijk beleid wordt vaak onderscheid gemaakt naar specifieke doelgroepen. Voorbeelden zijn kleuters, ouderen en jong- en hoogbejaarden. In tabel 4.1 worden de huidige aantallen en in de toekomst verwachte aantallen van deze doelgroepen weergegeven en het percentage groei of afname in vijf, tien en twintig jaar.

Uit de tabel blijkt dat het aantal baby's en peuters de eerste vijf jaar min of meer gelijk blijft, maar in de vijf jaar daarna flink zal stijgen. Na twintig jaar is de toename vergelijkbaar met die van de gehele bevolking. Het aantal kleuters zal de komende vijf jaar afnemen en zal na tien jaar op hetzelfde als het huidige niveau zitten. Na twintig jaar is er wel sprake van een toename, maar die is lager dan de toename van de gehele bevolking. Van kinderen in de basisschoollleeftijd wordt verwacht dat zij de komende vijf in aantal zullen afnemen. De vijf jaar daarna blijft het aantal stabiel en de jaren daarna is er sprake van een kleine toename. Het aantal kinderen in de leeftijd van het vervolgonderwijs zal de komende vijf jaar enigszins toenemen, daarna is er weer sprake van een lichte afname en na twintig jaar is het aantal waarschijnlijk vergelijkbaar met het aantal nu. Al met al geldt voor de jeugd in totaal (0 tot en met 19 jaar) dat er de komende tien jaar kleine veranderingen zijn in het aantal, over twintig jaar is er sprake van een lichte toename die procentueel aanzienlijk lager ligt dan die van de gehele Haagse bevolking.

Voor jongeren (20 tot en met 29 jaar) wordt verwacht dat zij de komende tien jaar een toename zullen laten zien, vergelijkbaar met gemiddeld in Den Haag. Op de langere termijn van twintig jaar is die toename minder dan het Haags gemiddelde. Het aantal Hagenaars in de categorie middelbaar jong ontwikkelt zich min of meer vergelijkbaar met de gehele populatie Hagenaars: de komende tien jaar een flinke toename, de tien jaar daarna wat minder sterk. De potentiële beroepsbevolking (15 tot en met 64 jaar) zal de komende tien jaar toenemen, bijna vergelijkbaar met het Haagse niveau. Daarna stabiliseert het echter, terwijl de Haagse bevolking blijft toenemen. Omdat mensen steeds vaker en langer doorwerken na hun 65^e, is de potentiële beroepsbevolking ook wat ruimer gedefinieerd (15 tot en met 74 jaar). Ook deze groep neemt gemiddeld toe de komende tien jaar, op de lange termijn is de toename iets minder dan gemiddeld.

De grote toename concentreert zich vooral in de laatste groep, de ouderen. Onder 55-plussers wordt de komende decennia een flinke toename verwacht. Wanneer we kijken naar de jonge bejaarden van 65 tot en met 74 jaar dan is de toename de komende vijf jaar gemiddeld. De vijf jaar daarna is de toename al een stuk sterker en op de lange termijn wordt onder deze groep een flinke toename verwacht. Voor de bejaarden van 65 jaar en ouder geldt dat er voor de korte termijn een flinke toename wordt verwacht, net als op de lange termijn. Voor de bejaarden van 75 jaar en ouder is deze verwachte toename nog een stuk sterker. Voor de 85-plussers is de toename op de lange termijn het sterkst. Op de korte termijn van vijf jaar is de verwachte toename echter gemiddeld.

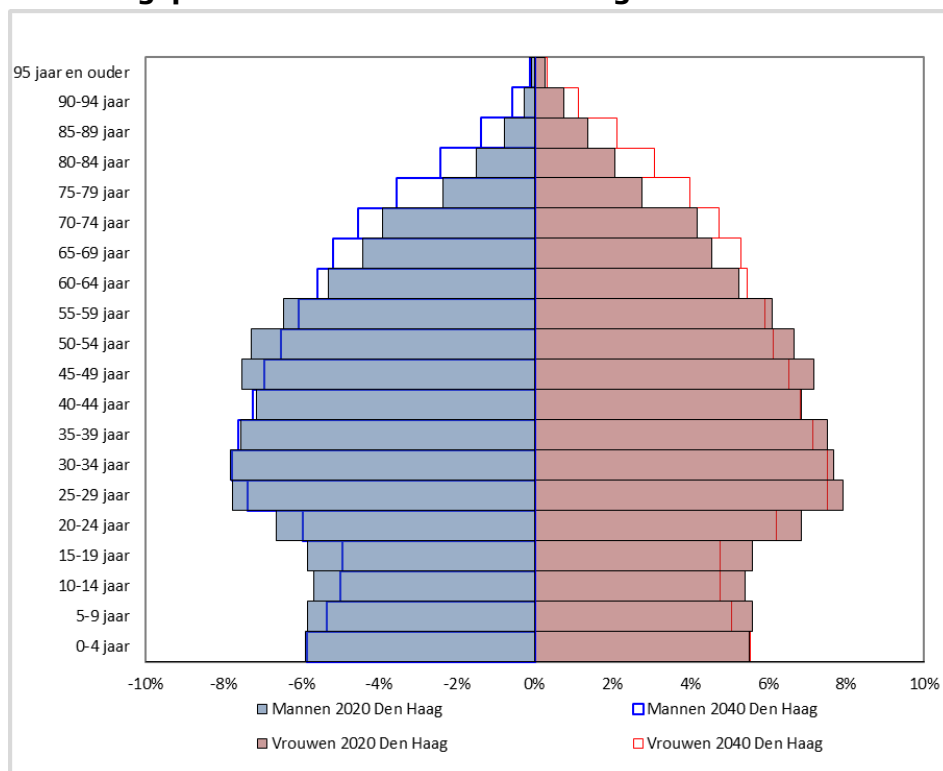
In figuur 4.14 is tot slot in een bevolkingspiramide de leeftijdsopbouw voor Den Haag in 2020 en in 2040 opgenomen. Ook hieruit blijkt dat er een flinke toename van het aantal ouderen boven de 65 jaar verwacht kan worden en een afname van het aantal kinderen en jongvolwassenen (5 tot 25 jaar).

Tabel 4.1   Ontwikkeling bevolking, woningen en doelgroepen van beleid

	Realisa- tie 2020	2025	2030	2040	Groei in 5 jaar	Groei in 10 jaar	Groei in 20 jaar
Inwonertal	546.335	571.486	601.072	617.529 - 632.868	4,6%	10,0%	13,0% - 15,8%
Gemiddelde leeftijd	38,8	39,6	40,1	41,4 - 41,2	2,1%	3,4%	6,7% - 6,2%
Woningvoorraad	262.492	280.681	296.209	308.949 - 316.059	6,9%	12,8%	17,7% - 20,4%
Gemiddelde woningbezetting	2,08	2,04	2,03	2 - 2	-1,9%	-2,4%	-3,8% - -3,8%
Baby's en peuters, 0 t/m 3 jaar	24.939	24.907	27.623	28.050 - 29.124	-0,1%	10,8%	12,5% - 16,8%
Kleuters, 4 en 5 jaar	12.448	11.592	12.448	13.226 - 13.653	-6,9%	0,0%	6,3% - 9,7%
Leerlingen basisonderwijs, 4 t/m 11 en 30% 12-jarigen	51.563	49.154	49.191	52.908 - 54.252	-4,7%	-4,6%	2,6% - 5,2%
Leerlingen voortgezet onderwijs, 70 % 12-jarigen en 13 t/m 18 jaar	40.123	41.742	41.408	39.891 - 40.536	4,0%	3,2%	-0,6% - 1,0%
Jeugd, 0 t/m 19 jaar	123.714	122.559	125.259	127.274 - 130.478	-0,9%	1,2%	2,9% - 5,5%
Jongeren, 20 t/m 29 jaar	79.763	84.342	87.250	82.160 - 85.623	5,7%	9,4%	3,0% - 7,3%
Middelbaar jong, 30 t/m 44 jaar	121.678	128.184	135.179	134.571 - 139.638	5,3%	11,1%	10,6% - 14,8%
Bejaarden jong, 65 t/m 74 jaar	46.596	48.918	54.233	61.860 - 62.496	5,0%	16,4%	32,8% - 34,1%
Potentiële beroepsbevolking, 15 t/m 64 jaar	373.910	391.718	407.625	399.970 - 411.372	4,8%	9,0%	7,0% - 10,0%
Potentiële beroepsbevolking, 15 t/m 74 jaar	420.506	440.636	461.858	461.830 - 473.868	4,8%	9,8%	9,8% - 12,7%
Ouderen, 55+	142.976	157.892	173.646	192.336 - 194.488	10,4%	21,5%	34,5% - 36,0%
Bejaarden, 65+	79.890	88.892	100.419	120.424 - 121.674	11,3%	25,7%	50,7% - 52,3%
Bejaarden, 75+	33.294	39.974	46.186	58.564 - 59.178	20,1%	38,7%	75,9% - 77,7%
Bejaarden, 85+	9.568	9.959	11.575	17.569 - 17.823	4,1%	21,0%	83,6% - 86,3%

Bron: Realisatiecijfers Den Haag 2020 en bevolkingsprognose Den Haag 2021 WBP en ARvdS 2000 en 2500-variant

Figuur 4.14 Bevolkingspiramide 2020-2040 Den Haag

Bron: Realisatiecijfers Den Haag en bevolkingsprognose Den Haag 2021 ARvdS 2.500-variant

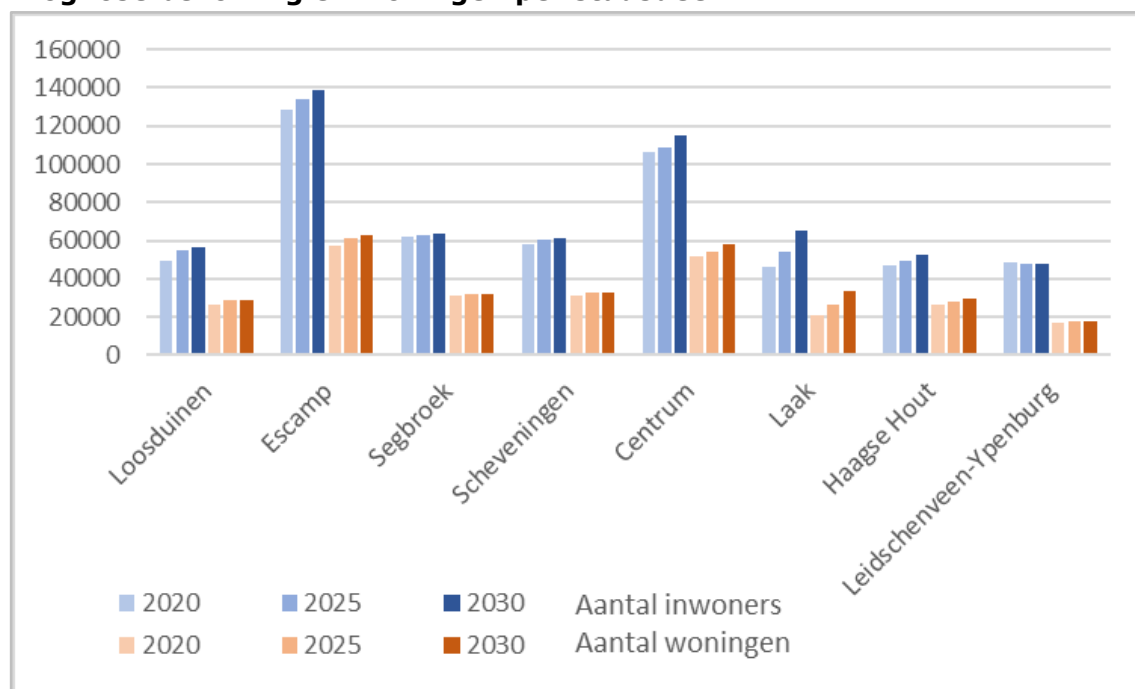
5 STADSDEEL- EN BUURTPROGNOSE

De kracht en betekenis van de kortetermijnprognose, op basis van de woningbouwprogrammering, is dat deze ook uitspraken doet op het schaalniveau van buurten, wijken en stadsdelen. Op stadsdeelniveau is de ontwikkeling van de bevolking verschillend. In dit hoofdstuk gaan we eerst in op de belangrijkste ontwikkelingen in de verschillende stadsdelen. Daarna geven we inzicht in de prognose tot 2030 op buurtniveau.

5.1 Stadsdelen

In figuur 5.1 is per stadsdeel de huidige situatie en de prognose weergegeven van het aantal inwoners en het aantal woningen. Te zien is dat in de meeste stadsdelen een toename verwacht wordt van het aantal inwoners en woningen. Uitzondering is Leidschenveen-Ypenburg, daar is de verwachte toename van het aantal woningen de komende tien jaar klein en voor het aantal inwoners wordt een kleine afname verwacht. Hoewel er in de overige stadsdelen een toename van het aantal inwoners en woningen wordt verwacht, zijn er flinke verschillen. In Segbroek en Scheveningen is de verwachte groei niet erg groot. In Loosduinen en Haagse Hout zijn de verschillen al wat groter. In Escamp en Centrum voorzien we een nog weer grotere groei, maar omdat dit stadsdelen met veel inwoners zijn, is de procentuele groei kleiner. Laak springt eruit, zowel in absolute als in relatieve zin is de toename in het aantal inwoners en woningen hier het grootst. In de woningbouwprogrammering is een toename van de woningvoorraad van ruim 60 procent opgenomen.

Figuur 5.1 Prognose bevolking en woningen per stadsdeel

Bron: Bevolkingsprognose Den Haag 2021 WBP-variant

Hieronder geven we per stadsdeel een overzicht van de ontwikkeling van de bevolking, uitgesplitst naar een aantal leeftijdsgroepen die ook voor het beleid van belang zijn.

5.1.1 Loosduinen

In Loosduinen zal het aantal inwoners de komende tien jaar met ruim 14 procent toenemen, meer dan de gemiddelde toename in Den Haag (10 procent). Die toename zal vooral de komende vijf jaar plaatsvinden. De gemiddelde leeftijd blijft nagenoeg gelijk in Loosduinen. Omdat de woningvoorraad minder hard stijgt dan het aantal inwoners, neemt de gemiddelde woningbezetting licht toe. Procentueel gezien is er vooral een grote toename te zien bij de ouderen en bejaarden, bij de jeugd en bij de inwoners van middelbaar jonge leeftijd (30 tot en met 44 jaar). Bij de jeugd en de middelbaar jonge volwassenen is de toename vooral de eerste vijf jaar te zien en daarna minder. Bij de ouderen en bejaarden is er over de gehele periode van tien jaar sprake van een toename.

Tabel 5.1 Ontwikkeling bevolking, woningen en doelgroepen van beleid, Loosduinen

	2020	2025	2030	2030 tov 2020*	
Inwonertal	49647	55174	56781	14,4%	
Gemiddelde leeftijd	46,6	46,2	47	0,9%	
Woningvoorraad	26063	28705	29153	11,9%	
Gemiddelde woningbezetting	1,9	1,92	1,95	2,6%	
Baby's en peuters, 0 t/m 3 jaar	1729	1947	1960	13,4%	
Kleuters, 4 en 5 jaar	920	1012	1012	10,0%	
Leerlingen basisonderwijs, 4 t/m 11 jaar en 30% 12-jarigen	3889	4441	4328	11,3%	
Leerlingen voortgezet onderwijs, 70 % 12-jarigen en 13 t/m 18 jaar	3126	3777	3900	24,8%	
Jeugd, 0 t/m 19 jaar	9199	10614	10701	16,3%	
Jongeren, 20 t/m 29 jaar	4506	4720	4589	1,8%	
Middelbaar jong, 30 t/m 44 jaar	8325	9895	9807	17,8%	
Bejaarden jong, 65 t/m 74 jaar	7416	7874	8205	10,6%	
Potentiële beroepsbevolking, 15 t/m 64 jaar	28914	31800	32201	11,4%	
Potentiële beroepsbevolking, 15 t/m 74 jaar	36330	39674	40406	11,2%	
Ouderen, 55+	21230	23044	24594	15,8%	
Bejaarden, 65+	13859	15457	16741	20,8%	
Bejaarden, 75+	6443	7583	8536	32,5%	
Bejaarden, 85+	2093	2106	2323	11,0%	

* Stijgingen groter dan 5, 10 en 15 procent zijn steeds groener weergegeven; dalingen zijn oranje.

5.1.2 Escamp

In Escamp neemt het aantal inwoners de komende tien jaar gestaag toe, tot er in 2030 naar verwachting 8,5 procent meer inwoners zijn dan in 2020. Dit ligt iets onder de gemiddelde toename van 10 procent in heel Den Haag. Omdat er in Escamp veel mensen wonen, gaat het in absolute zin om een grote toename, van bijna 11.000 mensen in tien jaar. Ook de gemiddelde leeftijd neemt toe de komende jaren. De woningvoorraad neemt naar verwachting iets harder toe dan het aantal inwoners, de gemiddelde woningbezetting neemt dan ook wat af. De toename in Escamp komt vooral voor rekening van de ouderen en bejaarden. Vandaar ook de stijging van de gemiddelde leeftijd.

Tabel 5.2 Ontwikkeling bevolking, woningen en doelgroepen van beleid, Escamp

	2020	2025	2030	2030 tov 2020*	
Inwonertal	128094	134145	139025	8,5%	
Gemiddelde leeftijd	37,2	37,8	38,4	3,2%	
Woningvoorraad	57507	61354	62895	9,4%	
Gemiddelde woningbezetting	2,23	2,19	2,21	-0,9%	
Baby's en peuters, 0 t/m 3 jaar	7327	7127	7632	4,2%	
Kleuters, 4 en 5 jaar	3482	3324	3419	-1,8%	
Leerlingen basisonderwijs, 4 t/m 11 jaar en 30% 12-jarigen	13510	13357	13121	-2,9%	
Leerlingen voortgezet onderwijs, 70 % 12-jarigen en 13 t/m 18 jaar	9435	10013	9945	5,4%	
Jeugd, 0 t/m 19 jaar	31796	31956	32184	1,2%	
Jongeren, 20 t/m 29 jaar	18090	19354	19617	8,4%	
Middelbaar jong, 30 t/m 44 jaar	29985	31486	32555	8,6%	
Bejaarden jong, 65 t/m 74 jaar	9133	9719	11015	20,6%	
Potentiële beroepsbevolking, 15 t/m 64 jaar	87209	91924	94401	8,2%	
Potentiële beroepsbevolking, 15 t/m 74 jaar	96342	101643	105416	9,4%	
Ouderen, 55+	30166	33141	36163	19,9%	
Bejaarden, 65+	16223	17631	19871	22,5%	
Bejaarden, 75+	7090	7912	8856	24,9%	
Bejaarden, 85+	2154	2076	2256	4,7%	

* Stijgingen groter dan 5, 10 en 15 procent zijn steeds groener weergegeven; dalingen zijn oranje.

5.1.3 Segbroek

In Segbroek is er naar verwachting de komende tien jaar sprake van slechts een kleine toename in het aantal inwoners van in totaal 2 procent, een flink stuk lager dan gemiddeld in Den Haag (10 procent). De toename komt voor een groot deel voor rekening van de bejaarden en de gemiddelde leeftijd neemt dan ook toe de komende jaren. Onder de kleuters en met name de leerlingen van het basisonderwijs wordt een flinke afname verwacht, met name de komende vijf jaar. Dit zorgt uiteraard ook voor een toename van de gemiddelde leeftijd de komende jaren. De gemiddelde woningbezetting neemt iets af, omdat de woningvoorraad net iets meer toeneemt dan het inwonertal.

Tabel 5.3 Ontwikkeling bevolking, woningen en doelgroepen van beleid, Segbroek

	2020	2025	2030	2030 tov 2020*	
Inwonertal	62416	62554	63669	2,0%	
Gemiddelde leeftijd	39,4	40,5	41,2	4,6%	
Woningvoorraad	31555	32162	32295	2,3%	
Gemiddelde woningbezetting	1,98	1,94	1,97	-0,5%	
Baby's en peuters, 0 t/m 3 jaar	2698	2501	2700	0,1%	
Kleuters, 4 en 5 jaar	1282	1118	1169	-8,8%	
Leerlingen basisonderwijs, 4 t/m 11 jaar en 30% 12-jarigen	5543	4868	4677	-15,6%	
Leerlingen voortgezet onderwijs, 70 % 12-jarigen en 13 t/m 18 jaar	4083	4230	4017	-1,6%	
Jeugd, 0 t/m 19 jaar	12963	12199	11999	-7,4%	
Jongeren, 20 t/m 29 jaar	8854	8787	8889	0,4%	
Middelbaar jong, 30 t/m 44 jaar	14993	14845	14999	0,0%	
Bejaarden jong, 65 t/m 74 jaar	5624	5699	6041	7,4%	
Potentiële beroepsbevolking, 15 t/m 64 jaar	43258	43312	43579	0,7%	
Potentiële beroepsbevolking, 15 t/m 74 jaar	48882	49011	49620	1,5%	
Ouderen, 55+	16575	17727	19010	14,7%	
Bejaarden, 65+	9241	10095	11118	20,3%	
Bejaarden, 75+	3617	4396	5077	40,4%	
Bejaarden, 85+	1012	1066	1248	23,3%	

* Stijgingen groter dan 5, 10 en 15 procent zijn steeds groener weergegeven; dalingen zijn oranje.

5.1.4 Scheveningen

Het beeld in Scheveningen lijkt enigszins op dat in Segbroek, er wordt een wat grotere toename van de bevolking verwacht van bijna 5 procent, de helft van wat er voor heel Den Haag wordt verwacht. Ook hier komt deze toename voornamelijk voor rekening van de oudere generatie. Het aantal kleuters en basisschoolleerlingen zal ook hier naar verwachting behoorlijk afnemen. Als gevolg hiervan neemt ook in Scheveningen de gemiddelde leeftijd toe de komende tien jaar. Onder de baby's en peuters en de leerlingen in het voortgezet onderwijs wordt, in tegenstelling tot in Segbroek, wel een lichte toename verwacht. Ook hier neemt de woningvoorraad iets meer toe dan het inwonertal waardoor de gemiddelde woningbezetting iets daalt.

Tabel 5.4 Ontwikkeling bevolking, woningen en doelgroepen van beleid, Scheveningen

	2020	2025	2030	2030 tov 2020*	
Inwonertal	58227	60055	60976	4,7%	
Gemiddelde leeftijd	42	42,9	43,9	4,5%	
Woningvoorraad	31171	32584	32755	5,1%	
Gemiddelde woningbezetting	1,87	1,84	1,86	-0,5%	
Baby's en peuters, 0 t/m 3 jaar	2179	2131	2299	5,5%	
Kleuters, 4 en 5 jaar	1237	1030	1089	-12,0%	
Leerlingen basisonderwijs, 4 t/m 11 jaar en 30% 12-jarigen	5316	4796	4563	-14,2%	
Leerlingen voortgezet onderwijs, 70 % 12-jarigen en 13 t/m 18 jaar	4090	4515	4340	6,1%	
Jeugd, 0 t/m 19 jaar	12241	12124	11909	-2,7%	
Jongeren, 20 t/m 29 jaar	6590	6666	6621	0,5%	
Middelbaar jong, 30 t/m 44 jaar	11894	11964	11723	-1,4%	
Bejaarden jong, 65 t/m 74 jaar	6524	6550	6990	7,1%	
Potentiële beroepsbevolking, 15 t/m 64 jaar	37675	38870	38809	3,0%	
Potentiële beroepsbevolking, 15 t/m 74 jaar	44199	45420	45799	3,6%	
Ouderen, 55+	18815	20489	22050	17,2%	
Bejaarden, 65+	11376	12430	13637	19,9%	
Bejaarden, 75+	4852	5880	6647	37,0%	
Bejaarden, 85+	1446	1428	1678	16,0%	

* Stijgingen groter dan 5, 10 en 15 procent zijn steeds groener weergegeven; dalingen zijn oranje.

5.1.5 Centrum

In Centrum wordt, net als in Escamp, een toename van ruim 8 procent van het aantal inwoners verwacht en die toename vindt vooral ná 2025 plaats. Deze toename ligt iets onder de 10 procent die gemiddeld voor heel Den Haag verwacht wordt. Net als Escamp is Centrum een groot stadsdeel en het gaat in absolute zin om bijna 9.000 inwoners die erbij komen. Verder wordt verwacht dat het aantal woningen in Centrum flink toe zal nemen de komende tien jaar met ruim 12 procent. Hierdoor wordt er een daling in de gemiddelde woningbezetting verwacht. De gemiddelde leeftijd neemt toe, ook hier vindt de groei van het aantal inwoners met name plaats onder de oudere bevolking. Met name onder de oudste bevolkingsgroepen wordt een flinke (procentuele) toename verwacht. Het gaat hier echter om groepen die minder groot zijn, dus in absolute zin is dit aantal minder groot. Ook onder de beroepsbevolking en de middelbaar jonge inwoners is een toename te zien. Onder de jeugd wordt een afname verwacht met name onder kinderen in de basisschoolleeftijd. Van baby's en peuters verwachten we er in 2030 meer dan nu. Voor alle jeugdige groepen geldt dat de afname vooral in de komende vijf jaar plaats zal vinden en voor de jongste groepen wordt in de jaren na 2025 een toename verwacht.

Tabel 5.5 Ontwikkeling bevolking, woningen en doelgroepen van beleid, Centrum

	2020	2025	2030	2030 tov 2020*	
Inwonertal	106456	108350	115357	8,4%	
Gemiddelde leeftijd	36,8	38,1	38,7	5,2%	
Woningvoorraad	51666	53816	58084	12,4%	
Gemiddelde woningbezetting	2,06	2,01	1,99	-3,4%	
Baby's en peuters, 0 t/m 3 jaar	4653	4469	5045	8,4%	
Kleuters, 4 en 5 jaar	2205	2006	2192	-0,6%	
Leerlingen basisonderwijs, 4 t/m 11 jaar en 30% 12-jarigen	9082	8344	8556	-5,8%	
Leerlingen voortgezet onderwijs, 70 % 12-jarigen en 13 t/m 18 jaar	7706	7453	7375	-4,3%	
Jeugd, 0 t/m 19 jaar	23083	21691	22485	-2,6%	
Jongeren, 20 t/m 29 jaar	20869	20914	21775	4,3%	
Middelbaar jong, 30 t/m 44 jaar	24343	24955	26863	10,4%	
Bejaarden jong, 65 t/m 74 jaar	7859	8506	9576	21,8%	
Potentiële beroepsbevolking, 15 t/m 64 jaar	77743	78518	82549	6,2%	
Potentiële beroepsbevolking, 15 t/m 74 jaar	85602	87024	92125	7,6%	
Ouderen, 55+	24045	26853	29881	24,3%	
Bejaarden, 65+	12027	14090	16417	36,5%	
Bejaarden, 75+	4168	5584	6841	64,1%	
Bejaarden, 85+	752	1104	1543	105,2%	

* Stijgingen groter dan 5, 10 en 15 procent zijn steeds groener weergegeven; dalingen zijn oranje.

5.1.6 Laak

Laak springt er echt uit als het stadsdeel waar veel staat te gebeuren de komende tien jaar. De verwachte toename ligt ver boven het gemiddelde van 10 procent voor heel Den Haag. Zoals te zien is in bovenstaande tabel neemt het aantal inwoners naar verwachting met ruim 40 procent toe en het aantal woningen zelfs met bijna 65 procent. Dit betekent dat de gemiddelde woningbezetting flink zal dalen. Dit komt doordat er veel kleinschalige appartementen en studentencomplexen voor eenpersoonshuishoudens in de programmering staan, voor één of maximaal twee personen. De gemiddelde leeftijd neemt iets toe. Verder is in alle leeftijdscategorieën een toename te zien. De toename is het grootst onder de hoogbejaarden, maar dit is een relatief kleine groep. Ook onder de baby's en peuters en middelbaar jonge volwassenen wordt een flinke toename verwacht. Maar ook onder kleuters is de verwachte toename nog 43 procent. Onder de leerlingen van het basis- en voortgezet onderwijs en onder jongeren is de toename wat minder sterk, maar deze ligt nog steeds tussen de 25 en 35 procent.

Tabel 5.6 Ontwikkeling bevolking, woningen en doelgroepen van beleid, Laak

	2020	2025	2030	2030 tov 2020*	
Inwonertal	45895	54489	65067	41,8%	
Gemiddelde leeftijd	34,6	34,7	35,2	1,7%	
Woningvoorraad	20574	26114	33831	64,4%	
Gemiddelde woningbezetting	2,23	2,09	1,92	-13,9%	
Baby's en peuters, 0 t/m 3 jaar	2221	2832	3612	62,6%	
Kleuters, 4 en 5 jaar	1011	1135	1445	42,9%	
Leerlingen basisonderwijs, 4 t/m 11 jaar en 30% 12-jarigen	3951	4346	5172	30,9%	
Leerlingen voortgezet onderwijs, 70% 12-jarigen en 13 t/m 18 jaar	3100	3433	3864	24,6%	
Jeugd, 0 t/m 19 jaar	10149	11388	13511	33,1%	
Jongeren, 20 t/m 29 jaar	10223	12334	13778	34,8%	
Middelbaar jong, 30 t/m 44 jaar	11527	14663	18091	56,9%	
Bejaarden jong, 65 t/m 74 jaar	2363	2717	3493	47,8%	
Potentiële beroepsbevolking, 15 t/m 64 jaar	34953	41665	49047	40,3%	
Potentiële beroepsbevolking, 15 t/m 74 jaar	37316	44382	52540	40,8%	
Ouderen, 55+	7929	9428	11867	49,7%	
Bejaarden, 65+	3605	4323	5731	59,0%	
Bejaarden, 75+	1242	1606	2238	80,2%	
Bejaarden, 85+	252	333	459	82,1%	

* Stijgingen groter dan 5, 10 en 15 procent zijn steeds groener weergegeven; dalingen zijn oranje.

5.1.7 Haagse Hout

In Haagse Hout wordt voor 2030 een toename van bijna 12 procent van het aantal inwoners verwacht, iets boven het gemiddelde van Den Haag (10 procent). Daarbij blijft de gemiddelde leeftijd min of meer gelijk. De woningvoorraad neemt iets minder hard toe, waardoor de gemiddelde woningbezetting toeneemt. De toename van het aantal inwoners wordt in bijna alle leeftijdsgroepen in bovenstaande tabel verwacht, alleen niet onder de basisschoolleerlingen en hoogbejaarden. Zoals in de meeste stadsdelen is er ook in Haagse Hout een flinke toename onder de bejaarden, maar ook onder de baby's en peuters en de leerlingen in het voortgezet onderwijs wordt een toename verwacht.

Tabel 5.7 Ontwikkeling bevolking, woningen en doelgroepen van beleid, Haagse Hout

	2020	2025	2030	2030 tov 2020*	
Inwonertal	47067	49095	52560	11,7%	
Gemiddelde leeftijd	41,6	41,8	41,9	0,7%	
Woningvoorraad	26711	28136	29386	10,0%	
Gemiddelde woningbezetting	1,76	1,74	1,79	1,7%	
Baby's en peuters, 0 t/m 3 jaar	2076	2064	2385	14,9%	
Kleuters, 4 en 5 jaar	1016	933	1066	4,9%	
Leerlingen basisonderwijs, 4 t/m 11 jaar en 30% 12-jarigen	4121	3976	4099	-0,5%	
Leerlingen voortgezet onderwijs, 70 % 12-jarigen en 13 t/m 18 jaar	2750	3098	3233	17,6%	
Jeugd, 0 t/m 19 jaar	9492	9768	10397	9,5%	
Jongeren, 20 t/m 29 jaar	5961	6254	6727	12,9%	
Middelbaar jong, 30 t/m 44 jaar	10924	11420	12182	11,5%	
Bejaarden jong, 65 t/m 74 jaar	4787	4627	4987	4,2%	
Potentiële beroepsbevolking, 15 t/m 64 jaar	30368	32037	34178	12,5%	
Potentiële beroepsbevolking, 15 t/m 74 jaar	35155	36664	39165	11,4%	
Ouderen, 55+	14400	15138	16537	14,8%	
Bejaarden, 65+	9397	9744	10616	13,0%	
Bejaarden, 75+	4610	5117	5629	22,1%	
Bejaarden, 85+	1626	1493	1606	-1,2%	

* Stijgingen groter dan 5, 10 en 15 procent zijn steeds groener weergegeven; dalingen zijn oranje.

5.1.8 Leidschenveen-Ypenburg

Doordat Leidschenveen-Ypenburg uit VINEX-wijken bestaat, laat dit stadsdeel een heel eigen patroon zien. Twintig jaar geleden zijn deze VINEX-wijken ontwikkeld en toen zijn er veel jonge gezinnen komen wonen. De kinderen uit deze gezinnen trekken weg uit het stadsdeel en de volwassenen worden ouder. Dit is terug te zien in de flinke stijging van het aantal bejaarden in het stadsdeel en de afname van het aantal jeugdige inwoners. Met name het aantal kinderen in de basisschoolleeftijd neemt af. Voor veel leeftijdsgroepen zijn de veranderingen de komende vijf jaar wat sterker dan de vijf jaar daarna. In totaal wordt voor Leidschenveen-Ypenburg een kleine afname van het aantal inwoners verwacht van bijna 2 procent en een kleine toename van het aantal woningen. Dit betekent dat de gemiddelde woningbezetting afneemt. De gemiddelde leeftijd laat een behoorlijke toename zien.

Tabel 5.8 Ontwikkeling bevolking, woningen en doelgroepen van beleid, Leidschenveen-Ypenburg

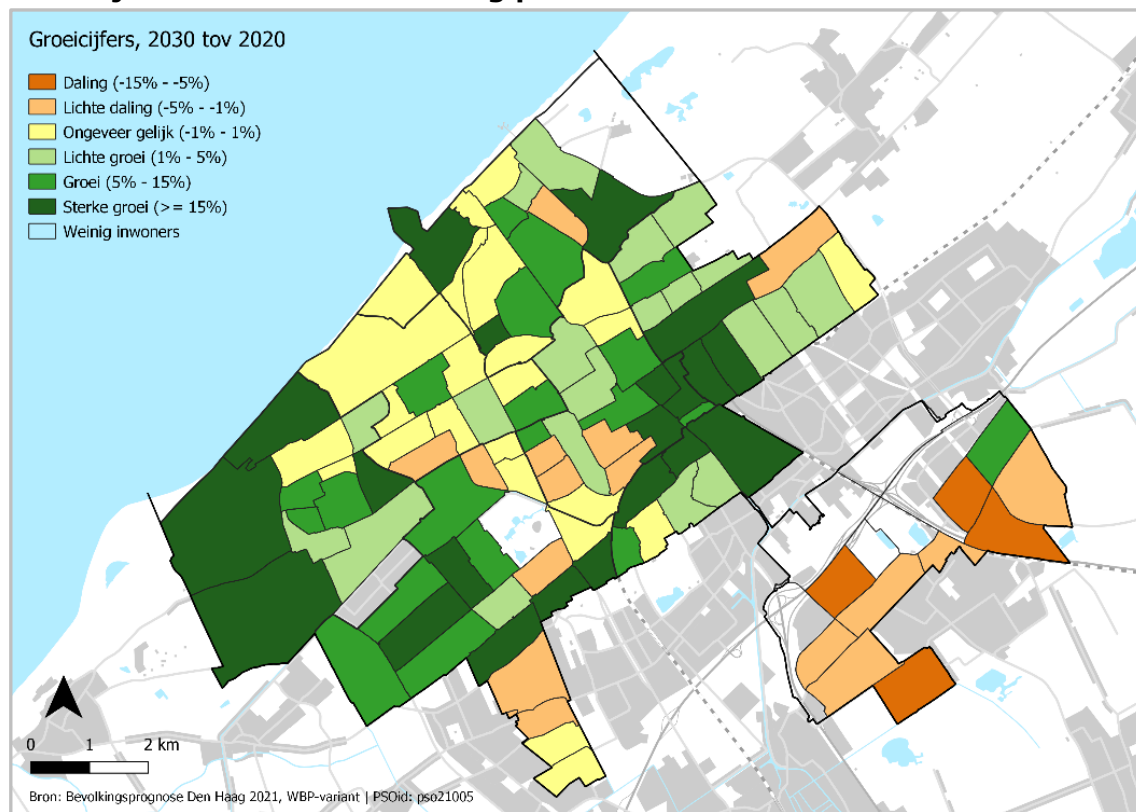
	2020	2025	2030	2030 tov 2020*	
Inwonertal	48533	47624	47637	-1,8%	
Gemiddelde leeftijd	35,9	37,9	39,2	9,2%	
Woningvoorraad	17245	17810	17810	3,3%	
Gemiddelde woningbezetting	2,81	2,67	2,67	-5,0%	
Baby's en peuters, 0 t/m 3 jaar	2056	1836	1990	-3,2%	
Kleuters, 4 en 5 jaar	1295	1034	1056	-18,5%	
Leerlingen basisonderwijs, 4 t/m 11 jaar en 30% 12-jarigen	6151	5026	4675	-24,0%	
Leerlingen voortgezet onderwijs, 70 % 12-jarigen en 13 t/m 18 jaar	5833	5223	4734	-18,8%	
Jeugd, 0 t/m 19 jaar	14791	12819	12073	-18,4%	
Jongeren, 20 t/m 29 jaar	4670	5313	5254	12,5%	
Middelbaar jong, 30 t/m 44 jaar	9687	8956	8959	-7,5%	
Bejaarden jong, 65 t/m 74 jaar	2890	3226	3926	35,8%	
Potentiële beroepsbevolking, 15 t/m 64 jaar	33790	33592	32861	-2,7%	
Potentiële beroepsbevolking, 15 t/m 74 jaar	36680	36818	36787	0,3%	
Ouderen, 55+	9816	12072	13544	38,0%	
Bejaarden, 65+	4162	5122	6288	51,1%	
Bejaarden, 75+	1272	1896	2362	85,7%	
Bejaarden, 85+	233	353	462	98,3%	

* Stijgingen groter dan 5, 10 en 15 procent zijn steeds groener weergegeven; dalingen zijn oranje.

5.2 Prognose per buurt

De prognose laat voor de verschillende buurten een ander beeld zien. In de figuur hieronder laten we zien wat het verschil is tussen de prognosecijfers in 2030 ten opzichte van de realisatie in 2020.

Figuur 5.2 Groeicijfers inwonertal Den Haag per buurt

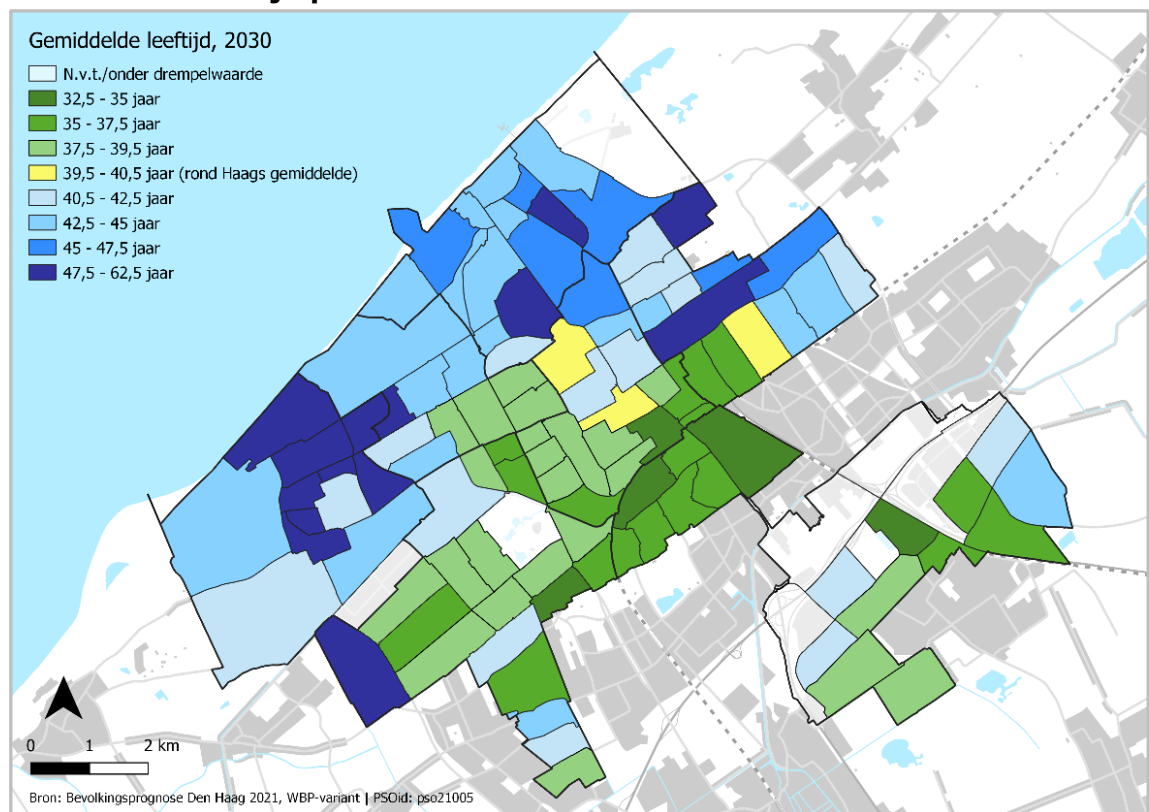
Uit de kaart in figuur 5.2 blijkt dat buurten waar het aantal inwoners min of meer gelijk blijft, in bijna alle stadsdelen te vinden zijn, afgezien van Leidschenveen-Ypenburg. Maar de buurten waar het aantal inwoners gelijk blijft, lijken zich vooral te concentreren op 'het zand', met name buurten in Segbroek en Scheveningen. De buurten met een toename van het aantal inwoners liggen vooral op 'het veen' en aan de randen van de stad (daar ook wel op 'het zand'). In een aantal buurten wordt in 2030 meer dan een verdubbeling van het huidige aantal inwoners verwacht, namelijk in Laakhaven-West, De Binckhorst (stadsdeel Laak) en Erasmusveld (Escamp). De verwachting is dat met name in een aantal VINEX-buurten de bewonersaantallen in 2030 lager zullen zijn dan nu. In stadsdeel Leidschenveen-Ypenburg wordt in bijna alle buurten een daling van het aantal inwoners verwacht, behalve in De Rivieren. Ook in Escamp wordt voor de meeste VINEX-buurten een daling van (Hoge Veld en Parkbuurt Oosteinde) of geen verandering in (Lage Veld en Zonne Veld) het aantal inwoners verwacht. Ook in het Centrum zijn een aantal buurten waar een lichte daling in het aantal inwoners wordt verwacht: Schildersbuurt-Oost en -Noord en Transvaalkwartier-Midden en -Zuid. Andere buurten waar een lichte daling wordt verwacht, liggen verspreid over de stad: Moerwijk-West en Rustenburg in Escamp, Eykenduynen in Segbroek, Marlot in Haagse Hout en Westbroekpark in Scheveningen.

5.2.1 Leeftijdverdeling per buurt in 2030

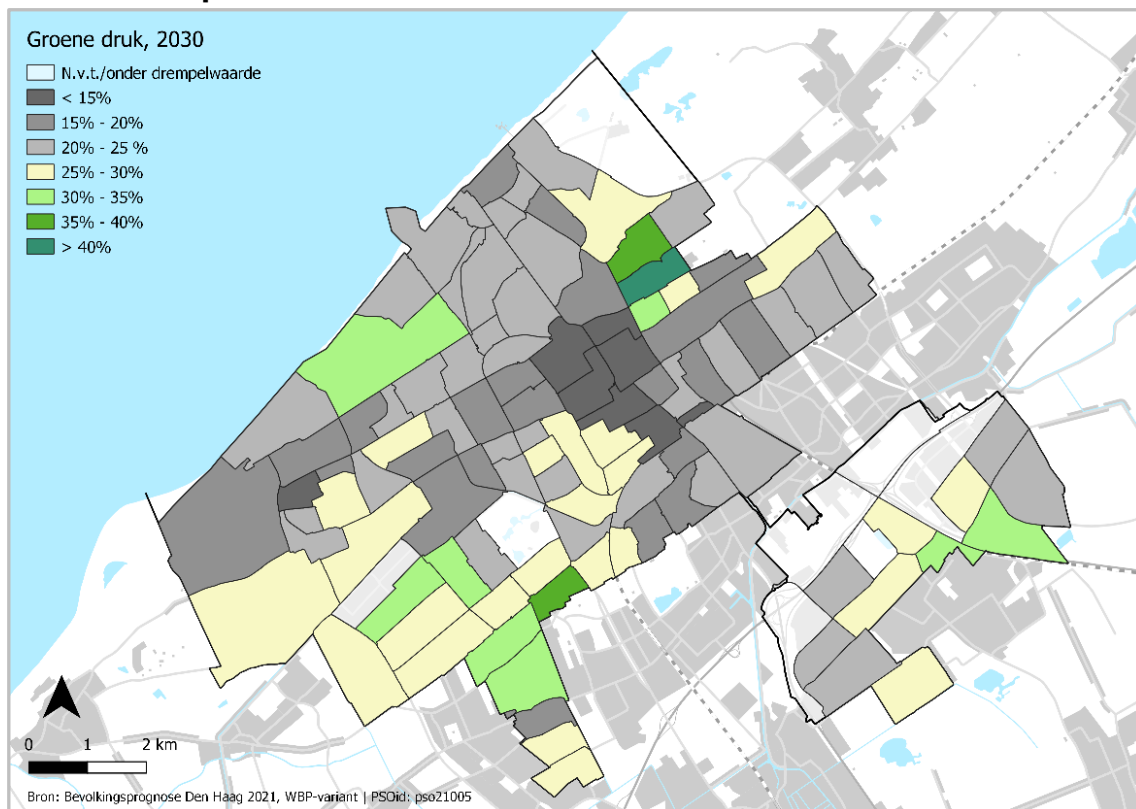
De gemiddelde leeftijd per buurt laat zien dat er in 2030 een spreiding is over de stad, zie figuur 5.3. De gemiddelde leeftijd varieert van 32,6 jaar in Laakhaven-West tot 62,2 jaar in Waldeck-Noord. Verder is er een duidelijk verschil te zien tussen de buurten 'op het veen', waar de bevolking relatief jong is en de buurten 'op het zand', met een relatief oude bevolking.

Figuur 5.3 Gemiddelde leeftijd per buurt

Een gevolg hiervan is dat er ook een groot verschil is tussen de buurten in Den Haag als het gaat om de te verwachten demografische druk. Hieronder geven we weer hoe sterk de groene (figuur 5.4) en grijze druk (figuur 5.5) in 2030 in de verschillende Haagse buurten zal zijn. In de figuren is dezelfde klasse-indeling gebruikt om de groene en grijze druk met elkaar te kunnen vergelijken. Alleen de kleuren zijn omgedraaid. Wanneer we beide figuren met elkaar vergelijken, is direct te zien dat er in 2030 in veel meer buurten sprake is van grijze druk dan van groene druk. De buurten met groene druk in 2030 zijn enigszins verspreid over de stad. Met name in Haagse Hout en Escamp zijn in 2030 een paar buurten met een hoge groene druk (meer dan 35 procent: Waalsdorp, Arendsdorp en Moerwijk-Zuid). Met name in Centrum zijn een aantal buurten waar de groene druk in 2030 naar verwachting erg laag is (kleiner dan 15 procent). Bij de kaart met de grijze druk is er een duidelijk onderscheid tussen 'het zand' en 'het veen'. Op 'het zand', in Loosduinen, Segbroek, Scheveningen, en het noordwestelijke deel van Haagse Hout, is sprake van flinke grijze druk. In de buurten op 'het veen' is de grijze druk een stuk lager.

Figuur 5.4 Groene druk per buurt

Figuur 5.5 Grijze druk per buurt

